

KESKKONNAAMET

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala, Eoste hoiuala ja osaliselt Ahja jõe hoiuala kaitsekorralduskava aastateks 2015–2024

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS	5
1.1	AHJA LOODUSALA ISELOOMUSTUS	5
1.2	MAAKASUTUS	6
1.3	HUVIGRUPID	7
1.4	KAITSEKORD	8
1.5	UURITUS	9
1.5.1	Läbiviidud inventuurid ja uuringud	9
1.5.2	Riiklik seire	10
1.5.3	Inventuuride ja uuringute vajadus	11
2.	VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID	12
2.1	ELUSTIK	12
2.1.1	<i>Austria roidputk (Pleurospermum austriacum)</i>	13
2.1.2	<i>Kevad-ristmadar (Cruciata glabra)</i>	14
2.1.3	<i>Limatünnik (Sarcosoma globosum)</i>	14
2.1.4	<i>Saarmas (Lutra lutra)</i>	15
2.1.5	<i>Jäälind (Alcedo atthis)</i>	16
2.1.6	<i>Rohe-vesihobu (Ophiogomphus cecilia)</i>	17
2.1.7	<i>Paksukojaline jõekarp (Unio crassus)</i>	17
2.1.8	<i>Hink (Cobitis taenia)</i>	18
2.1.9	<i>Völdas (Cottus gobio)</i>	19
2.2	ELUPAIGATÜEBID	20
2.2.1	Üldiseloostus	20
2.2.2	Vanad loodumetsad (9010*)	21
2.2.3	Lamminiidud (6450)	23
2.2.4	Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)	24
2.2.5	Jõesed ja ojad (3260)	25
2.2.6	Liivakivipaljandid (8220)	26
2.2.7	Allikad ja allikasood (7160)	27
2.3	MAASTIK JA ÜKSIOBJEKTID	28
2.3.1	Ahja jõe ürgoru maastik	28
2.3.2	Looduslikud üksikobjektid, pärandkultuuri objektid ja kultuurimälestised	29
3.	ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS	31
3.1	KIIDJÄRVE LOODUSKESKUS-TEABEPUNKT	31
3.2	LÖKKEKOHAD	32
3.3	PARKLAD	32
3.4	ÕPPE- JA MATKARAJAD	32
3.5	INFOTENDID JA INFOTAHVLID	34
3.6	INFOMATERJALID JA TRÜKISED	34
3.7	PIIRITÄHISED	35
4.	KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE	36
4.1	INVENTUURID, SEIRE, UURINGUD	36
4.1.1	Riiklik seire	36
4.1.2	<i>Austria roidputke seire</i>	36
4.1.3	<i>Inventuur kevad-ristmadara leviku täpsustamiseks</i>	36
4.1.4	<i>Kaitstavate liikide inventuur KKK mõjususe hindamiseks</i>	36
4.1.5	<i>Elupaigatüüpide inventuur KKK tulemuslikkuse hindamiseks</i>	37
4.1.6	<i>Külastajate loendamine</i>	37
4.2	HOOLDUS	37
4.2.1	<i>Niitmine poollooduslikel kooslustel</i>	37
4.2.2	<i>Võsa eemaldamine poollooduslikel kooslustel</i>	38
4.2.3	<i>Karjatamine poollooduslikel kooslustel</i>	38

4.3	TARISTU	38
4.3.1	Lõkkekohtade hooldus ja järevalve tagamine	38
4.3.2	Parklate hooldus.....	38
4.3.3	Matkaradade tähistamine	39
4.3.4	Matkaradade renoveerimine.....	39
4.3.5	Matkaradade hooldamine.....	39
4.3.6	Ahja jõe paisude hooldamine, likvideerimine ja kalapääsude rajamine	39
4.3.7	Infostendide täiendamine	40
4.3.8	Infovoldiku koostamine	40
4.3.9	Piiritähiste paigaldamine	40
4.3.10	Piiritähiste asendamine	40
4.3.11	Piiritähiste eemaldamine.....	41
4.3.12	Piiritähiste hooldamine.....	41
4.4	KAVAD, EESKIRJAD	41
4.4.1	KKK täitmise vahehindamine.....	41
4.4.2	KKK tulemuslikkuse hindamine ja uue perioodi KKK koostamine	41
4.5	EELARVE	42
5.	KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE	46
6.	KASUTATUD KIRJANDUS	49
7.	LISAD	51

Vastavalt looduskaitseaduse § 25 on kaitsekorralduskava hoiualade ja kaitsealade alapõhise kaitse korraldamise aluseks.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti kodulehel.

Käesoleva Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala, Eoste hoiuala ja osaliselt Ahja jõe hoiuala (edaspidi nimetatud ka *Ahja loodusala*) kaitsekorralduskava (edaspidi *KKK*) eesmärk on:

- anda lühike ülevaade kaitstavast alast (edaspidi *ala*) – selle kaitsekorrast, kaitse-eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest;
- analüüsida ala eesmärke ning anda hinnang iga põhiväärtuseks oleva liigi, elupaiga vm väärtuse seisundile;
- arvestades alale seatud eesmärke määrata mõõdetavad kaitse-eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks ning 30 aasta perspektiivis;
- anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest teguritest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega;
- määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega;
- luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks.

Kaitsekorralduskava koostamisel viidi läbi kolm töökoosolekut. Esimene toimus 8. veebruaril 2012. a, teine 2. mail 2012. a ja kolmas 7. detsembril 2012. a Vastse-Kuuste vallas Kiidjärve külas Kiidjärve raamatukogus. Kava avalikustamise koosolek toimus 11. jaanuaril 2013. a samas kohas. Toimunud koosolekute protokollid ja osalejate nimekirjad on esitatud lisa (Lisa 33).

Koostajad tänavad kõiki koosolekutel osalejaid, kes aitasid kaasa KKK valmimisele.

Kava koostamist koordineerisid Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regiooni kaitse planeerimise spetsialistid Kadri Kasuk, Katrin Kivioja ja alates 21.11.2012 Merle Palk (tel: 799 0908, e-post merle.palk@keskkonnaamet.ee). Kava koostas Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ (tel: 6117690, e-post: elle@environment.ee) ja Estonian, Latvian & Lithuanian Environment SIA (tel: +371 67242411, e-post: elle@environment.lv) töögrupi koosseisuga: Anete Posiva, Sandra Ikauniece, Peteris Lakovskis, Ieva Rove, Pille Antons, Marit Abiline, Toomas Pallo, Kaupo Heinma, Kairi Tänavsuu, Lea Jalukse. Koostajad tänavad soovitude ja ettepanekute eest Anneli Palot ja töökoosolekutest osavõtjaid. Kava koostamisel võeti arvesse Keskkonnaameti ettepanekuid ja suuniseid.

KAITSEKORRALDUSKAVA ON VALMINUD „RIIKLIKU STRUKTUURIVAHENDITE KASUTAMISE STRATEEGIA 2007–2013“ JA SELLEST TULENEVA „ELUKESKKONNA ARENDAMISE RAKENDUSKAVA“ PRIORITEETSE SUUNA „SÄÄSTVA KESKKONNAKASUTUSE INFRASTRUKTUURIDE JA TUGISÜSTEEMIDE ARENDAMINE“ MEETME „KAITSEKORRALDUSKAVADE JA LIIKIDE TEGEVUSKAVADE KOOSTAMINE LOODUSE MITMEKESISUSE SÄILITAMISEKS“ PROGRAMMI ALUSEL EUROOPA REGIONAALARENGU FONDI VAHENDITEST.

1. SISSEJUHATUS

1.1 AHJA LOODUSALA ISELOOMUSTUS

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala (edaspidi *Ahja jõe ürgoru MKA*), Eoste hoiuala (edaspidi *Eoste HA*) ja Ahja jõe hoiuala (edaspidi *Ahja jõe HA*) kuuluvad Ahja loodusala koosseisu. Keskkonnaregistri andmetel on Ahja loodusala pindala 1147,3 ha. Loodusala asub Põlvamaal ja kulgeb läbi kolme valla: Kõlleste vald (Karilatsi küla), Põlva vald (Aarna, Eoste, Mammaste, Taevaskoja ja Valgesoo külad) ja Vastse-Kuuste vald (Kiidjärve, Koorvere, Padari ja Valgemetsa külad).

Ahja jõe HA-le on koostatud „Ahja jõe hoiuala ja Hilba jõe hoiuala kaitsekorralduskava aastateks 2013-2022“, mistõttu käesolevas kavas käsitletakse Ahja jõe HA vaid osaliselt (Lisa 44).

Maastikuliselt asub Ahja loodusala Ugandi lavamaal (Kagu-Eesti lavamaa). Maastikku iseloomustab peaaegu rõhtpindne liivakivine ja aleuoliitne aluspõhjaline platoo, mida läbivad tektoonilised lõhed. Jääkünde käigus lahtihõrutud kivimaines moodustab mõne meetri paksuse punakaspruuni moreense pinnakatte. Aluspõhja liivakivide ja aleuoliitide koostises valdab kvarts. Ahja jõe ürgorus paljandub Burtnieki lademes on liivakivid heledavärvilised ning pudedad (Arnold, 2005). Siin asuvad ka tuntuimad liivakivipaljandid, milleks on Väike- ja Suur Taevaskoda. Viimane neist on suurim ja kõrgeim (24 m) liivakivipaljand. Paljandite vanus on ligi 400 miljonit aastat (Keskkonnaregister).

Alal on liigirikas nii vee- kui ka maismaa elustik ning leidub rohkelt kaitsealuseid liike.

Ahja loodusala esitati Natura 2000 võrgustiku alade nimekirjas Euroopa Komisjonile Vabariigi Valitsuse korraldusega 05.08.2004 nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ ning kinnitati (rahvusvaheline kood EE0080217) 12. detsembril 2008 Euroopa Komisjoni otsusega, millega võetakse vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade teine ajakohastatud loetelu. Loodusala eesmärgiks on Euroopa Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta (edaspidi *loodusdirektiiv või LoD*) I lisa (edaspidi *LoD I*) elupaigatüüpide ja II lisa (edaspidi *LoD II*) liikide elupaikade kaitse. Kaitse-eesmärkideks seatud elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), liigirikad niidud lubjavaesel mullal (6270*¹), lamminiidud (6450), allikad ja allikasood (7160), liivakivipaljandid (8220) ja vanad loodusmetsad (9010*). Kaitse-eesmärkideks seatud liigid on saarmas (*Lutra lutra*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*).

AHJA JÕE ÜRGORU MKA

Ahja jõe ürgoru MKA, mis asub Ahja jõe keskjooksul, pindala on 1120 ha. Kaitseala loodi Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega 11. juulist 1957. a. nr. 242 „Abinõudest looduskaitse organiseerimiseks Eesti NSV-s“ maastikulise keelualana. Ahja jõe ürgoru MKA kaitse-eesmärk on vastavalt kaitse-eeskirjale (Lisa 1) kaitsta Ahja jõe keskjooksu ürgorgu, selle lisaorge, oruveerudel esinevaid liivakivipaljandeid, allikaid, koopaid, ürgorgu ümbritsevaid kultuur- ja loodusmaastike ning ohustatud, haruldasi ja kaitsealuseid liike. Seal hulgas:

---

¹ Tärniga on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid

- elupaigatüüpe jõed ja ojad (3260), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*), allikad ja allikasood (7160), liivakivipaljandid (8220) ja vanad loodusmetsad (9010*);
- loomaliike nagu paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), kes kuulub II kaitsekategooria liikide hulka ning hink (*Cobitis taenia*), võldas (*Cottus gobio*) ja rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecili*), kes kuuluvad III kaitsekategooria liikide hulka;
- I kaitsekategooria seeneliiki limatünnik (*Sarcosoma globosum*), II kaitsekategooria taimeliike austria roidputk (*Pleurospermum austriacum*) ja kevad-ristmadar (*Cruciata glabra*) ning II kaitsekategooria linnuliiki jäälinde (*Alcedo atthis*).

AHJA JÕE HOIUALA JA EOSTE HOIUALA

Ahja jõe HA ja Eoste HA on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 17.07.2005 määrusega nr 183 „Hoiualade kaitse alla võtmine Põlva maakonnas“. Ahja jõe HA pindala on 14 ha. Hoiuala kaitse-eesmärk on LoD I lisas nimetatud elupaigatüübi jõgede ja ojade (3260) kaitse ning LoD II lisas nimetatud liikide hariliku hingi (*Cobitis taenia*), hariliku võldase (*Cottus gobio*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse.

Eoste HA pindala on 23,6 ha. Hoiuala kaitse-eesmärgid on LoD I nimetatud elupaigatüüpide jõgede ja ojade (3260), lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*) ja lamminiitude (6450) kaitse ning LoD II nimetatud liikide hariliku hingi (*Cobitis taenia*), hariliku võldase (*Cottus gobio*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse.

1.2 MAAKASUTUS

Ahja loodusalast moodustavad 45,7% ehk 526,4 ha riigiomand, 52,6% eraomand ning 19,8% jätkuvalt riigiomandis olev reformimata maa (JRO) (Tabel 1, Lisa 55).

Tabel 1. Ahja loodusala maaomandi jaotus (Allikas: Maa-amet, 2011)

Omandivorm	Pindala (ha)	Osakaal loodusalast (%)
Riigimaa	526,4	45,7
Eraomand	606,8	52,6
Jätakuvalt riigiomandis olev maa (JRO)	19,8	1,7

Eesti Põhikaardi (2005) alusel moodustavad metsad Ahja loodusala pindalast 74,1% (Tabel 2). Valdavas osas on metsamaad Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi RMK) hallata. Ligikaudu 12% moodustavad põllud, 5% looduslik rohumaad ning 6,5% veeala. Hoonete ja teede alla jääb ala pindalast 0,1%. Kõlvikulise jaotuse kaart on esitatud käesoleva kava lisas (Lisa 6).

Tabel 2. Ahja loodusala kõlvikuline jaotus (Allikas: Eesti Põhikaardi vektorkaart, 2005)

Maakasutus	Pindala (ha)	%
Mets	854,3	74,1
Põld	141,5	12,3
Looduslik rohumaad	56	4,8
Muu lage	14,1	1,2
Veekogu	74,3	6,5

Maakasutus	Pindala (ha)	%
Madal soo	6	0,5
Hoone	3,5	0,3
Teede ala	1	0,1

1.3 HUVIGRUPID

Ahja jõe ürgoru MKA ning Ahja jõe HA ja Eoste HA kaitse-eesmärkide ellurakendamiseks on oluline teha koostööd otseselt ja kaudselt seotud huvigruppidega, kelle võimalikud huvid on esitatud alljärgnevas tabelis (Tabel 3).

Tabel 3. Ahja loodusala huvigrupid, huvid ning võimalik mõju kaitsekorraldusele

Huvigrupp	Huvid (seos kaitstava alaga)
Keskkonnaamet	kaitseala valitseja, ala eesmärgiks olevate väärtuste soodsa seisundi tagamine, loodushoiutööde tellimine, kaitseala tutvustamine (infomaterjalid, programmid jms), seire korraldamine
RMK	metsa kui ökosüsteemi kaitse ja säästev majandamine, ala tähistamine ja tähiste hooldamine, puhkemajanduse temaatika (matkarajad, puhkekohad jms)
Keskkonnainspeksioon	järelevalve teostamine
Kohalikud ja ümbruskonna elanikud	privaatsus, piirkonna identiteedi säilimine, ala puhkemajanduslik kasutamine
Puhkajad ja loodushuvilised	ala puhkemajanduslik kasutamine, loodusväärtuste säilimine, puhkerajatiste olemasolu ja kõrge kvaliteet
Vastse-Kuuste, Kõlleste ja Põlva vallavalitsused	kaitseväärtuste säilimine, puhkemajanduse arendamine piirkonnas
Eraettevõtjad	puhkajatele vajaliku infrastruktuuri olemasolu, ürituste korraldamise võimalus, piirkonna võimalikult kõrge külalastatavus, kanuude vettelaskiskohtade olemasolu
Matkajad jõel	jõe hea läbitavus, jõelt vaadeldava maastiku ilu ja looduslähedus, paatide/kanuude randumiskohtade olemasolu
Spordiklubid	mitmesugused treeningud ja liikumine värskes õhus
Orienteerujad	orienteerumisürituste korraldamine
Kalurid ja kalastajad	paatide vettelaskiskohtade ja nende ligipääsude säilimine, kalastamiseks vajalike varude olemasolu, olemasolevate kalastamise piirangute säilimine

Huvigruppidest teevad tihedat koostööd eraettevõtted ja RMK. Ahja jõe ürgoru MKA-l asuval teadetetahvliel võib leida ka ettevõtteid, kes pakuvad erinevaid matkateenuseid Ahja jõel ja selle lähistel. Samuti teeb RMK koostööd spordiklubidega, kes korrastavad ka sportimiseks vajalikke radu.

1.4 KAITSEKORD

AHJA JÕE ÜRGORU MKA KAITSEKORD

Ahja jõe ürgoru MKA-le on kehtestatud kaitse-eeskiri (Lisa 1), mille uuendamine toimus KKK koostamisega üheaegselt.

Ahja jõe ürgoru MKA maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kahte sihtkaitsevööndisse ja kahte piiranguvööndisse. Vööndite nimekiri ja kaitse-eesmärgid on toodud tabelis (Tabel 4). Kaitsevööndite paiknemise kaart on toodud kava lisa (Lisa 77).

Tabel 4. Ahja jõe ürgoru MKA kaitsevööndid vastavalt kaitse-eeskirjale

Nimetus	Kaitsekord	Pindala (ha)	Kaitse-eesmärgid
Ahja jõe	(looduslik) sihtkaitsevöönd	388	Vana loodusmetsa arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina, aluspõhjapaljandite, pinnavormide ja allikate säilimine, poollooduslike koosluste säilimine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.
Taevaskoja	(hooldatav) sihtkaitsevöönd	43	Metsailme säilimine, aluspõhjapaljandite ja pinnavormide, allikate ning poollooduslike koosluste säilimine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.
Valgemetsa	piiranguvöönd	68	Looduse mitmekesisuse ning maastikuilme ja –elementide säilimine, niidukoosluste säilimine ning liikide elupaikade kaitse.
Ahja jõe	piiranguvöönd	613	Maastikuilme säilimine.

Alljärgnevas tabelis (Tabel 5) on toodud Ahja jõe ürgoru MKA kaitsekorra üldpõhimõtted. Üldpõhimõtetele lisaks täpsustab kaitse-eeskiri lubatud ja keelatud tegevuste loetelu eraldi piirangu- ja sihtkaitsevööndi kaitsekorraga aladel.

Tabel 5. Kaitsekorra üldpõhimõtted Ahja jõe ürgoru MKA-l vastavalt kaitse-eeskirjale

Lubatud tegevused
Viibimine, jahipidamine, kalapüük, marjade, seente ja muude metsa kõrvalsaaduste korjamine kogu kaitsealal.
Kaitsealal on lubatud sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine selleks määratud teedel. Sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning piiranguvööndis liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel, metsa- või põllumajandustöödel ning õuemaal.
Kaitseala veekogudel on lubatud mootoriga ujuvahendiga sõitmine. Mootoriga ujuvahendiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega seotud tööde tegemisel ja kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.
Telkimine ja lõkketegemine on kaitsealal lubatud kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohtades ning õuemaal maaomaniku nõusolekul. Samuti on lõkketegemine lubatud põllu- ja metsatöödel ning kraavide hooldustöödel.
Kuni 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.
Olemasolevate ehitiste (sh teede, sildade ja elektriliinide) hooldustööd.
Keelatud tegevused

Mootoriga veesõidukiga sõitmine (v.a. järelevalve-, teadus- ja päästetöödel; kaitseala piiranguvööndis saesaare paisjärvel, kus 15. juunist kuni 30.septembrini on lubatud sõita neljataktilise kuni 15-hobujõulise mootoriga veemootorsõidukiga, kiirusega kuni 7 km/h.

Kaitseala valitseja nõusolekuta on keelatud: muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet; koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid; kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut; anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas paadisilla ehitamiseks; anda projekteerimistingimusi; anda ehitusluba; rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee-erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitiste ehitamiseks, jahiulukeid lisasööta.

AHJA JÕE HA JA EOSTE HA KAITSEKORD

Hoiualade kaitsekord tuleneb looduskaitseseadusest ning kaitse-eeskirja neile ei kehtestata. Hoiualal kehtivad kitsendused on välja toodud looduskaitseseaduse § 32 ja 33. Ahja jõe HA-I ja Eoste HA-I on vastavalt looduskaitseseaduse § 32 lõige 2 keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiualad moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.

Looduskaitseseadus § 32 lõige 3 kohaselt on keelatud metsaraie, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist.

Looduskaitseseaduse § 33 lg 1 sätestab kavandatavad tegevused, mille korral hoiuala piires asuva kinnisasja valdaja peab esitama hoiuala valitsejale teatise. Nendeks tegevusteks on: tee rajamine; loodusliku kivimi või pinnase teisaldamine; veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine; biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine; loodusliku ja poolloodusliku rohumaa ning poldri kultiveerimine ja väetamine; puisniiduilmelisel alal asuvate puude raiumine; maaparandussüsteemi rajamine ja rekonstrueerimine. Metsaseaduse alusel koostatud metsateatise menetlemisel tuleb arvestada hoiuala kehtestamise eesmärki.

1.5 UURITUS

1.5.1 Läbiviidud inventuurid ja uuringud

Kaitseala käsitlevad uuringuandmed pärinevad reeglina eelmisest sajandist (Ahja jõe ürgoru MKA kinnitamata KKK). Ala floora ja vegetatsiooni kohta kaitsti TÜ Taimեսüstemaatika ja Geobotaanika kateedris diplomitöö 1961.a (Mägi-Vahtra, I., 1961. Riikliku maastikulise keeluala "Ahja jõe ürgorg" floora ja vegetatsioon). Uuemad andmed pärinevad 1997. a, Maret Kase poolt läbi viidud uuringutest (Ahja jõe oru maastikukaitseala taimestikust ja seenestikust. – LUS Aastaraamat 77: 19-59). Üksikasjalik sammalde uuring teostati aastal 1940 (Pastak, E., 1940. Ahja jõe liivakivipaljandite brüofloorast. Ettekannete kokkuvõtteid. Neljas Eesti Loodusteadlaste päev 18. ja 19. märtsil 1940 Tartus. Ettekannete kokkuvõtteid). Taas uuriti paljanditel asuvaid samblaid 1994. aastal Natura alade väljaselgitamise raames (Ahja jõe ürgoru MKA kinnitamata KKK). Osa kaitsealast on olnud ka samblike uurimispiirkond. Liivakivipaljanditel leiduvaid samblikke on uurinud Rein Tenson aastal 1970 (Tenson, R., 1970. Devoni liivakivipaljandite lihhenofloora ja selle seos ökoloogiliste tingimustega).

Kaitseala kahetiivalisi on uuritud 1995. a O. Kurina poolt (Ahja jõe ürgoru MKA kinnitamata KKK). Kaitseala linnuliikide nimestiku on 1990. a andmetel koostanud Vilju Lilleleht ja

Lemming Rootsmäe (Ahja jõe ürgoru MKA kinnitamata KKK). Ahja jõe ning selle vee-elustiku kohta on toodud uurimisandmeid aastatest 1987–1994 koguteoses „Eesti jõed“. 2010. a on Margo Hurda poolt teostatud Ahja ja Hilba jõe vee-elustiku ekspertiis.

Lisaks pakuvad jõe ürgorgu ääristavad liivakivipaljandid huvi ka geoloogidele (Kala, 2008).

Ala elupaigatüüpe on inventeeritud erinevates etappides, nt aastatel 1994, 2001 ja 2007.

Käesoleva kava koostamise käigus viidi läbi poollooduslike koosluste elupaigatüüpide inventuur. Elupaigatüüpide inventuurid viisid läbi Ieva Rove 4. juunil 2012 (niidud Ahja jõe kallastel Kooverest Kiidjärveni ja Ottenist Eostesse) ja Peteris Evarts-Bunders 12. augustil 2012 (Ottenist Eosteni). Elupaigatüübid kaardistati vastavalt LoD I elupaigatüüpide digikaardistamise juhendile (Keskkonnaamet, 2010). Niidukoosluste, mis asuvad Otteni ja Eoste vahelisel alal, kaardistamisel kasutati lisaks inventeerimisele ka ortofotot.

Inventuuri tulemused on toodud peatükis 2.

1.5.2 Riiklik seire

Ahja jõe ürgoru MKA-l ja Eoste HA-l teostatakse ohustatud soontaimede ja samblaliikide, valitud elupaikade haudelinnustiku, kaitsealuste seeneliikide, tolmeldajate, metsa ja metsamuldade seiret ning jõgede hüdrobioloogilist seiret ja jõgede hüdrokeemilist seiret. Alljärgnevas tabelis (Tabel 6) on toodud Ahja jõe ürgoru MKA-l ja Eoste HA-l paiknevad seirejaamad.

Tabel 6. Seirejaamad Ahja jõe ürgoru MKA-l ja Eoste HA-l

Seirejaama kood	Allprogramm
SJA3971000	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
SJA2457000	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
SJA3725000	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
SJA4471000	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
SJA1388000	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
SJA9881000	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
SJA9563000	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
SJA6715000	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
SJA2967000	Ohustatud soontaimede ja samblaliigid
SJA5283000	Jõgede hüdrobioloogiline seire
SJA9087000	Jõgede hüdrobioloogiline seire
SJA0664000	Jõgede hüdrokeemiline seire
SJA2733000	Valitud elupaikade haudelinnustik
SJA3868000	Kaitsealuste seeneliikide seire
SJA3792000	Kaitsealuste seeneliikide seire
SJA7710000	Kaitsealuste seeneliikide seire
SJA9089000	Metsa ja metsamuldade seire
SJA5465000	Tolmeldajad

Seirejaama kood	Allprogramm
SJA5014000	Tolmeldajad

Eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire allprogrammis viiakse läbi järgmisi seireid:

- *Ohustatud soontaimede ja samblaliigid* - ohustatud soontaimi ja samblaliike seiretakse kolmes Saesaare, kolmes Kiidjärve ning Taevaskoja, Valgemetsa ja Eoste seirejaamades. Seiret teostatakse alates 1994. aastast keskmiselt iga viie (5) aasta järel ning peamine seirataav liik on austria roidputk (*Pleurospermum austriacum*). Lisaks on vaadeldud ka tähk-rapuntsel'it (*Phyteuma spicatum*), alssosi (*Equisetum scirpoides*), keeljas keerik'ut (*Tortula lingulata*) ja siberi koldkaer'a (*Trisetum sibiricum*). Viimati teostati seiret 2009. aastal.
- *Valitud elupaikade haudelinnustik* - valitud elupaikade haudelinnustiku seirejaam asub Keskkonnaregistri andmetel Taevaskojas, kuid andmed ning aruanded seire teostamise kohta Keskkonnaregistris puuduvad.
- *Kaitsealuste seeneliikide seire* - kaitsealustest seeneliikidest seiratakse Kiidjärve, Akste ja Taevaskoja seirejaamades limatünniku (*Sarcosoma globosum*) viljakehade arvu. Seiret teostatakse alates 2005. aastast igal aastal.
- *Tolmeldajad* - tolmeldajatest seiratakse Eoste I ja Eoste II seirejaamades *Ancistrocerus trifasciatus*, *Chrysis ginata*, *Hylaeus communis*, *Rhopalum clavipes*, *Symmorphus allobrogus* isendite arvu ning tolmeldajate pesaparasitide liikide arvu. Lisaks veel õistaimeliikide arvu. Seiret teostatakse alates 2007. aastast igal aastal.

Metsaseire allprogrammis viiakse läbi alljärgnevat seiret:

- *Metsa ja metsamuldade seire* - seiret on teostatud alates 1996. aastast kuni 2008. aastani igal aastal II-5 Kiidjärve seirejaamas. Peamiselt seiratakse mullas ja puudeokste okastes raskemetallide ja mineraalide sisaldust ning alustaimestiku katvust.

Siseveekogude seire allprogrammi raames viiakse läbi järgmisi seireid:

- *Jõgede hüdrobioloogiline seire* - seiret teostatakse alates 1994. aastast keskmiselt iga viie kuni kuue (5-6) aasta järel Väike Taevaskoja ja Koorvere seirejaamades. Peamiselt seiratakse vee üldisi parameetreid, mikroorganisme, kalade arvukust jne.
- *Jõgede hüdrokeemiline seire* - seiret teostatakse alates 1992. aastast igal aastal Kiidjärve seirejaamas. Peamiselt seiratakse vee üldisi parameetreid, mineraalainete ja toitainete sisaldust jne.

1.5.3 Inventuuride ja uuringute vajadus

Ahja jõge ja Ahja jõe ürgoru MKA on aastaid uuritud. Kogutud on infot soontaime-, sambla-, sambliku- ja seeneliikide kohta, samuti ka selgrootute, imetajate ning lindude kohta. Siiski on suur osa olemasolevast informatsioonist juba aegunud ning puudulik, mistõttu tuleb informatsiooni täiendada.

Vajalik on teha täiendavaid inventuure kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele (saarmas, harilik hink, harilik võldas, paksukojaline jõekarp, rohe-vesihobu, kevad-ristmadar) ning kaitsealustele lindudele. Teostatud inventuuride ja uuringute tulemused tuleb kanda Keskkonnaregistri andmebaasi, kus käesoleva kava koostamise ajal esines puudulikkus ja/või vananenud informatsiooni.

2. VÄÄRTUSED JA KAITSE-EESMÄRGID

2.1 ELUSTIK

TAIMED

Ahja looduslal esinevad nii niidu- kui ka metsakooslused. Ahja jõge ääristavate poollooduslike rohumaade taimestik on varieeruv. Alljärgnevas tabelis (Tabel 7) on toodud alal esinevad kaitsealused taimeliigid.

Tabel 7. Kaitsealused taimeliigid Ahja looduslal

Eestikeelne nimetus	liigi	Ladinakeelne liigi nimetus	Kaitse-kategooria	Loodusdirektiivi liik	Kaitse-eesmärk
austria roidputk		<i>Pleurospermum austriacum</i>	II	Ei	Jah ²
kevad-ristmadar		<i>Cruciata glabra</i>	II	Ei	Jah ³
siberi koldkaer		<i>Trisetum sibiricum</i>	II	Ei	Ei
nõmm-mailane		<i>Veronica dillenii</i>	II	Ei	Ei
alssosi		<i>Equisetum scirpoides</i>	II	Ei	Ei
harilik ungrukold		<i>Huperzia selago</i>	III	Ei	Ei
roomav öövilge		<i>Goodyera repens</i>	III	Ei	Ei
tähk-rapuntsel		<i>Phyteuma spicatum</i>	III	Ei	Ei
suur käopõll		<i>Listera ovata</i>	III	Ei	Ei
vööthuul-sõrmkäpp		<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	III	Ei	Ei
mets-vareskold		<i>Diphasiastrum complanatum</i>	III	Ei	Ei
mõmm-vareskold		<i>Diphasiastrum tristachyum</i>	III	Ei	Ei
keeljas keerik		<i>Tortula lingulata</i>	III	Ei	Ei
karukold		<i>Lycopodium clavatum</i>	III	Ei	Ei
kahelehine käokeel		<i>Platanthera bifolia</i>	III	Ei	Ei

² Ahja loodusala Natura 2000 standardandmebaasis kui oluline liik, Ahja jõe ürgoru MKA

³ Ahja jõe ürgoru MKA

2.1.1 Austria roidputk (*Pleurospermum austriacum*)

II kat; LoD – ei; KE: Ahja LoA – jah, Ahja MKA – jah, Ahja jõe HA – ei, Eoste HA – ei⁴

Austria roidputk on kõrgekasvuline peamiselt salu- ja laanemetsades kasvav sarikaline, mis levib Eesti kaguosas. Keskkonnaregistrisse on kantud 8 kirjet liigi esinemisest Ahja jõe ürgoru MKA-I. Liigi seiret teostatakse keskmiselt üle 5 aasta. Igal leiukohal esineb vähemalt kord 10 aasta jooksul soodne õitsemisaasta, mis ajaliselt ei kattu erinevates leiukohtades.

Ahja jõe ürgoru MKA-I on viis (5) Austria roidputke seirejaama, millest neli (4) asuvad Saesaare ümbruses ning üks (1) Kiidjärvel. Saesaare seirejaamades 1,2,3 ja Kiidjärve seirejaamas pole olulisi muutusi kasvukohtades 2009. aasta seireandmetes märgitud. Saesaare seirejaamas 4 on elektriijaama poolne nõlv sarapuid täis kasvanud. Põõsarinde hõrendamist seire tulemusena siiski ei soovitata, et vältida sarapuude vohamist. Matkarajad käesoleval ajal leiukohtade säilimist otseselt ei ohusta. Arvukus kõigub ilmselt kõigis leiukohtades looduslikel põhjustel (Palo, 2009).

Kaitse-eesmärgid

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Austria roidputk on püsivalt esindatud vähemalt viies kasvukohas.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Austria roidputk on püsivalt esindatud vähemalt viies kasvukohas.

Mõjutegurid

- 2009. a seirearuande andmetel on Saesaare hüdroelektriijaama kasvukoht tihedalt sarapuid täis kasvanud.

Meede

- Jätkata liigi seiret ning tulemustele toetudes otsustada sekkumise vajadus. Saesaare hüdroelektriijaama kasvukohast mitte eemaldada sarapuid täielikult, et vältida selle vohamist.

---

⁴ Siin ja edaspidi märgivad kaitse-väärtuste juures toodud lühendid järgmist:

kat – liigi kaitsekategooria vastavalt Vabariigi Valitsuse (I ja II kategooria liigid) või keskkonnaministri määruses (III kategooria liigid) sätestatule;

LiD – kuulumine linnudirektiivi (Euroopa Nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta) lisades loetletud liikide hulka (lisa number rooma numbritega);

LoD – kuulumine loodusdirektiivi (Euroopa Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitse kohta) lisades loetletud elupaigatüüpide või taime- ja loomaliikide hulka;

KE – kaitse-eesmärkideks seatus alljärgnevalt:

Ahja LoA – kuulumine Ahja loodusala kaitse-eesmärkidesse (jah/ei);

Ahja MKA – kuulumine Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eesmärkidesse (jah/ei);

Eoste HA ja Ahja jõe HA – kuulumine vastava hoiuala kaitse-eesmärkidesse (jah/ei)

LoA – kuulumine Ahja jõe loodusala kaitse-eesmärkidesse (jah/ei).

2.1.2 Kevad-ristmadar (*Cruciata glabra*)

II kat; LoD – ei; KE: Ahja LoA – ei, Ahja MKA – jah, Ahja jõe HA – ei, Eoste HA – ei

Keskkonnaregistrisse kantud liigi leiukoht asub väljaspool Ahja jõe ürgoru MKA ja Eoste HA piire. Ajakohased seire- või inventuuriandmed, mis kinnitaksid liigi levikut Ahja jõe ürgoru MKA-l või Eoste HA-l, puuduvad.

Kaitse-eesmärgid

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Kaitse-eesmärk on seatud tuginedes teostatud inventuuri tulemustele.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Teostatud on liigi inventuur, mis täpsustab liigi leviku ja arvukuse.

Mõjutegur

- Puuduvad seire- või inventuuriandmed, mis kinnitaksid liigi levikut Ahja jõe ürgoru MKA-l või Eoste HA-l. Sellest tulenevalt ei ole võimalik kaitsemeetmete planeerimine ja konkreetsete kaitse-eesmärkide seadmine.

Meede

- Liigi inventuuri läbi viimine liigi leviku ja seisundi selgitamiseks. Vastavalt inventuuri tulemustele on liigi kasvukohtade hooldus.

SEENED

2.1.3 Limatünnik (*Sarcosoma globosum*)

I kat, LoD – ei, KE: Ahja LoA – ei, Ahja MKA – jah, Ahja jõe HA – ei, Eoste HA – ei

Limatünnik kasvab vanades kuusemetsades koos samblikega ning on vaadeldav kevadel ja varasüvel. Liik on Eestis haruldane ja haavatav kasvupaikade kahjustamise tõttu (nt lageraie). Limatünniku tugevaim ja olulisem asurkond Eestis on Ahja jõe ürgoru MKA-l. Taevaskoja kuusikualustes leidub liiki peaaegu igal aastal, muudes kasvukohtades ta kord on, aga siis enam ei leita (Parmasto, 2003; seirearuanded). Keskkonnaregistrisse on kantud 12 liigi leiukohta alal.

Kaitse-eesmärgid

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Limatünnik on esindatud vähemalt 12 leiukohas.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Limatünnik on esindatud vähemalt 12 leiukohas.

Mõjutegurid

+ Liigi leiukohad asuvad sihtkaitsevööndis.

- Radade, teede ja tehnovõrkude rajamine, rekonstrueerimine ning hooldamine.

Meede

- Liigi kaitse toimub läbi kaitsekorra rakendamise, täiendavaid meetmeid ei planeerita.

IMETAJAD

Ahja jõe ürgoru MKA-I on teada poolveeliste imetajate esinemine nagu saarmas (*Lutra lutra*), mink (*Mustela vison*), mügri (*Arvicola terrestris*) ja kobras (*Castor fiber*) (Ahja jõe ürgoru MKA kinnitamata KKK). Eelpool loetletud liikidest on kaitsealune liik vaid saarmas (III kaitsekategooria). Saarmas on Vabariigi Valitsuse korralduses 05.08.2004 nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ toodud Ahja loodusalal liigina, mille isendite elupaiku kaitstakse. Kobras on veerežiimi oluline muutja, ehitades veekogudele paise ning mõjutades oma tegevusega teisi (kaitsealuseid) liike. Suuremad kopraasurkonnad võivad langetada arvestatavas koguses metsa (Vilbaste, 2005) ning põhjustada ulatuslikke üleujutusi. Lähtudes eeltoodust tuleb vajadusel reguleerida kobraste arvukust.

2.1.4 Saarmas (*Lutra lutra*)

III kat; LoD – II, IV; KE: Ahja LoA – jah, Ahja MKA – jah, Ahja jõe HA – ei, Eoste HA – ei

Saarmas on Eestis laialt levinud ning suhteliselt arvukas liik. Saarma elupaigaks on jõed ja järved, aga ka ojad ja suuremad kraavid. Saarmas ei pelga ka inimasustuse lähedust. Liik toitub kahepaiksetest, kaladest ja pisiimetajatest, lisaks vähkidest, putukatest ja lindudest (Vilbaste, 2005). Keskkonnaregistrisse Ahja loodusalale jäävaid saarma leiukohti kantud ei ole, kuid liigi tegevuskava on Keskkonnaameti andmetel koostamisel.

Kaitse-eesmärgid

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Saarmas on Ahja loodusalal esindatud ning elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitsealine seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Saarmas on Ahja loodusalal esindatud ning elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitsealine seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Mõjutegur

+ Liigile sobilikud elupaigatüübid on kaitse-eesmärgiks.

Meede

- Liigi kaitse toimub läbi tema elupaikade kaitsmise, täiendavaid meetmeid ei planeerita.

LINNUD

Ahja jõe ürgoru MKA-I leidub kaitsealuseid liike (II, III kaitsekategooria liigid), kes on loetletud linnudirektiivi (edaspidi *LiD*) I lisas (liigid, kelle elupaikade kaitseks tuleb rakendada erimeetmeid, et kindlustada nende liikide säilimine ja paljunemine nende levikualal) ja II lisas (liigid, keda võib kütida vastavalt siseriiklikele õigusaktidele, tagades sealjuures, et nende liikide kütmine ei seaks ohtu looduskaitsealaseid pingutusi nende levikualal). Ahja jõe ürgoru MKA-I on teostatud linnuvaatlusi (peatükk 1.5.1). Andmed teostatud vaatluste kohta on toodud lisas (Lisa 88). Alljärgnevas tabelis (Tabel 8) on toodud Ahja jõe ürgoru MKA-I esinevad kaitsealused linnuliigid.

Tabel 8. Kaitsealused linnuliigid Ahja jõe ürgoru MKA-I Keskkonnaregistri andmetel.

Liigi eestikeelne nimetus	Liigi ladinakeelne nimetus	Kaitsekategooria	Linnudirektiivi lisa liik	Kaitse-eesmärk
jäälind	<i>Alcedo atthis</i>	II	LiD I	Jah ⁵
karvasjalg-kakk	<i>Aegolius funereus</i>	II	LiD I	Ei
öösorr	<i>Caprimulgus europaeus</i>	III	LiD I	Ei
musträhn	<i>Dryocopus martius</i>	III	LiD I	Ei
kaldapääsuke	<i>Riparia riparia</i>	III	Ei	Ei

Karvasjalg-kakk pesitseb metsajõgede ja –järvede ümbruse vanades okas- ja segametsades. Ta toitub peamiselt pisinärilistest. E-Elurikkuse andmetel on liigi arvukuse trend stabiilne, kuid madalseisus. Öösorr pesitseb liivase pinnasega hõredais männikuis (eelistab kanarbiku alusrinnet), hõreda puiskasvuga rabadel ja raiesmikel männinoorendikes. Musträhn pesitseb jämedatüveliste puudega metsas, meelsasti männikutes ja segametsades. Kaldapääsuke pesitseb kolooniaalselt püstloodsetes seintes, nt kruusaaukudes, liivakivijärsakutes ja jõekallastes, kuhu uuristab rõhtsa pesakäigu. Liik toitub putukatest (Svensson et al, 2012). Kaldapääsukest leidub Keskkonnaregistri andmetel Ahja jõe ürgoru MKA Ahja jõe sihtkaitsevööndis 33,7 ha suurusel alal.

2.1.5 Jäälind (*Alcedo atthis*)

II kat; LiD I; KE: Ahja LoA – ei, Ahja MKA – jah, Eoste HA – ei, Ahja jõe HA – ei, LoA – ei.

Liik on Ahja jõe ürgoru MKA kaitse-eesmärk. Keskkonnaregistri andmetel esineb jäälindu Ahja jõe sihtkaitsevööndis 33,7 ha suurusel alal. Jäälind pesitseb väikeste ja keskmise laiusega, kalarohkete ja puudega ääristatud aeglase vooluga ja pesa rajamiseks sobivate kaldajärsakutega jõgede ääres. Pesa jaoks uuristab liivajärsakusse umbes meetri pikkuse pesakäigu. Toitub väikekaladest, keda püüab vette sukeldudes (Svensson et al, 2012). Eestis on liik nii harv haudelind kui ka haruldane talvituja (Jonsson, 2000).

Kaitse-eesmärgid

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Jäälinnu arvukus Ahja jõe ürgoru MKA-l on püsinud eelneva perioodiga samal tasemel või kasvanud.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Jäälinnu arvukus Ahja jõe ürgoru MKA-l on vähemalt 3 paari.

Mõjutegurid

+ Liigile sobilikud elupaigatüübid on kaitse-eesmärgiks.

- Häirimine.

Meede

- Kanuumatkajate loendamine ja vajadusel arvukuse reguleerimine jäälinnu pesitusperioodil.

⁵ Ahja jõe ürgoru MKA

SELGROOTUD

Ahja looduslal on kaitsealustele selgrootutele liikidele kõige sobilikumad alad Kiidjärvel ja Saesaare tammist kuni Eoste sillani. Olulisim on jõelõik Saesaare tammist Ottenini, kuna see on kõige kiirema vooluga ning selle ökoloogiline seisund, mis näitab veeökosüsteemide struktuuri ja funktsioneerimise kvaliteeti, on hinnatud väga heaks (Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava, 2010). Lõik on sobilik rohe-vesihobule (*Ophiogomphus cecilia*) ja ka paksukojalisele jõekarbile (*Unio crassus*).

Eoste HA-1 leidub ka kaitsealust liblikaliiki mustlaik-apollot (*Parnassius Mnemosyne*), kes sõltub peremeestaimedest – lõokannustest (*Corydalis* spp), mis kasvavad jõe oru nõlval metsas.

2.1.6 Rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*)

III kat, LoD – II, IV; KE: Ahja LoA – ei, Ahja MKA – jah Eoste HA – Ei, Ahja HA – Ei

Rohe-vesihobu on keskmisest suurem kiililiik. Liik on levinud Eestis paiguti, vähearvuliselt ja üle kogu mandri. Rohe-vesihobu valmikud elavad vooluvete lähedal, kiire vooluga puhtaveeliste ja hapnikurikaste ojade ja jõgede kallastel. Liigi vastsed elavad eranditult puhta veega vooluvetes, liivasel või õhukese mudakihi kaetud põhjal. Nad on tundlikud hapnikusisalduse kõikumistele veekogus. Vastsed varjavad end veekogu põhja lohkudes või kivide all. (Vilbaste, 2005). Keskkonnaregistris kanded rohe-vesihobu leviku kohta Ahja looduslal puuduvad.

Kaitse-eesmärgid

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Liik on Ahja looduslal esindatud ning elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitsealine seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Liik on Ahja looduslal esindatud ning elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitsealine seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Mõjutegurid

+ Liigile sobilik elupaigatüüp on kaitse-eesmärgiks.

Meede

- Liigi kaitse toimub läbi kaitsekorra rakendamise, täiendavaid meetmeid ei planeerita.

2.1.7 Paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*)

II kat, LoD – II, IV, KE: Ahja LoA – jah, Ahja MKA – jah, Eoste HA – jah, Ahja HA – jah

Paksukojalisel jõekarbil on ovaalse, võrdlemisi kumera, seestpoolt sageli roosaka pärilmutterkihiga koda, mis võib kasvada heades tingimustes 7-8 cm paksuseks. Värvus on tumepruun, kuid noorematel isenditel ka heledam. Liik elab keskmise-, kiirevoolulistes jaheda ja puhta veega jõgedes ning ojades. Paksukojaline jõekarp on tundlik setete suure koormuse suhtes ning stabiilse asurkonna püsimiseks ja taastumiseks vajab rikkalikku vaheperemeeskalastiku olemasolu. Vastsed parasiteerivad kalade nahal ja lõpustel. Suurimaks ohuks on

maaparandus ja põllumajanduslik reostamine. Oluline ohutegur on ka veetemperatuuri liigne tõus, jõgede reostamine, setete ülemäära kõrge koormus ning veetaseme muutused reguleeritud jõgedes. Liik on Eesti mandriosa jõgedel laialt levinud (Vilbaste, 2005). Ahja jões leidub paksukojalist jõekarpi Koorverest alates allavoolu.

Kaitse-eesmärgid

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Mõjutegurid

+ Liigile sobilik elupaigatüüp on kaitse-eesmärgiks.

- Inimtekkelised paisud Ahja jõel (Koorvere vesiveski, Kongsi vesiveski, Tikuta vesiveski, Kiidjärve vesiveski ning Otteni vesiveski paisud ja Saesaare hüdroelektrijaam)

Meede

- Ahja jõel olevate paisude hooldamine (ka paisu ette kogunenud setetest puhastamine) ning suurte veetasemete kõikumiste ärahoidmine.
- Kalapääsud tuleb rajada Saesaare tammile ja Kiidjärve paisule 2015. aastaks. Kalapääsude mitterajamisel tuleb paisud avada või likvideerida.

KALAD

Ahja jõe kalastik on rikkalik ja mitmekesine. Jões leidub lisaks III kaitsekategooria kaladele hinku (*Cobitis taenia*), võldast (*Cottus gobio*), harjust (*Thymallus thymallus*), jõeforelli (*Salmo trutta fario*), haugi (*Esox lucius*), särge (*Rutilus rutilus*), teiba (*Leuciscus leuciscus*), turba (*Leuciscus cephalus*), säinast (*Leuciscus idus*), lepamaimu (*Phoxinus phoxinus*), viidikat (*Alburnus alburnus*), latikat (*Abramis brama*), trullingut (*Barbatula barbatula*), lutsu (*Lota lota*) ja ahvenat (*Perca fluviatilis*). Kalanduslikult kuulub Ahja jõe ülemjooksu piirkond jõeforelli-jõe, keskjooksu ülemine osa kuni Orajõe suudmeni jõeforelli-harjuse jõe ning keskjooksu alumine osa särje-haugi-turva jõe tüüpi (Järvekülg, 2001).

Lisaks kaitsealustele kalaliikidele kaitstakse Ahja jões harjust ja jõeforelli keskkonnaministri määruse 09.10.2002 nr 58 „Lõheliste ja karpkalalaste elupaikadena kaitstavate veekogude nimekiri ning nende veekogude vee kvaliteedi- ja seirendused ning lõheliste ja karpkalalaste riikliku keskkonnaseire jaamad“ ning looduskaitseaduse §51 alusel, mis ütleb, et lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana kinnitatud veekogul või selle lõigul on keelatud olemasolevate paisude rekonstrueerimine ulatuses, mis tõstab veetaset, uute paisude rajamine ning veekogu loodusliku sängi ja veerežiimi muutmine.

2.1.8 Hink (*Cobitis taenia*)

III kat; LoD II; KE: Ahja LoA – jah, Ahja MKA – jah, Eoste HA – jah, Ahja jõe HA – jah, LoA – jah.

Hink elab enamasti selgeveelistes veekogudes, liivase või savise põhjaga aladel. Jõgedes valib ta elukohaks aeglase vooluga sopid ja vanajõgede suudmealad. Tema levik on Eestis lünklik,

asurkondade tegelik arv ja arvukus on teadmata, sest põhjalikud uuringud liigi leviku ja ökoloogia alalt puuduvad (Uustal et al, 2008). Keskkonnaregistris on liigi elupaigaks märgitud Ahja jõgi Leevi jõe suudmest Orajõe suudmeni. Liiki ohustavad nii elukeskkonna kvaliteedi kahanemine (sh veetasemete kõikumine paisutatud jõgedes, tugev reostus) kui ka röövkalade (nt haug, ahven) suur arvukus (Vilbaste, 2005). Liigi tegevuskava on Keskkonnaameti andmetel koostamisel.

Kaitse-eesmärgid

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Mõjutegurid

+ Liigile sobilik elupaigatüüp on kaitse-eesmärgiks.

- Inimtekkelised paisud Ahja jõel (Koorvere vesiveski, Kongsi vesiveski, Tikuta vesiveski, Kiidjärve vesiveski ning Otteni vesiveski paisud ja Saesaare hüdroelektrijaam).

Meede

- Ahja jõel olevate paisude hooldamine (ka paisu ette kogunenud setetest puhastamine) ning suurte veetasemete kõikumiste ärahoidmine.
- Kalapääsude tuleb rajada Saesaare tammile ja Kiidjärve paisule 2015. aastaks. Kalapääsude mitterajamisel tuleb paisud avada või likvideerida.

2.1.9 Võldas (*Cottus gobio*)

III kat; LoD II; KE: Ahja LoA – jah, Ahja MKA – jah, Eoste HA – jah, Ahja jõe HA – jah, LoA – jah.

Võldas on põhjaeluviisiga kala, kes asustab veekogudes tavaliselt kivise põhjaga alasid. Saab hakkama ka liivase ja kruusase põhjaga aladel, varjudes tühjadesse karbikodadesse, puurisu alla, suurtaimestiku vahele või kaldauuretesse. Suhteliselt kõrge hapnikunõudluse tõttu asustab ta ainult püsivalt kõrge vee hapnikusisaldusega veekogusid. Eestis on tavaliseks asukaks vooluvetes, kus elab peamiselt kärestikke ja kiire või mõõduka vooluga jõelõikudes (Uustal et al, 2008). Keskkonnaregistrisse on liigi esinemisalana kantud Ahja jõgi kuni Orajõe suudmeni. Liiki ohustavad veekogude reostumine ning eutrofeerumine, jõgede kraavitamine, süvendamine ja paisutamine, veetaseme ja vooluhulga kõikumised reguleeritud jõgedes (Vilbaste, 2005). Liigi tegevuskava on Keskkonnaameti andmetel koostamisel.

Võldase seisund Ahja jõe hoiuala lõunapoolses osas on registreeritud rahuldavaks (Hurt, 2012).

Kaitse-eesmärgid

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Mõjutegurid

+ Liigile sobilik elupaigatüüp on kaitse-eesmärgiks.

- Inimtekkelised paisud Ahja jõel (Koorvere vesiveski, Kongsu vesiveski, Tikuta vesiveski, Kiidjärve vesiveski ning Otteni vesiveski paisud ja Saesaare hüdroelektrijaam).

Meede

- Ahja jõel olevate paisude hooldamine (ka paisu ette kogunenud setetest puhastamine) ning suurte veetasemete kõikumiste ärahoidmine.
- Kalapääsud tuleb rajada Saesaare tammile ja Kiidjärve paisule 2015. aastaks. Kalapääsude mitterajamisel tuleb paisud avada või likvideerida.

2.2 ELUPAIGATÜÜBID

2.2.1 Üldiseloostus

Kava koostamise ajal viidi läbi poollooduslike koosluste inventuur ja teostati Ahja loodusala kasvavate metsade ülevaade metsaregistri andmete põhjal. Lisaks on kasutatud Natura 2000 andmebaasi ja Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava.

Ahja loodusala on valdavalt kaetud metsadega, mis asuvad Ahja jõe ürgoru MKA-l. Metsamajandamise põhimõtted on toodud käesoleva kava lisas (Lisa 15). Suurima ala Ahja jõe ürgoru MKA-st hõlmab elupaigatüüp vanad loodusemetsad (9010*). Teiseks suurema ulatusega elupaigatüübiks on jõed ja ojad (3260), mille alla kuuluvad looduslikus või looduslähedases seisundis säilinud Ahja jõe lõigud (Paal, 2004). Tugevasti muundatud veekogumeid (paisjärved) ei loeta elupaigatüüpi jõed ja ojad. Ahja jõe lammidel esineb elupaigatüüp lamminiidud (6450) ning keskmisest üleujutuspiirist kõrgematel asuvatel aladel on välja kujunenud elupaigatüüp liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*).

Lisaks esinevad loodusala liivakivipaljandid (8220) ning allikad ja allikasood (7160), mida ei ole kava koostamise ajal inventeeritud. Elupaigatüübi allikad ja allikasood kaitse tagatakse kaitsekorruga ja külastajate teavitamisega Ahja jõe ürgoru MKA loodusväärtustest. Elupaigatüüpide pindalad ja seisundi hinnangud on esitatud alljärgnevas tabelis (Tabel 9)⁶.

Ülevaatekaart elupaigatüüpide levikust on kaitsekorralduskava lisas (Lisa 9).

Tabel 9. Ahja loodusala elupaigatüüpide looduskaitse hinnangud

Elupaigatüübi kood	Looduskaitse seisundi hinnang				Kogupindala (ha)	Ahja loodusala eesmärk, ha ⁷	Ahja loodusala eesmärk, seisund ⁸
	A	B	C	Hindamata			
9010*	221,7	133,6	47	-	402,4	380,9	A
6450	12,7	10,8	7,6	-	31,1	13,8	A
6270*	-	3,1	1	-	4,1	4,6	B

⁶ Looduskaitse seisundi hinnang on üldine hinnang alale elupaigatüübi kaitsmise seisukohast. Vastavad väärtusklassid on siin ja edaspidi järgmised: A – väga kõrge väärtus; B – kõrge väärtus; C – keskmine väärtus.

⁷ Natura 2000 standardandmebaas

⁸ Natura 2000 standardandmebaas

3260	-	-	-	25,8	25,8	114,7	A
8220	0,3	-	-	1,08	1,4	0,2	A
7160	-	-	-	0,02	0,02	0,0	B

2.2.2 Vanad loodusmetsad (9010*)

LoD – I; KE: Ahja LoA – jah, Ahja MKA – jah, Ahja jõe HA – ei, Eoste HA – ei

Elupaigatüüp hõlmab eeskätt puutumatu või vähese inimõjuga metsi, aga ka looduslikult uuenenud hiljutisi põlendikke katvaid nooremaid puistuid. Eestis kuuluvad siia nii okas- ja segametsad kui ka suurem osa lehtmetsi: loo-, nõmme-, palu-, laane- ja rabastunud metsad, mille puurindes valitsevad mänd, kuust, kask või haab. Elupaigatüübis leidub erinevaid ohustatud liike, eriti samblaid, samblikke, seeni ja selgrootud loomi (Paal, 2004).

Ahja jõe ürgoru MKA-I moodustavad Keskkonnaameti koondatud inventuuriandmete põhjal vanad loodusmetsad (Foto 1) alast 402,4 ha ja hõlmavad erineva esinduslikkusega eraldisi (Lisa 10). Elupaigatüübi ülevaade on valdavalt koostatud metsaregistri andmete põhjal. Alal kasvab erineva vanusega puid. Rohkelt leidub üle 90 a männi domineerimisega puistuid, millest vanimad on ca 155 aastat vanad. Vanimad kuuse enamusega puistud on 140-180 a vanused. Ahja jõe ürgoru MKA metsade pindalad koos väärtushinnangutega on toodud peatükis 2.2.1. Raied ning vanade ja surnud puude eemaldamine vähendavad elupaigatüübi vanad loodusmetsad looduskaitsest väärtust.

Ahja loodusala elupaigatüübi eesmärk on Natura 2000 andmebaasis toodud 380,9 ha. Natura standardandmebaasi on andmed kantud 2004. aastal, andmeid on uuendatud 2009. aastal. Peale Natura alade kaardistamist on lisandunud uusi elupaigatüübi alasid, mis asuvad sihtkaitsevööndis.

Vana loodusmets on määratud kaitse-eeskirjaga sihtkaitsevööndisse.

Foto 1. Vanad loodusmetsad (9010*) Saesaare ja Kiidjärve vahel.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk

338,6 ha ulatuses on metsaelupaigatüübi hinnang „A“, 63,8 ha ulatuses on elupaigatüübi hinnang vähemalt „B“.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

329,6 ha ulatuses on metsaelupaigatüübi hinnang „A“, 72,8 ha ulatuses on elupaigatüübi hinnang vähemalt „B“.

Mõjutegurid

- + Sihtkaitsevööndites on tagatud elupaigatüübi vana loodusmets areng üksnes loodusliku protsessina.
- + Looduslikud häiringud, mis aitavad kaasa metsa struktuuri mitmekesisumisele ning tekitavad metsakooslusesse ökoloogiliselt väärtuslikke surnud puid, sh lamapuitu.
- Surnud puude ja lamapuidu eemaldamine (sanitaarraie jm). Kuivades männimetsades on surnud puidu nõ defitsiit. Tõenäoliselt on metsaeraldistest surnud puid eemaldatud.
- Külastuskoormuse mõju (tallamine, lõkkepuidu korjamine jm). Külastajad mõjutavad tallamisega peamiselt Taevaskoja sihtkaitsevööndis Saesaare tammist lõunas asuvat ala, kus rekreatsiooni tõttu on kava koostamise ajaks degradeerunud metsa aluspinnas, samuti eemaldatakse alalt surnud puid. Mõjutatud on ligikaudu 30 ha suurune ala.
- 38 ha elupaigatüübist asub piiranguvööndis.

Meetmed

- Jätta mets looduslikule arengule ja surnud ning kõdunevat puitu metsast mitte eemaldada.
- Külastajate teavitamine ametlike lõkkekohtade asukohtadest ja piirangutest lõkke tegemisel. Metsa loodusväärtuste tutvustamine külastajatele.

2.2.3 Lamminiidud (6450)

LoD – I; KE: Ahja LoA – jah, Ahja MKA – ei, Ahja jõe HA – ei, Eoste HA – jah

Elupaigatüüp paikneb jõgede aeg-ajalt üleujutatavatel lammidel. Lamminiitudel on viljakas muld, mida rikastavad tulvaveest kantud toitainerikkad setted. Sõltuvalt niidukoosluse paiknemisest lammil ning jõe voolukiirusest võivad üleujutuse kestus ja tulvaveega toodud setete hulk erineda. Niiskustingimused lammi eri osades vahelduvad ajuti kuivadest kuni pidevalt märgadeni. Taimestikust valitsevad elupaigatüübis sageli kõrgekasvulised kõrrelised ja tarnad. Lamminiidud on olulised ka paljude loomaliikide pesitsus- ja elupaigana (Paal, 2004).

Elupaigatüübi alla kuuluvad poollooduslikud kooslused Eoste HA-I ja Koorverest kuni Kiidjärveni, mis on mõjutatud ajutistest üleujutustest (Lisa 11). Koorvere ja Kiidjärve vahelisel alal, mis paiknevad kõrgemal ja ujutatakse harva üle, on ka kaasnev elupaigatüüp liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*). Elupaigatüübi pindala ja Ahja loodusala eesmärk Natura standardandmebaasis on erinevad. Kava koostamise ajal viidi läbi poollooduslike koosluste inventuur (2012) ning selle tulemusena saadi elupaigatüüpi loodusosal rohkem, kui on kantud Natura standardandmebaasi.

Kava koostamise ajal on hein niidetud ja koristatud Eoste HA-I. Niiskemad suurarnastikud on hooldamata ning kohati võsastumas. Ka niidud, mis asuvad jõe lookel Koorverest kuni Kiidjärveni, on (mõne üksiku erandiga) hooldamata.

Alljärgnevatel fotodel (Foto 2, Foto 3) on toodud näiteid Ahja loodusosal esinevatest niitudest.

Foto 2. Lamminiit (6450) 2012 a. suve alguses.

Foto 3. Hooldatud niit Valgemetsa lähedal.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Elupaigatüübi pindala on vähemalt 31,1 ha, millest 23,5 ha on looduskaitse hinnanguga „A“ ja 7,6 ha on hinnanguga vähemalt „B“.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Elupaigatüübi pindala on vähemalt 31,1 ha, millest 12,7 ha on looduskaitse hinnanguga „A“ ja 18,4 ha on hinnanguga vähemalt „B“.

Mõjutegurid

+ Niitmine, heina kokku kogumine ja äravedu hooldatavatel aladel.

+ Jõe üleujutused ja alluviaalsete setete ladestumine.

- Ebapiisav hooldus ja looduslik suktsessioon. Hoolduseta alad on hakanud võsastuma ning võimust võtavad mets-harakputk (*Anthriscus sylvestris*) ja kilpjalg (*Pteridium aquilinum*).

Meetmed

- Võsa eemaldamine.
- Regulaarne hooldus (niitmine või karjatamine, heina koristamine).
- Natura 2000 andmebaasis korrigeerida elupaigatüübi pindala.

2.2.4 Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)

LoD – I; KE: Ahja LoA – jah, Ahja MKA – jah Ahja jõe HA – ei, Eoste HA – jah

Elupaigatüüpi arvatakse nii liigirohked aruniidud lubjavaestel kuivadel või parasniisketel muldadel kui ka liigirikkad paluniidud. Taimkate on kujunenud pikaegse karjatamise või niitmise mõjul. Sealjuures on oluline niitu mitte väetada. Elupaigatüüp on Eestis levinud lubjavaeste liiv- ja liivsavimuldadega aladel (Paal, 2004).

Ahja jõe ümbruses esineb ka kuivemaid alasid, mis asuvad jõe keskmisest üleujutustasemest kõrgemal (Lisa 11, polügoonid 5, 7 ja 8). Poollooduslike koosluste inventuuri (2012) alusel on elupaigatüüpi Ahja looduslalal 4,1 ha ulatuses, mis ei ole kooskõlas Natura 2000 standardandmebaasis märgitud elupaigatüübi ulatusega 4,6 ha. Inventuuri käigus täpsustati elupaigatüübi piire.

Kava koostamise ajal on niitude üldine looduskaitseväärus hea (B), välja arvatud aladel, mida ei hooldata ning seetõttu on niidu liigiline mitmekesisus kahanenud.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Elupaigatüüp on säilinud vähemalt 4,1 ha ulatuses looduskaitseväärusega vähemalt „B“.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Elupaigatüüp on säilinud vähemalt 4,1 ha ulatuses looduskaitseväärusega vähemalt „B“.

Mõjutegurid

+ Niitmine, heina kokku kogumine ja äravedu.

- Ebapiisav hooldus.

Meetmed

- Regulaarne hooldus (niitmine ja heina koristamine, valikuliselt karjatamine).
- Natura 2000 andmebaasis korrigeerida elupaigatüübi pindala.

2.2.5 Jõesed ja ojad (3260)

LoD – I; KE: Ahja LoA – jah, Ahja MKA – jah, Ahja jõe HA – jah, Eoste HA - jah

Elupaigatüüp hõlmab Eestis jõgede ja ojade neid lõike, mis on püsinud looduslikus või looduslähedases seisundis. Tähelepanu vääriavad kõrgustikelt algavad vooluveed, aga ka suurtest allikatest algavad külmaveelised jõed ja looduslikus looklevas sängis voolavad tasandikujõed. Viimased moodustavad vanajõgesid, kus on paiguti ka karestikke või kiirevoolulisi kivise-kruusase põhjaga lõike. Elupaigatüüpi arvatud jõed ja ojad peavad olema nii puhtad, et seal saavad elada ka reostuse suhtes tundlikud liigid (sh ka haruldastesse ja/või ohustatud liikidesse kuuluvad loomad ning taimed). Kaitset vajavad Lõuna-Eestis liivakivi paljanditega ürgorge moodustavad jõed (Paal, 2004).

Elupaigatüüpi ei ole kava koostamise ajal inventeeritud. Elupaigatüüp jõed ja ojad hõlmab Ahja jõe lõigud Ahja loodusala piirist kuni Lükoaluse paeni (sellest allavoolu on jõgi mõjutatud Kiidjärve paisust ja Saesaare tammist) ja Saesaarest kuni Eoste sillani, kokku 25,8 ha (Lisa 9). Natura standardandmebaasis on elupaigatüübi jõed ja ojad sisse arvatud ka Saesaare ja Kiidjärve paisjärved, mis on inimtekkelised ning ei ole looduslikud. Saesaarest kuni Otteni sillani on jõelõigu ökoloogiline seisund, mis näitab veeökosüsteemide struktuuri ja funktsioneerimise kvaliteeti, väga hea (Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava, 2010). Seal on jõgi kitsas, kiire vooluga ja kasvab elupaigatüübile iseloomulik taimestik (Foto 4, Foto 5). Elupaigatüübi looduskaitse hinnang on Natura 2000 andmebaasi järgi „A“.

Alljärgnevatel fotodel on toodud elupaigatüübi jõed ja ojad lõigud Väike-Taevaskojas ja Eoste HA-l.

Foto 4. Elupaigatüüp jõed ja ojad (3260) Väike-Taevaskojas.

Foto 5. Jõelõik Eoste HA-l.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitse seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitse seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

Mõjutegur

- Inimtekkelised paisud Ahja jõel (Koorvere vesiveski, Kongsis vesiveski, Tikuta vesiveski, Kiidjärve vesiveski ning Otteni vesiveski paisud ja Saesaare hüdroelektrijaam). Kongsis ja Tikuta vesiveskid on Keskkonnaregistri andmetel hävinud ning varemtes, Otteni ja Koorvere paisudel on kaladel võimalik läbida.

Meede

- Saesaare tammi ja Kiidjärve paisu hooldamine (ka tammi või paisu ette kogunenud setetest puhastamine) ning suurte veetasemete kõikumiste ärahoidmine.
- Kalapääsude tuleb rajada Saesaare tammile ja Kiidjärve paisule 2015. aastaks. Kalapääsude mitterajamisel tuleb paisud avada või likvideerida.

2.2.6 Liivakivipaljandid (8220)

LoD – I; KE: Ahja LoA – jah, Ahja MKA – jah, Ahja jõe HA – ei, Eoste HA – ei

Elupaigatüüp hõlmab devoni liivakivi paljandeid Lõuna- ja Kagu- Eestis ürgorgude järskudel veergudel Ahja, Võhandu ja Piusa jõe kallastel, aga ka Kallastel Peipsi järve kaldal (Paal, 2004).

Kõige esinduslikuma osa devoni ajastu kihtide avamusest moodustavad Kesk-Devoni liivakivipaljandid, kuhu on vooluveed uuristanud uurdeid ja koopaid (Kleesmet et al, 2006). Ahja jõe ürgorus on kokku üle 40 paljandi, millest väiksemad on paarimeetrised, kuid suurima ja tuntuima, Suure Taevaskoja, kõrgus on 20 m ja pikkus 150 m. Keskkonnaregistris on kirjeldatud 28 liivakivipaljandit (Foto 6) (Lisa 9). Kava koostamise ajal elupaigatüüpi ei inventeeritud, kasutatud on Keskkonnaregistri andmeid elupaigatüübi seisundi kohta.

Elupaigatüübi looduslikku arengut mõjutavad pinnavesi, erosioon ja kliimaatilised tingimused (temperatuur, niiskus jne). Liivakivipaljandid on Ahja jõe ürgoru üheks olulisemaks turismiobjektiks. Elupaigatüübi kaitse-eesmärgid on seatud lähtudes kaitsealustest liikidest, kes kasvavad paljandite nõlvadel või pesitsevad paljanditesse uuristatud aukudes.

Elupaigatüübi pindala on arvatud Keskkonnaregistri andmebaasi alusel. Igale paljandile, kui punktobjektidele, on arvestatud 400 m².

Foto 6. Suur Taevaskoda Ahja jõe ürgoru MKA-l.

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Keskkonnaregistris kirjeldatud 8 liivakivipaljandi seisund on vähemalt rahuldav, 20 liivakivipaljandi seisund on hea.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Keskkonnaregistris kirjeldatud 8 liivakivipaljandi seisund on vähemalt rahuldav, 20 liivakivipaljandi seisund on hea.

Mõjutegurid

+ Kaitsekorraga tagatakse elupaigatüübi looduslik areng.

- Küllastajate mõju, mis väljendub tallamises, erosioonis ja liivakivipaljanditele graveerimises.

Meede

- Küllastajate teavitamine Ahja jõe ürgoru loodusväärtustest ning küllastuse taristu rajamine (nt piirded liivakivipaljandite peale).

2.2.7 Allikad ja allikasood (7160)

LoD – I; KE: Ahja LoA – jah, Ahja MKA – jah, Ahja jõe HA – ei, Eoste HA – ei

Elupaigatüüp paikneb seal, kus põhjavesi voolab või igritseb maapinnale – nõlvade ning veerude jalamil või veekogude kalda-alal. Lõuna-Eestis on rohkesti väikesi allikaid ürgoruveerudel ning moreeniküngaste jalameil (Paal, 2004).

Kava koostamise ajal elupaigatüüpi ei inventeeritud, kuid Natura 2000 andmebaasis on elupaigatüüp välja toodud üldise hinnanguga „B“. Elupaigatüübi paiknemine Ahja jõe ürgoru MKA-1 on toodud lisas (Lisa 9). Keskkonnaregistris on toodud neli allikat/allikarühma: Allikukalju allikas (VEE4205400), Koorvere allikad (Kuradikoopa ja Kiisa pae allikas) (VEE4205300), Suur-Taevaskoja allikad (VEE4205600), Väike-Taevaskoja allikad (Emaläte ja Neitsiallikas) (VEE4607200). Allikate seisundit pole Keskkonnaregistris kirjeldatud. Elupaigatüübi pindala on arvatud Keskkonnaregistri andmebaasi alusel. Igale allikale, kui punktobjektile, on arvestatud 50 m².

Kaitse-eesmärk

Pikaajaline kaitse-eesmärk

Elupaigatüüp allikad ja allikasood (7160) on säilinud võimalikult looduslikuna, arvestades nende asukohta tihedalt küllastatava matkaraja ääres. Elupaigatüübile on määratud kaitse-eesmärgid lähtudes eelnevatest inventuuridest või uuringutest.

Kaitsekorraldusperioodi kaitse-eesmärk

Allikate seisund on elupaigatüüpide inventuuri käigus hinnatud ning info on kantud Keskkonnaregistrisse.

Mõjutegur

- Külustuskoormus (tallamine). Allikate niiskusrežiimist sõltuvad sambla- ja taimekooslused on tundlikud füüsilistele kahjustustele, mida küllastajad võivad põhjustada. Eriti ohustatud on

allikad ja nendega seotud kooslused, mis asuvad Taevaskoja matkaraja kõrval (Emaläte ja Neitsikoopa allikas). Külastajad kasutavad allikate vett ja tallavad sealjuures allikate ümbrust.

Meetmed

- Viia läbi elupaigatüübi inventuur ning kanda tulemused Keskkonnaregistrisse.

2.3 MAASTIK JA ÜSIKOBJEKTID

2.3.1 Ahja jõe ürgoru maastik

Ahja jõe ürgorg on olulise loodusliku ja esteetilise väärtusega maastikuelement. Ürgorg on 200-400 m lai ja kuni 30 (kohati 40) m sügav (Leito, 2007). Ala on valdavalt kaetud metsaga. Ürgorus leidub mitmeid väärtuslikke maastiku üksikelemente nagu liivakivipaljandid, koopad ja allikad, mis on suures osas seotud ka rahvapärimumustega. Ürglooduse objekte on käsitletud ptk 2.3.2. Loodusala läbiv ja erinevaid maastikke ühendav roheline võrgustiku element on Ahja jõgi (Foto 7).

Kaitsealale jäävad majapidamised paiknevad jõe oru lähistel (Foto 8). Ala teedevõrgustik koosneb peamiselt kohalikest teedest. Maastikuvaated teedel on neid ümbritsevate metsade tõttu nõ suletud. Parimad vaated jõe orule, metsaga kaetud nõlvadele ning niitudele avanevad veetranspordiga Ahja jõel liigeldes. Pikemad vaated on võimalikud sirgetel jõe lõikudel ja paisjärvel. Ahja loodusala tervikuna on heade eeldustega turismi arendamise piirkond.

Foto 7. Vaade Ahja jõe ürgorule

Foto 8. Talupidamine Koorveres

Maastiku olulisteks mõjutajateks on üleujutused jõe kõrge veetaseme korral ning looduslal olevate niitude võsastumine ebapiisava hoolduse tõttu (Foto 9, Foto 10).

Foto 9. Ülekasvanud niidud Ahja jõe ürgorus.

Foto 10. Ülekasvanud niidud Ahja jõe ürgorus.

Mõjutegurid

- + Ahja jõe ürgoru maastiku ilmestavad elupaigatüübid on ala kaitse-eesmärgiks.
- + Küllastajate jaoks infrastruktuuri ehitamine ja hooldamine, avatud alade (niidud, karjamaad) hooldamine jõe orus
- Lamminiitude võsastumine.

Meede

- Niidukoosluste säilimine tagatakse läbi elupaigatüüpide tegevuste. Täiendavaid meetmeid kaitsekorraldusperioodiks ei planeerita.

2.3.2 Looduslikud üksikobjektid, pärandkultuuri objektid ja kultuurimälestised

Keskkonnaregistrisse kantud Ahja jõe ürgorus asuvad ürglooduse objektid on toodud kava lisa (Lisa 12). Loodusalal, eriti Ahja jõe ürgoru MKA-1, on nii liigikaitseoluliselt olulised kui ka vaatamisväärtusena väga atraktiivseteks objektideks liivakivipaljandid (Foto 11). Olulised ürglooduse objektid on ka allikad.

Foto 11. Kõrge esteetilise väärtusega vaated on veeturistide seas populaarsed.

Pärandkultuuri all mõistetakse eelmiste põlvkondade poolt pärandunud valdavalt inimtekkelisi objekte maastikul, mis omavad mingit pärimuslikku taustateavet ja kultuurilist väärtust eeskätt kohalikele kogukonnale. Pärandkultuuri objektid ei ole üldjuhul riiklikku kaitse all. Maastiku (esteetilist) väärtust tõstvad pärandkultuuri objektid on näiteks vesiveskid, looduslikud monumendid ja vanad talukohad. Keskkonnaregistrisse kantud pärandkultuuri objektid on toodud kava lisa (Lisa 12).

Ahja jõe ürgoru MKA-l paiknevad Kultuurimälestiste riiklikus registris toodud objektid (Kultuurimälestiste riiklik register) on Kiidjärve vesiveski ja Otteni vesiveski pais. Kiidjärve vesiveski, mis ehitati 1914. aastal, on vesiveskite ja nende arhitektuuri silmapaistev näide. Veski sisustus on säilinud ja heas korras. Hoone üldine seisukord on rahuldav.

Otteni vesiveski pais (Foto 12) on kahe suure kaaravaga maakivist pais, millele on paigaldatud palgist piire. Kaaravad on valatud betoonist. Pais on tuntud filmist „Viimne reliikvia“ Siimu sillana. Paisu valdaja on RMK.

Foto 12. Otteni vesiveski pais.

Mõjutegurid

- + Looduslike üksikobjektide elupaigatüübid on kaitse-eesmärgiks. Pärandkultuuri objektid ja kultuurimälestised asuvad Ahja jõe ürgoru MKA-l ja Eoste HA-l.
- + Alal asuvad kultuurimälestised on kinnismälestistena muinsuskaitse all.
- Matkaradadelt vaadeldavate paljandite kohta puudub infostendidel tutvustav informatsioon. See võimaldaks ära kasutada matkaradade loodushariduslikku potentsiaali ning tutvustada külastajatele nii objektide looduskaitse kui ka pärandkultuurilist väärtust.

Meede

- Infostendidele paigaldada info ala loodusväärtuste kohta (vähemalt kolmes keeles: eesti, vene ja inglise keeles).

Ahja loodusala asuvate Ahja jõe ürgoru MKA, Ahja jõe HA ja Eoste HA väärtuste koondtabel on toodud lisa (Lisa 2).

3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS

Ahja looduslal asuv Ahja jõe ürgoru MKA on väga populaarne rekreatsiooniala. Peamised vaatamisväärsused on Ahja jõe ürgoru liivakivipaljandid, mets ja maalilised maastikuvaated.

Kaitsealal olevad RMK külastusobjektid kuuluvad Kiidjärve – Kooraste puhkeala koosseisu. Ala külastavad nii loodushuvilised, metsaandide korjajad (marjulised, seenelised), matkajad (k.a. veematkadel osalejad) kui ka sportijad. Lisaks pakutakse külastajatele jõelaev Lonny lõbureise Saesaare paisjärvel. MKA-l peetakse mitmesuguseid üritusi (nt firmade suvepäevi), mistõttu tuleb külastuskorralduse organiseerimisel arvestada erinevate huvidega.

Peamine külastusobjekt on Taevaskodade matkarada, mille külastuskoormust on jälgitakse. Aastatel 2007–2011 jäi vahemikku 15528 (2007. a) kuni 45850 (2010. a) inimest. Perioodi keskmine külastuskoormus on 32530 inimest aastas.

Külastus on Ahja jõe ürgoru MKA-l kava koostamise ajal hästi korraldatud. Alal on olemas lõkkekohad, matkarajad, parklad, infoviidad ja -stendid. Külastajate suunamiseks ja ohutuse tagamiseks on rajatud treppe, piirdeid ning käsipuid. Taevaskodade matkarajal rekonstrueeriti 2011. aastal trepid, rajad ja piirded. Seoses 2013.aasta juunis toimunud Emalätte varinguga on lätte juures olev trepp suletud ning alternatiivne rada Emalätte kohalt on tähistatud.

Ahja jõe HA ja Eoste HA külastuskoormus on väiksem. Hoiualasid läbivad peamiselt kanuumatkajad.

Visioon ja eesmärk

Visioon

Hoida käesoleva kava koostamise ajal ala külastatavuse taset, mis võimaldaks Ahja looduslal asuvate Ahja jõe ürgoru MKA, Ahja jõe HA ja Eoste HA loodusväärtusi tundma õppida ning nautida inimesel, kes väärtustab loodust ja käitub keskkonnahoidlikult.

Eesmärk

Ahja jõe ürgoru MKA, Ahja jõe HA ja Eoste HA loodusväärtused on säilinud ning külastajatele eksponeeritud.

3.1 KIIDJÄRVE LOODUSKESKUS-TEABEPUNKT

RMK Kiidjärve looduskeskus-teabepunkt asub Kiidjärve-Kooraste puhkealal Kiidjärve külas. Looduskeskuses tutvustatakse Ahja jõe ürgoru MKA, Ahja jõe HA, Eoste HA, Valgesoo raba ja teisi loodusväärtusi ning pärandkultuuri objekte. Loodusõpe toimub näitlike vahendite abil looduskeskuses, spetsiaalsetel õppe- ja matkaradadel, jagatava info kaudu paberil ja tahvlitel ning ühisürituste ja konkursside kaudu. Kiidjärve looduskeskus põhjalikult renoveeritud aastal 2013.

Meede

- Kaitsekorraldusperioodiks täiendavaid meetmeid ei planeerita.

3.2 LÖKKEKOHAD

Ahja jõe ürgoru MKA-l asub kaks lõkkekohta:

- Sõnajala lõkkekoht - lõkkekohas on parkimisvõimalus, sädemepüüdjaga lõkkease, pingid, puukuur, lõkkepuud, käimla, järsakupiirded. Parklas asub infotahvel.
- Hatiku lõkkekoht - lõkkekoht on varustatud laua ja pinkidega ning küttepuude varjualusega. Parkimisvõimalus on Kiidjärve parklas.

Lisaks ametlikele lõkkekohtadele on alal väga palju mitteametlikke nõ omavolilisi lõkkekohti, kus puudub vastav taristu ning on märgata ka prügistamist.

Meetmed

- Lõkkekohtade pidev hooldus rekreatsiooniperioodil.
- Järelevalve tõhustamine rekreatsiooniperioodil, et ohjata omavoliliste lõkkekohtade tekkimist.

3.3 PARKLAD

Ahja jõe ürgoru MKA-l asub kolm parklat:

- Sõnajala parkla Sõnajala lõkkekoha juures (vaata peatükk 3.2).
- Kiidjärve parkla. Parklas on infotahvel ja RMK matkaraja teeviit.
- Saesaare (Taevaskodade) parkla. Parklas on infotahvel, välikäimlad, suveniiride müügikoht, piknikulauad ja laste liivakast.

Meede

- Parklate pidev hooldus rekreatsiooniperioodil.

3.4 ÕPPE- JA MATKARAJAD

Ahja jõe ürgoru MKA-l asub neli matkarada (Lisa 13):

ROIUPALU ÕPPERADA

Roiupalu õpperada algab Kiidjärve looduskeskuse juurest, kulgeb piki Ahja jõe kallast kuni Palanumäeni, jõuab ringiga Hatiku ojani ja looduskeskuse parklasse tagasi. Raja pikkus on 1,5 km. Roiupalu õpperaja vaatamisväärsusteks on Sõnajalamägi, Palanumägi, Linasoo, Kunnimägi, korgikuusk, rekordmänd, ohvrikivi, Hatiku oja ja Ahja jõgi. Õpperada on tähistatud ning varustatud infotahvlitega. Matkaraja infotahvlid on infoga kaetud vaid osaliselt, enamuses on tahvlid tühjad.

Parkimisvõimalus on Kiidjärve looduskeskuse parklas (kohti kuni 10 bussile).

Meede

- Roiupalu õpperajal asuvad vanad infotahvlid eemaldada ning uued paigaldatud infotahvlid varustada infomaterjalidega.

- Õpperaja regulaarne hooldus ning kaitsekorralduskava perioodi lõpul hinnata (2021.-2022. aastal) renoveerimistöde vajalikkust.

TAEVASKODADE MATKARADA

Taevaskodade matkarada algab Saesaare parkla juurest, kulgeb piki Ahja jõe kallast kuni Suure Taevaskojani ning jõe vastaskaldalt tagasi Saesaare parklasse. Raja pikkus on 3 km. Taevaskodade matkarajal on vaatamisväärsusteks Suur Taevaskoda, Väike Taevaskoda, Emaläte, Neitsikoobas, Salakuulajakivi, Savimägi ja Ahja jõgi. Matkarada oli kava koostamise ajal renoveerimisel (2012), mille käigus rajati uued infotahvlid ja kaks puhkekohta, järsakupiirded, sillad ja trepid ka ratastooliga liikumiseks ning renoveeriti välikäimla.

Meede

- Matkarada tuleb regulaarselt hooldada ning hinnata kaitsekorralduskava perioodi lõpul (2021.-2022. aastal) renoveerimistöde vajalikkust.

TAEVASKOJA-KIIDJÄRVE-TAEVASKOJA MATKARADA

Matkarada algab Saesaare parkla juurest, kulgeb piki Ahja jõe kallast kuni Kiidjärve looduskeskuse-teabepunktini ning jõe vastaskaldalt tagasi Saesaare parklasse. Raja pikkus on kokku ca 13 km. Matkarajal on olemas viidad ja paede nimetused. Rada on tähistatud „matkaja märgiga“ ja matkatee märk „valge-roheline-valge“ on puudel ja matkateel viidad.

Erinevaid tähiseid puudel on liialt palju eriti alal, mis ühtib Roiupalu õpperajaga.

Meede

- Matkaraja regulaarne hooldamine ning hinnata kaitsekorralduskava perioodi lõpul (2021.-2022. aastal) renoveerimistöde vajalikkust.

TAEVASKOJA-OTTENI-TAEVASKOJA MATKARADA

Taevaskoja-Otteni-Taevaskoja matkarada, mis kulgeb Taevaskodade juurest piki Ahja jõe kallast kuni Otteni sillani ja sealt tagasi Taevaskodade juurde. Olemasoleva raja trajektoor hästi tähistatud, olemas on infotahvlid. Kaaluda tuleks järsematel tõusudel nn kõiskäsipuude paigaldamist ja täiendavate suundviitade lisamist teelahkmetel, et lihtsustada matkajatele raja läbimist.

Meede

- Matkaraja regulaarne hooldamine ning hinnata kaitsekorralduskava perioodi lõpul (2021.-2022. aastal) renoveerimistöde vajalikkust.

TEISED MATKARAJAD

Ahja jõe ürgoru MKA-l asuvad rajad ja teed on läbitavad nii jalgsi kui ka hobustega. Hobumatkaradade asukohad on kinnitatud Ahja jõe ürgoru MKA üldplaneeringuga.

Kaitse-eeskirja järgi on kaitsealal lubatud sõidukitega sõitmine teedel ning väljaspool teid sõidukitega sõitmine on üldjuhul keelatud (lisa 1). Sellest hoolimata sõidetakse autoga näiteks Suure Taevaskoja niidule. Küllastajate informeerimiseks on vajalik paigaldada sissesõidu keelu märk Ahja jõe ürgoru MKA piirile Valgesoo külas.

VEEMATKADE TARISTU

Ahja jõgi on rekreatsiooniperioodil populaarne veematkajate seas ning lisaks korraldatakse jõelaev „Lonny“ lõbureise Saesaare paisjärvel. Laev „Lonny“, mille pikkus on 12 m, laius 5 m ja mahutab 36 reisijat, sadam asub Saesaare tammi juures. Kava avalikustamise koosoleku käigus tehti ettepanek „Lonny“ nõudepeatuse rajamiseks Nurmemeäe pae ja Valgemäe pae vahelisele alale Ahja jõe paremal kaldal, laeva talvises peatuspaigas. Peatuspaik soodustaks kasutama piirkonna külastusvõimalusi mitmekesisemalt ning ühendaks kahte suuremat parklat (Kiidjärve ja Taevaskodade parkla).

Ahja jõel on probleemiks kanuude jt ujuvvahendite randumine selleks mitte ettenähtud kohtades, kuna sellega kaasneb jõe kallaste kahjustamine. Ahja jõe ürgoru MKA üldplaneeringus on toodud kolm (3) kanuude siselaskmise- ja väljavõtmise kohta. Lisaks ehitati rahvusvahelise Riverways projekti raames Ahja jõele MKA piiridesse välja viis (5) kanuude sisselaskmise- ja väljavõtmise kohta koos vastava taristuga (Lisa 13).

Veematkajaid ohustavad jõkke kukkunud puud alates Leevi jõe suudmest kuni Valgemetsa raudtee sillani ning selle silla all olevad vanad varemed. Ahja jõge ja selle kaldaid võib mainitud alal puhastada juba jõkke kukkunud ja võimalikest jõkke kukkuvatest puudest (nt kuivanud puud). Puid võib sealt eemaldada kaitseala valitseja nõusolekul nii, et ei kahjustataks kaldaid ja jõe ökosüsteemi (lageraied ning raied veekaitsevööndis ei ole lubatud). Üldiselt tuleb raieid läbi viia külmunud pinnasega ning raiutud puud põletada väljaspool kaitseala. Selleks et eemaldada raudtee silla all olevaid varemeid tuleb eelnevalt läbi viia uuring/eksperitiis, mis kinnitaks varemete eemaldamise võimalikkust ning tooks välja parima teostamise viisi kahjustamata sealjuures ala kaitseväärtusi. Ahja jõe ja selle kallaste puhastamise eesmärgiks on parandada jõe läbitavust veematkajatel ning tagada kaitsealuste liikide elupaigad.

3.5 INFOSTENDID JA INFOTAHVLID

Ahja jõe ürgoru MKA-1 on kuus (6) infostendi - Kiidjärve parklas, Hatiku lõkkeplatsil, Saesaare tammi juures, Taevaskoja parklas (2 tk) ja Sõnajala lõkkeplatsi lähedal parklas. Kõikides RMK lõkkekohtades on külastaja meespea tahvel selle kohta, kuidas metsas käituda. Põhilistel infostendidel on toodud oluline info kohalikele elanikele ja külastajatele, sh info ettevõtete kohta, kes pakuvad piirkonnas teenuseid jms. Infostendidel puudub info Ahja jõe ürgoru loodusväärtuste ning kõikide olemasolevate matkaradade kohta. Ala loodus- ja külastusväärtusega üksikobjektid (paljandid) on üldjuhul tähistamata.

Meetmed

- Roiupalu õpperajal viia lõpule infotahvlite paigaldamine ja eemaldada vanad infotahvlid.

3.6 INFOMATERJALID JA TRÜKISED

Ahja jõe ürgorg on populaarne ala, millel matkamise võimalusi tutvustavat infot on võimalik leida erinevate turismifirmade kodulehtedelt. Samuti on Ahja jõe ürgoru MKA-d tutvustatud erinevates väljaannetes nagu „Põlvamaa jõed“, „Eesti kaitsealad“, „Devon Eestis“ jne.

Peamiselt kirjeldatakse Ahja jõe looklemist läbi ürgoru ning erinevaid legende ja rahvapärimusi, mis on enamasti seotud liivakivi paljanditega.

Ahja jõe ürgoru MKA tutvustav voldik on Keskkonnaameti poolt koostatud 2012. a.

Ahja looduslal asuvad elupaigatüübid ning haruldased ja kaitse all olevad liigid on infomaterjalides ebapiisavalt kajastatud. Oluline on loodusväärtuste kohta info ning käitumisjuhiste jagamine, sh kõikide alal paiknevate matkaradade infovoldikute koostamine külastajatele vähemalt kolmes keeles (eesti, inglise ja vene keeles). 2012. a Keskkonnaameti poolt koostatud voldikus on ära toodud vaid Taevaskodade matkaraja kulgemine MKA-l. Voldikut tuleks täiendada kõikide alal paiknevate matkaradade paiknemisega, tuues välja olulisemad loodusväärtused.

Meetmed

- Loodusväärtuste (elupaigatüübid, kaitse-eesmärgiks olevad liigid) ja nende kaitsmise tähtsuse tutvustamine infomaterjalides.
- Kõikide alal asuvate matkaradade kohta täiendava infovoldiku koostamine.

3.7 PIIRITÄHISED

Ahja jõe ürgoru MKA on tähistatud peamiselt keskmiste piiritähistega. Tähisted on paigaldatud olulisemate ligipääsuteede juurde, kuid piiritähised ei paikne alati piiril (nt Ahja jõe ürgoru MKA lõunapiir Otteni lähistel). Puutüvedel leidub vanu plekist väikeseid piiritähiseid, mis asuvad piirist seespool (kava koostamise ajal leiti selliseid 4) ning lisaks asuvad mõningad keskmise suurusega piiritähised väljaspool MKA piiri. Piiritähiste paiknemise kaart on toodud lisas (Lisa 14).

Eoste HA-1 on üks keskmine piiritähis. Hoiuala tähistust tuleks täiendada ning olemasoleva tähise asukohta muuta. Ahja loodusala Ahja jõe HA-le jääval alal ei ole piiritähiste lisamine vajalik. Kavaga koos esitatud MapInfo kaardikihtidel on toodud, millised piiritähised tuleb paigaldada, asendada ja eemaldada.

Meetmed

- Asendada pehkinud postidel olevad piiritähised.
- Paigaldada keskmised piiritähised vastavalt Ahja jõe ürgoru MKA ja Eoste HA kehtivatele piiridele.
- Eemaldada keskmised piiritähised, mis ei asu piiril.
- Eemaldada väikesed piiritähised.

4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE

4.1 INVENTUURID, SEIRED, UURINGUD

4.1.1 Riiklik seire

Oluline on jätkata Ahja jõe hüdrobioloogilist, hüdrokeemilist, ohustatud soontaimede ja samblaliikide, kaitsealuste seeneliikide, metsa ja metsamuldade ning tolmeldajate seiret. Seire võimaldab avastada võimalikke negatiivseid muutusi loodusväärtuste seisundis ning rakendada vastavaid meetmeid, et tagada väärtuste säilimine. Jõevee kvaliteeti tuleb jälgida, selle langemise korral täiendavate mõõtmistega välja selgitada kvaliteedi langemise põhjus ning võtta kasutusele vastavad meetmed. Tegevus kuulub I prioriteeti ning korraldajaks on Keskkonnaagentuur aastatel 2015–2024.

4.1.2 Austria roidputke seire

Tegevus on vajalik väärtusele 2.1.1 seatud eesmärkideni jõudmiseks. Liigi seire jätkumine (keskmiselt iga viie (5) aasta järel) on vajalik, et hinnata sekkumistevõtmiste vajalikkust Saesaare kasvukohas, kus 2009. aasta seiretulemuste põhjal oli elektriijaama poolne nõlv tihedalt sarapuid täis kasvanud.

Tegevus kuulub I prioriteeti ning korraldajaks on Keskkonnaagentuur aastatel 2016 ja 2021.

4.1.3 Inventuur kevad-ristmadara leviku täpsustamiseks

Tegevus on vajalik väärtusele 2.1.2 seatud eesmärkideni jõudmiseks. Liigi inventuur on vajalik, et täpsustada tema levikut Ahja jõe ürgoru MKA-l. Tegevus kuulub II prioriteeti, korraldajaks on Keskkonnaamet. Töö teostamise ajaks on 2018. a.

4.1.4 Kaitstavate liikide inventuur KKK mõjususe hindamiseks

KKK edukuse ning eesmärkide saavutamise hindamiseks on vajalik kaitsekorraldusperioodi jooksul, 2020. a, läbi viia kaitse-eesmärgiks olevate kaitsealuste liikide inventuur nende teadaolevates leiukohtades. Inventuur tuleb läbi viia järgmiste kaitsealuste liikide seas: saarmas, jäähind, rohe-vesihobu, paksukojaline jõekarp, hink ja võldas. Lisaks tuleb inventeerida ka kaitsealuste linnuliikide esinemist Ahja looduslalal ning kanda andmed Keskkonnaregistri andmebaasi. Kui kaitsekorraldusperioodi jooksul teostatud riikliku seire või muude asjakohaste uuringute tulemused võimaldavad KKK rakendamise mõju konkreetsele liigile hinnata, ei ole selle liigi osas lausaline inventeerimine vajalik. Otsuse iga liigi inventeerimise vajaduse osas teeb Keskkonnaameti spetsialist, arvestades selleks hetkeks teadaolevaid andmeid liigi esinemise ja seisundi kohta Ahja looduslalal. Ahja ja Hilba jõe vee-elustikku on uuritud Margo Hurt poolt 2010. aastal, uuringus kasutatud meetodid sobivad selgrootute (rohe-vesihobu, paksukojaline jõekarp) ja kalade (hink, võldas) inventeerimiseks.

2012. aastal teostatud riikliku seire meetodid saarmale ja valitud elupaikade haudelinnustikule võib kasutada ka Ahja looduslal saarma ja jäälinnu inventeerimisel (seirearuanded, 2012). Tegevus kuulub II prioriteeti. Tegevuse korraldaja on Keskkonnaamet.

4.1.5 Elupaigatüüpide inventuur KKK tulemuslikkuse hindamiseks

KKK edukuse ning eesmärkide saavutamise hindamiseks on vajalik kaitsekorraldusperioodi jooksul, 2021. aastal, läbi viia elupaigatüüpide (vanad loodusmetsad, lamminiidud, liigirikkad niidud lubjavaesel mullal, jõed ja ojad, liivakivi paljandid, allikad ja allikasood) inventeerimine. Inventeerimist tuleb läbi viia lähtuvalt koostatud juhenditest (Paal 2007, Pärandkoosluste Kaitse ühing 2010, Palo 2010 jne). Tegevus kuulub II prioriteeti. Töö korraldajaks on Keskkonnaamet.

4.1.6 Külastajate loendamine

Tegevus on vajalik peatükkides 2.1 ja 2.2 toodud väärtuste eesmärkideni jõudmiseks. Jätkata tuleb külastajate loendust loendusmattidega Taevaskodade matkarajal.

Ahja loodusala, eriti Ahja jõe ürgoru MKA, külastuskoormuse hindamiseks on vaja koguda loendusandmeid. Andmete olemasolu korral on võimalik hinnata ja vajadusel reguleerida ala külastuskoormust ning kaitsealuste liikide häirimist (nt kanuumatkade piiramine lindude pesitsusperioodil). Lisaks aitavad loendusandmed kaasa kaitseala valitsejal alal toimuvatele üritustele lubade kooskõlastamisel ja tingimuste seadmisel.

Tegevus kuulub II prioriteeti, teostatakse aastatel 2015-2024 ja korraldajaks on RMK.

4.2 HOOLDUS

4.2.1 Niitmine poollooduslikel kooslustel

Tegevus on vajalik väärtustele 2.2.3, 2.2.4 ja 2.3 seatud eesmärkideni jõudmiseks.

Elupaigatüüpe lamminiidud ja liigirikkad niidud lubjavaesel mullal tuleb regulaarselt kord aastas niita 28,5 ha ulatuses, et säilitada nende liigilist mitmekesisust. Niitmisseade ei tohi hekseldada heina ja niidetud hein tuleb tingimata kokku korjata ja ära vedada. Niita tuleb alates 1. juulist nii vara kui võimalik keskelt lahku või servast serva meetodil. Ahja jõe paremal kaldal Eoste lähedal paiknevate niitude niitmisperiood peaks algama 15. juulist, kuna siis jõuavad kaitsealused liigid (näiteks siberi koldkaer) õitseda ja oma seemneid hajutada enne niitmist.

Niitmistegevused (niitmine ja heina kokku kogumine ja ära vedamine) peavad üldreeglina olema lõpetatud hiljemalt 1. oktoobriks. Ahja jõe ürgoru MKA-l ja Eoste HA-l olevate poollooduslike rohumaade hoolduseks peaks niitmistegevused olema lõpetatud varem, kuid mitte hiljem kui 15. augustiks.

Koostatud on ka poollooduslike koosluste hoolduskavad, mis kirjeldavad konkreetseid hooldustingimusi niidutüüpide kaupa. Kavad on kättesaadavad Keskkonnaameti kodulehelt (<http://www.keskkonnaamet.ee/public/PLK/>)

Tegevus kuulub I prioriteeti ja töö korraldajaks on aastatel 2015-2024 Keskkonnaamet ja RMK.

4.2.2 Võsa eemaldamine poollooduslikel kooslustel

Niitudel, mis on hooldamata ja peale kasvav võsa segab niitmisseadmega niitmist, tuleb niita ja võsa raiuda ning hein kokku korjata käsitsi vähemalt kord 3-5 aasta jooksul 6,7 ha ulatuses. Üldjuhul on tegemist kitsaste ja raskesti ligipääsetavate niidualadega pikki jõge. Sobivaim aeg on võsa eemaldada hilissügisel, kui maapind on juba külmunud, kuid lumi ei ole veel peale sadanud. Nii saab võsa lõigata võimalikult madalalt ning järgmisel aastal heina niita. Eemaldatud võsa tuleb alalt minema viia.

Hooldustegevuste kaart on toodud lisas (Lisa 13).

Tegevus kuulub I prioriteeti ja töö korraldajaks aastatel 2015, 2018, 2021 ja 2024 on Keskkonnaamet ja RMK.

4.2.3 Karjatamine poollooduslikel kooslustel

Tegevus on vajalik väärtustele 2.2.3, 2.2.4 ja 2.3 seatud eesmärkideni jõudmiseks. Karjatamist võib kasutada täiendava hooldustegevusena elupaigatuubil liigirikkad niidud lubjavaesel mullal. Lamminiidu puhul on mõõdukas karjatamine võimalik ajutise lahendusena. Kasutada tuleb erinevaid koduloomi kas korraga või vaheldumisi (Talvi et al, 2012), näiteks: veis ja lammas, hobune ja lammas. Ahja jõe ürgoru MKA ja Eoste HA-1 on niitudel lubatud karjatada koormusega 0,2–1,0 lü/ha. Loomühikute arvestus on toodud põllumajandusministri määruises 08.03.2010 nr 19 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord aastateks 2007–2013“ § 4 lõige 5.

Tegevus kuulub III prioriteeti ning töö teostajaks on maaomanik. Tegevuse teostamise aeg on aastatel 2015–2024.

4.3 TARISTU

4.3.1 Lõkkekohtade hooldus ja järelevalve tagamine

Ahja jõe ürgoru MKA-1 asub 2 ametlikku lõkkekohta, mida tuleb rekreatsiooniperioodil regulaarselt hooldada ning vajadusel renoveerida.

Kaitsealale tekkivate omavoliliste lõkkekohtade vältimiseks tuleb tõhustada regulaarset järelevalvet alal viibivate isikute suhtes.

Tegevus kuulub II prioriteeti ning teostamise aeg on 2015-2024. a, korraldajateks on RMK koostöös Keskkonnaameti ja Keskkonnainspeksiooniga.

4.3.2 Parklate hooldus

Ahja jõe ürgoru MKA-1 asub kolm parklat, millest kaks on kaetud asfaldiga (Taevaskodade parkla, Kiidjärve parkla), ning kolmas liivaga (Sõnajala parkla). Rekreatsiooniperioodil tuleb jälgida parklate seisukorda (eriti Sõnajala parklas) ning vältida löökaukude teket (täites auke

õigeaegselt nt kruusaga). Tegevust tuleb läbi viia jooksvalt ning vastavalt vajadusele. Tegevus kuulub II prioriteeti ning teostamise aeg on aastad 2015-2024, korraldajaks on RMK.

4.3.3 Matkaradade tähistamine

Matkaradade paiknemise kaart on toodud lisas (Lisa 13). Rajad on hästi tähistatud, kuid kuna neid on tähistatud ka nõ omavoliliselt, on esmakordselt matkarajale sattujal keeruline orienteeruda. Seetõttu tuleb matkaradadele paigaldada teede ristumiskohtadesse suunaviitasid. Suunaviitadega on vajalik tähistada Roiupalu õpperada, Taevaskodade ja Taevaskoja-Otteni-Taevaskoja matkarada.

Tegevus kuulub II prioriteeti. Töö teostamise aeg on aastad 2015-2017 ja töö teostaja on RMK.

4.3.4 Matkaradade renoveerimine

Matkaradadel tuleb lõpule viia vanade infotahvlite eemaldamine ja uutele kaitseala loodusväärtuste kohta olulisema informatsiooni lisamine. Renoveeritavad matkarajad on Roiupalu õpperada, Taevaskoja-Kiidjärve-Taevaskoja ja Taevaskoja-Otteni-Taevaskoja (Otteni-Taevaskoja lõik) matkarada.

Matkaradade teelahkmetele on vaja paigaldada suunaviidad ning infostendidel olev info peab tutvustama külastajatele alal olevaid loodusväärtusi ja kuidas neid hoida ning säilitada. Lisaks on vaja Roiupalu õpperajal jätkata infotahvlite paigaldamist koos asjakohase infoga.

Tegevus kuulub II prioriteeti. Töö teostamise aeg on 2015-2016. a ja töö teostaja on RMK.

4.3.5 Matkaradade hooldamine

Matkaradadelt tuleb eemaldada matkajatele ohtlikuks muutunud (nt murdumisohuga) ja teedele kukkunud puud. Matkaradade ja vaadete hooldamisel võib valikuliselt raiuda mõningaid puid elupaigatüübis vanad loodusemetsad, kuid eelistada tuleb noori puid. Raiutud puud tuleb jätta metsa ja puhastada vaid teeradu. Matkaradade taristut tuleks (sh lõkkeplatsid, välikäimlad, piirded, teeviidad, infotahvlid jms) regulaarselt hooldada.

Tegevus kuulub II prioriteeti ning korraldajaks on RMK aastatel 2017–2024.

4.3.6 Ahja jõe paisude hooldamine, likvideerimine ja kalapääsude rajamine

Väärtuste 2.1.7, 2.1.8, 2.1.9 ja 2.2.5 eesmärkide saavutamiseks on vajalik Ahja jõel hooldada olemasolevaid paise (vajadusel likvideerida) ning rajada kalapääsud. Ahja looduslal asuvad Keskkonnaregistri andmetel Koorvere (säilinud 50-90% ulatuses), Tikuta (säilinud alla 20%) ja Otteni vesiveski paisud ning Kongsi vesiveski koht (hävinenud). Kiidjärve vesiveski ja Saesaare hüdroelektrijaama tammi ette on moodustunud paisjärved.

Vajalik on hooldada (ka puhastada paisu ette kogunenud setetest) Ahja jõel olevaid inimtekkelisi veetõkkeid (paisud, tamm) ning vältida suuri veetasemete kõikumisi. Vastavalt veeseaduse § 40¹ lõikele 13 tuleb tagada kaladele läbipääs lõhe, jõeforelli, meriforelli ja

harjuse kudemis- ja elupaigana kinnitatud veekogule või selle lõigule ehitatud paisul läbipääs nii üles- kui ka allavoolu 2013. aasta 1. jaanuariks. Kava koostamise ajaks on eelpool toodud tähtaeg möödunud. Kalapääsu rajab paisu omanik. Kalapääsud tuleb rajada Saesaare tammile ja Kiidjärve paisule 2015. aastaks. Kalapääsude mitterajamisel tuleb paisud avada või likvideerida. Rahastust on võimalik taotleda Keskkonnainvesteeringute Keskuselt eluslooduse programmi alt. Varemtes olevad ning osaliselt säilinud paisud tagavad kaladele läbipääsu ning nendele paisudele eraldi tegevusi ei planeerita.

Tegevus kuulub I prioriteeti ning töö teostamise aeg on 2015-2017. a. Kalapääsu rajab maaomanik, kuid koordineerijaks on Keskkonnaamet.

4.3.7 Infostendide täiendamine

Infostendide (Sõnajala parklas, Kiidjärve parklas, Taevaskodade parklas, Hatiku lõkkekoha juures) täiendamine on vajalik Ahja loodusala ja Ahja jõe ürgoru MKA loodusväärtuste osas. Külastajatele tuleb lisada informatsiooni selle kohta, kuidas käituda matkarajal, miks on loodusväärtused alal olulised ning kuidas loodusväärtusi hoida ja säilitada.

Tegevus kuulub II prioriteeti. Töö teostamise aeg on 2015-2016. a ja töö teostaja on Keskkonnaamet ja RMK.

4.3.8 Infovoldiku koostamine

Ahja loodusala elupaigatüübid ning haruldased ja kaitse all olevad liigid tuleb infomaterjalides kajastada. Oluline on loodusväärtuste info ning käitumisjuhiste jagamine külastajatele vähemalt kolmes keeles (eesti, inglise ja vene keeles). Lisaks tuleb koostada kõikide matkaradade kohta alal täiendav infovoldik (2012. aastal valminud infovoldikus on toodud vaid Taevaskodade matkaraja kulgemine). Tegevus kuulub III prioriteeti, selle teostamise aeg on 2021. a. ning korraldajaks Keskkonnaamet.

4.3.9 Piiritähiste paigaldamine

Ahja jõe ürgoru MKA ning Eoste HA piirid on puudulikult tähistatud ning enamus piiritähiseid vajavad asendamist või ei järgi nad kaitseala piiri. Juurde on vajalik paigaldada kakskümmend (20) keskmist piiritähist tekstiga „Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala“ ja neli (4) keskmise piiritähise tekstiga „Eoste hoiuala“.

MKA-le suunduvate metsaradadele on paigaldatud sissesõidukeelu märgid. Lisaks tuleb paigaldada üks (1) sissesõidukeelu märk Ahja jõe ürgoru MKA piirile Valgesoo külas. Paigaldatava sissesõidukeelu märgi all peab olema teavitus: „Läbisõit kaitseala valitseja loal“.

Kaart on toodud lisa (Lisa 14).

Tegevus kuulub II prioriteeti, teostamise aeg on 2015-2016. a ja töö tegijaks on RMK.

4.3.10 Piiritähiste asendamine

Ahja jõe ürgoru MKA-l on üheksateist (19) keskmist piiritähist, mille seisukord on hinnatud halvaks. Piiritähiste pehkinud postid tuleb asendada.

Tegevus kuulub II prioriteeti, teostamise aeg on 2015-2016. a ja töö tegijaks on RMK.

4.3.11 Piiritähiste eemaldamine

Ahja jõe ürgoru MKA-I on vajalik eemaldada kaks (2) keskmist piiritähist, mis ei asu kaitseala piiril. Kava koostamise ajal leiti vanu ja roostes väikesi puule naelutatud piiritähiseid, mis ei asu Ahja jõe ürgoru MKA piiril. Selliseid piiritähiseid leiti neli (4) ja need tuleb eemaldada. Piiritähiste paiknemise kaart on toodud lisas (Lisa 14).

Tegevus kuulub II prioriteeti, teostamise aeg on 2015-2016. a. ja töö tegijaks on RMK.

4.3.12 Piiritähiste hooldamine

Peale uute piiritähiste paigaldamist tuleb neid hooldada ühes juba olemasolevate ja kava koostamise ajal heas seisukorras olnud keskmiste piiritähistega (11 tähist). Piiritähiste asukohad on toodud lisas (Lisa 14). Tegevus kuulub II prioriteeti, teostamise aeg on 2017-2024. a ja töö tegijaks on RMK.

4.4 KAVAD, EESKIRJAD

4.4.1 KKK täitmise vahehindamine

KKK täitmise vahehindamist tuleb teostada kaitsekorraldusperioodi keskel 2019. a. Vahehindamise käigus tehakse kokkuvõtte tehtud töödest ja vaadatakse üle tegemata tööde aktuaalsus. Vajadusel täiendatakse vajalike tegevuste loetelu ning ajakohastatakse eelarve. Tegevus kuulub I prioriteeti. Tegevuse korraldaja on Keskkonnaamet.

4.4.2 KKK tulemuslikkuse hindamine ja uue perioodi KKK koostamine

KKK tulemuslikkuse hindamine peab toimuma enne uue kava (aastateks 2025–2034) koostamist ning andma sellele vajalikku alusinformatsiooni. Kehtiva kava tulemuslikkust tuleb hinnata aastatel 2023–2024. Hindamise alusena tuleb kasutada kava peatükis 5 toodud tulemuslikkuse hindamise tabelit (Tabel 11). Uue kava koostamist tuleb alustada hiljemalt 1,5 aastat enne käesoleva kava kaitsekorraldusperioodi lõppemist, et tagada uue kava kohene kehtima hakkamine. Tegevused kuuluvad I prioriteeti. Tegevuste korraldaja on Keskkonnaamet.

4.5 EELARVE

Eelarve tabelisse (Tabel 10) on koondatud eelnevate analüüsidenä esitatud tööd, mis on täitmiseks käesoleva kaitsekorralduskavaga ettenähtud perioodi jooksul.

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

- 1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, millela kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;
- 2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;
- 3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabel 10. Eelarve

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Priori- teet	20	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Maksumus kokku
					15	Sadades eurodes									
Inventuurid, seired, uuringud															
4.1.1	Riiklik seire	Riiklik seire	KAUR	I	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4.1.2	Austria roidputke seire	Riiklik seire	KAUR	I	-	x	-	-	-	-	x	-	-	-	x
4.1.3	Inventuur kevad-ristmadara leviku täpsustamiseks	Inventuur	KeA	II	-	-	-	x	-	-	-	-	-	-	x
4.1.4	Kaitstavate liikide inventuur KKK mõjususe hindamiseks	Inventuur	KeA	II	-	-	-	-	-	x	-	-	-	-	x
4.1.5	Elupaigatüüpide inventuur KKK tulemuslikkuse hindamiseks	Inventuur	KeA	II	-	-	-	-	-	-	x	-	-	-	x
4.1.6	Külastajate loendamine	Inventuur	RMK	II	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hooldus															
4.2.1	Niitmine poollooduslikel kooslustel, 28,5 ha	Koosluse hooldustöö	KeA, RMK	I	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	41,9	419
4.2.2	Võsa eemaldamine poollooduslikel kooslustel 6,7 ha	Koosluse hooldustöö	KeA, RMK	I	29,1	-	-	29,1	-	-	29,1	-	-	29,1	116,4
4.2.3	Karjatamine poollooduslikel kooslustel, 28,5 ha	Koosluse hooldustöö	Maaomanik	III	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Priori-teet	20	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Maksumus kokku
					15	Sadades eurodes									
Taristu															
4.3.1	Lõkkekohtade hooldus ja järelvalve tagamine	Radade, külastuskeskuste puhkekohtade hooldamine ja	RMK, KeA, KKI	II	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4.3.2	Parklate hooldus	Radade, külastuskeskuste puhkekohtade hooldamine ja	RMK	II	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4.3.3	Matkaradade tähistamine	Radade, külastuskeskuste puhkekohtade rajamine ja	RMK	II	x	x	x	-	-	-	-	-	-	-	x
4.3.4	Matkaradade renoveerimine	Radade, külastuskeskuste puhkekohtade hooldamine ja	RMK	II	x	x	-	-	-	-	-	-	-	-	x
4.3.5	Matkaradade hooldamine	Radade, külastuskeskuste puhkekohtade hooldamine ja	RMK	II	-	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x
4.3.6	Ahja jõe paisude hooldamine, likvideerimine ja kalapääsude rajamine	Radade, külastuskeskuste puhkekohtade rajamine ja	Maaomanik, KeA, RMK	I	x	x	x	-	-	-	-	-	-	-	x
4.3.7	Infostendide täiendamine	Trükiste väljaandmine ja infotahvlite koostamine	RMK, KeA	II	x	x	-	-	-	-	-	-	-	-	x

Jrk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prio- teet	20	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Maksumus kokku
					15	Sadades eurodes									
4.3.8	Infovoldiku koostamine	Trükiste väljaandmine ja infotahvlite koostamine	KeA	III	-	-	-	-	-	-	x	-	-	-	x
4.3.9	Piiritähiste paigaldamine	Kaitsealuste objektide tähistamine	RMK	II	x	x	-	-	-	-	-	-	-	-	x
4.3.10	Piiritähiste asendamine	Kaitsealuste objektide tähistamine	RMK	II	x	x	-	-	-	-	-	-	-	-	x
4.3.11	Piiritähiste eemaldamine	Tähiste likvideerimine	RMK	II	x	x	-	-	-	-	-	-	-	-	x
4.3.12	Piiritähiste hooldamine	Kaitsealuste objektide tähistamine	RMK	II	-	-	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kavad, eeskirjad															
4.4.1	KKK täitmise vahehindamine	Tegevuskava	KeA	I	-	-	-	-	x	-	-	-	-	-	x
4.4.2	KKK tulemuslikkuse hindamine ja uue perioodi KKK koostamine	Tegevuskava	KeA	I	-	-	-	-	-	-	-	-	x	x	x

5. KAITSEKORRALDUSE TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine selgitab, kas planeeritud ja läbi viidud kaitsekorralduslikud tegevused on sobivad ja piisavad kaitse-eeskirjas, Natura 2000 andmebaasis ning kaitsekorralduskavas seatud kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine tuleb kaitsekorraldusperioodi jooksul läbi viia kahes etapis. Kaitsekorraldusperioodi keskel (2019. a) toimub kaitsekorralduse tulemuslikkuse vahehindamine, mis võimaldab vajadusel teha korrekture planeeritud kaitsekorralduslikes tegevustes ja/või kaitsekorraldusperioodiks seatud eesmärkides.

Kaitsekorraldusperioodi lõpus (2024. a) toimub kaitsekorralduse tulemuslikkuse lõpphindamine, mis annab hinnangu kaitsekorralduskava täitmisele ja selle efektiivsusele.

Tulemuslikkuse hindamise aluseks on kaitsekorralduslike tööde käigus kogutud informatsioon, riikliku seire andmed, koosluste ja liikide seisundi hinnangud jt allikad. Kaitsekorralduskava täitmise tulemuslikkuse hindamiseks tuleb kaitsekorraldusperioodil jooksvalt dokumenteerida läbi viidud kaitsekorralduslikud tööd, nende teostamise aeg ja maht.

Liigikaitse toimib eeskätt läbi kaitsekorra rakendamise ja elupaikade säilitamise. Elupaigatüüpidel, mis eeldavad looduslikku arengut, on eesmärkide saavutamiseks vajalik eeskätt soovimatu inimõju vältimine (kaitsekord). Tulemuslikkuse hindamise aluseks on hooldatavate elupaikade pindalaline ulatus ja esinduslikkuse väärtus kaitsekorraldusperioodi lõpus. Arvestama peab, et pindalade muutumine looduslike protsesside tulemusena ei ole tulemuslikkust vähendavaks asjaoluks.

Tulemuslikkuse hindamise indikaatorid, kriteeriumid ja eeldatavad tulemused peamistele (kaitse-eeskirjas nimetatud) kaitseväärtustele on esitatud tabelis (Tabel 11).

Kokkuvõtlikult on KKK täitmine tulemuslik järgmistel tingimustel:

- kaitsekorraldusperioodiks planeeritud tööd on ellu viidud;
- kaitse-eesmärkideks olevate elupaigatüüpide ulatus (pindala) ja seisund vastab kavas toodud kriteeriumitele (kriteeriumid võivad täpsustuda kordusinventuuri tulemuste põhjal);
- kaitsealuste liikide arvukus või leiukohtade arv ja liikide elupaikade kvaliteet on püsinud vähemalt KKK koostamise aegsel tasemel (levikuandmed võivad täpsustuda andmete korrastamisel ja liikide inventeerimisel).

Tabel 11. Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus	Selgitus
2.1.1	Austria roidputk (Pleurospermum austriacum)	Liigi esindatus kaitsealal.	≥ 5	Austria roidputk on püsivalt esindatud vähemalt viies kasvukohas.	Hinnangu aluseks on riikliku seire tulemused või vaatlusandmed.
2.1.2	Kevad-ristmadar (<i>Cruciata glabra</i>)	Liigi levik ja seisund kaitsealal.	Andmete olemasolu Keskkonnaregistri andmebaasis	Teostatud on liigi inventuur, mis täpsustab liigi leviku ja arvukuse	Leviku ja seisundi hinnangu aluseks kaitsealal on liigi inventuur või vaatlusandmed.
2.1.3	Limatünnik (<i>Sarcosoma globosum</i>)	Liigi esindatus kaitsealal.	≥ 12 leiukohta	Limatünnik on esindatud vähemalt 12 leiukohas.	Liigi esindatuse andmete aluseks on kaitstavate liikide inventuur või vaatlusandmed.
2.1.4	Saarmas (<i>Lutra lutra</i>)	Liigi esindatus kaitsealal.	Liik on Ahja looduslal esindatud	Liik on Ahja looduslal esindatud ning liigi elupaigad on säilinud.	Liigi esindatuse andmete aluseks on kaitstavate liikide inventuur või vaatlusandmed.
2.1.5	Jäälind (<i>Alcedo atthis</i>)	Paaride arv.	≥ 3	Jäälinnu arvukus Ahja jõe ürgoru MKA-l on vähemalt 3 paari.	Liigi paaride arvukuse hindamise aluseks on kaitstavate liikide inventuur või vaatlusandmed.
2.1.6	Rohe-vesihobu (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	Liigi esindatus kaitsealal.	Liik on Ahja looduslal esindatud	Liik on Ahja looduslal esindatud ning liigi elupaigad on väga heas seisundis.	Liigi esindatuse andmete aluseks on kaitstavate liikide inventuur või vaatlusandmed.
2.1.7	Paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>)	Liigi elupaiga, Ahja jõe seisund.	Ahja jõe seisund Kiidjärve paisjärveni vähemalt hea ja Saesaare paisust loodusala lõpuni väga hea.	Liigi elupaiga (Ahja jõe) seisund on Kiidjärve paisjärveni hea ja Saesaare paisust Ahja loodusala lõpuni väga hea.	Liigi elupaiga, Ahja jõe seisundi hindamise aluseks on elupaigatüüpide inventuur või riikliku seire andmed.
2.1.8	Hink (<i>Cobitis taenia</i>)	Liigi elupaiga, Ahja jõe seisund.	Ahja jõe seisund Kiidjärve paisjärveni vähemalt hea ja Saesaare paisust loodusala lõpuni väga hea.	Liigi elupaiga (Ahja jõe) seisund on Kiidjärve paisjärveni hea ja Saesaare paisust Ahja loodusala lõpuni väga hea.	Liigi elupaiga, Ahja jõe seisundi hindamise aluseks on elupaigatüüpide inventuur või riikliku seire andmed.
2.1.9	Võldas (<i>Cottus gobio</i>)	Liigi elupaiga, Ahja jõe seisund.	Ahja jõe seisund Kiidjärve paisjärveni vähemalt hea ja Saesaare paisust loodusala lõpuni väga hea.	Liigi elupaiga (Ahja jõe) seisund on Kiidjärve paisjärveni hea ja Saesaare paisust Ahja loodusala lõpuni väga hea.	Liigi elupaiga, Ahja jõe seisundi hindamise aluseks on elupaigatüüpide inventuur või riikliku seire andmed.

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus	Selgitus
2.2.2	Vanad loodusmetsad (9010*)	Elupaigatüübi pindala.	≥ 402,4 ha.	329,6 ha ulatuses on metsaelupaigatüübi hinnang „A“, 72,8 ha ulatuses on elupaigatüübi hinnang vähemalt „B“.	Aluseks on elupaigatüüpide inventuur.
2.2.3	Lamminiidud (6450)	Elupaigatüübi pindala.	≥ 32 ha	Elupaigatüübi pindala on vähemalt 32 ha looduskaitse hinnanguga vähemalt „B“.	Aluseks on elupaigatüüpide inventuur.
2.2.4	Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)	Elupaigatüübi pindala.	≥ 4,1 ha	Elupaigatüüp liigirikkad niidud lubjavaesel mullal on säilinud vähemalt 4,1 ha ulatuses. Elupaigatüübi looduskaitse väärtus on vähemalt „B“ 3,1 ha ulatuses.	Aluseks on elupaigatüüpide inventuur.
2.2.5	Jõed ja ojad (3260)	Elupaigatüübi looduskaitse seisund.	≥ 20 km vähemalt „A“	Elupaigatüübi jõed ja ojad (3260) looduskaitse seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.	Aluseks on elupaigatüüpide inventuur.
2.2.6	Liivakivipaljandid (8220)	Elupaigatüübi seisund	≥ 8 paljandi seisund on vähemalt rahuldav, ≥ 20 paljandi seisund on vähemalt hea.	Keskkonnaregistris kirjeldatud 8 liivakivipaljandi seisund on vähemalt rahuldav, 20 liivakivipaljandi seisund on hea.	Aluseks on elupaigatüüpide inventuur.
2.2.7	Allikad ja allikasood (7160)	Elupaigatüübi seisund	Elupaigatüüp on säilinud võimalikult looduslikuna	Allikate seisund on elupaigatüüpide inventuuri käigus hinnatud ning info on kantud Keskkonnaregistrisse.	Aluseks on elupaigatüüpide inventuur.

6. KASUTATUD KIRJANDUS

- Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kinnitamata kaitsekorralduskava 2002-2011. (kuup. 24.05.2006)
- Arold, I., 2005. Eesti maastikud, Tartu Ülikool
- Eesti harjuse-, lõhe- ja forellijõgede registri koostamine (Ahja jõestik) 2004
- Hurt, M. 2010. Ahja ja Hilba jõe vee-elustiku ekspertiis. Tellija Keskkonnaamet. Võru
- Hurt, M., 2012. Ahja jõe hoiuala ja Hilba jõe hoiuala kaitsekorralduskava 2013–2022. Keskkonnaamet
- Ingerpuu, N., Maasikpuu, K., Vellak, K., 2008 „Morphology and habitat properties of *Tortula lingulata* in Estonia“, *Folia Cryptogamica Estonica* 44 (2008), artikkel
- Jonsson, L., 2000. Euroopa linnud. Eesti Entsüklopediakirjatus
- Järvekülg, A., 2001. Eesti Jõed. Tartu Ülikool
- Kala, M., 2008. Põlvamaa jõed. Tartu
- Keskkonnaministeerium, 2010. Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava
- Kleesmet, A., Nestor, H., Soesoo, A., 2006. Devon Eestis. GEOGuide Baltoscandia
- Leito, T., Kimmel, K., Ader, A., 2007. Eesti Kaitsealad. Keskkonnaministeerium
- Leivits, M., 2012. Eesti riikliku keskkonnaseire eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire allprogrammi seiretöö 6.3.12. Saarmas. 2012 aasta aruanne ja liigi seisundi analüüs. Keskkonnaamet
- Paal, J., 2004. Euroopa väärtustatud elupaigad Eestis. Keskkonnaministeerium, Tallinn
- Paal, J., 2007. Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat, Auratrükk Tallinn
- Palo, A., 2009. Looduse mitmekesisuse seire programm. Haruldaste taimeliikide seire. Austria roidputk (*Pleurospermum austriacum*)
- Palo, A., 2010. Loodusdirektiivi metsaelupaikade inventeerimise juhend, Tartu
- Parmasto, E., 2003. Peitust mängiv kevadseen – *Loodus*, 2, 3
- Pehlak, H., 2012. Riikliku keskkonnaseire programmi allprogrammi Eluslooduse mitmekesisuse ja maastike seire seiretöö Rannaniitude haudelinnustik seirearuanne 2012. Eesti Ornitoloogiaühing
- Pärandkoosluste Kaitse Ühing, 2010. Juhend loodusdirektiivi I lisa poollooduslike elupaigatüüpide seisundi hindamiseks
- Tali, K., Lotman, S., 2007. 171 hoiuala poollooduslike koosluste kaitsekorralduskava 2007–2011. Pärandkoosluste Kaitse Ühing
- Talvi, T., Talvi, T., 2012. Poollooduslikud kooslused. Kaitse ja hooldus. Viidumäe-Tallinn
- SA Säästva Eesti Instituut, 2008, Arendustegevuse mõju Pirita jõe Natura-alale eelhindamise kohta, lõpparuanne
- Svensson, L., Mullarney, K., Zetterström, D., 2012. Linnumääraja. Varrak

Uustal, M., Peterson, K., 2008. Arendustegevuse mõju Pirita jõe Natura-alale eelhindamise kohta. SA Säästva Eesti Instituut, lõpparuanne

Vilbaste, K., 2005. Rahvusvahelise tähtsusega looma-ja taimeliigid Eestis. Keskkonnaministeerium, Tallinn

Seadused, määrused

Kaitstavate loodusobjektide seadus

Keskkonnaministri määrus 03.06.2004 nr 65 „Kaitstava loodusobjekti tähistamise kord ja tähised“

Looduskaitse seadus

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 22. veebruari 2011. a määruse nr 12 „Liiklusmärkide ja teemärgiste tähendused ning nõuded fooridele“ lisa 1

Põllumajandusministri määrus 08.03.2010 nr 19 „Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord aastateks 2007–2013“

Vabariigi Valitsuse määrus 19.04.2004 nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine“

Vabariigi Valitsuse määrus 14.07.2005 nr 183 „Hoiualade kaitse alla võtmine Põlva maakonnas“

Vabariigi Valitsuse korraldus 05.08.2004 nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“

Juhendid

Euroopa Komisjon, 2007. Interpretation Manual of European Union Habitats

Keskkonnaamet, 2010. Loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide digikaardistamise juhend.

Interneti leheküljed, andmebaasid

EELIS, <http://loodus.keskkonnainfo.ee/WebEelis/infoleht.aspx> - 22.04.2013

Keskkonnaamet, www.keskkonnaamet.ee – 23.04.2013

Keskkonnaministeerium, www.envir.ee – 23.04.2013

Keskkonnaregister, <http://register.keskkonnainfo.ee> - 22.04.2013

Kultuurimälestiste riiklik register, <http://register.muinas.ee/> - 31.01.2013

Maa-amet, www.maaamet.ee - 22.04.2013

<http://loodusegakoos.ee/kuhuminna/puhkealad/kiidjarve-kooraste-puhkeala> - 21.01.2013

www.rmke.ee - 21.01.2013

www.veematkad.ee - 31.01.2013

www.matkajuht.ee - 31.01.2013

<http://biodiversity.eionet.europa.eu/article17> - 28.12.2012

7. LISAD

- Lisa 1 Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri
- Lisa 2 Väärtuste koondtabel
- Lisa 3 Töökoosolekute ja avalikustamise protokollid
- Lisa 4 Ahja loodusala paiknemine
- Lisa 5 Ahja loodusala maaomandi jaotuse kaart (Andmed: Maa-amet)
- Lisa 6 Ahja loodusala kõlvikulise jaotuse kaart (Andmed: Maa-amet)
- Lisa 7 Kaitsevööndite paiknemise kaart (Andmed: Keskkonnaamet)
- Lisa 8 Linnuvaatluste tabel (autor: V. Lilleleht, L.Rootsmäe)
- Lisa 9 Ahja loodusala elupaigatüüpide kaart
- Lisa 10 Ahja loodusala vanade looduspõõsade kaart
- Lisa 11 Ahja loodusala niiduelupaikade kaart
- Lisa 12 Üksikobjektide ja kultuuriväärtuste nimekiri
- Lisa 13 Hooldustegevuste kaart
- Lisa 14 Piiritähiste kaart
- Lisa 15 Metsamajandamise põhimõtted

**VABARIIGI VALITSUSE
M Ä Ä R U S**

Tallinn, Toompea

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri¹

Määrus kehtestatakse looduskaitseaduse § 10 lõike 1 alusel.

**1. peatükk
ÜLDSÄTTED**

§ 1. Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse eesmärk

(1) Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala² (edaspidi *kaitseala*) kaitse eesmärk on kaitsta, säilitada ja tutvustada Ahja jõe keskjooksu ürgorgu, selle lisaorge, oruveerudel esinevaid liivakivipaljandeid, allikaid, koopaid, ürgorgu ümbritsevaid kultuur- ja loodusmaastikke ning kaitsta ohustatud, haruldasi ja kaitsealuseid liike ja nende elupaiku. Sealhulgas:

- 1) kaitsta ja säilitada elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv (EMÜ) nr 92/43 looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260)³, liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*), allikad ja allikasood (7160), liivakivipaljandid (8220) ja vanad looduspõõsad (9010*);
  - 2) kaitsta loomaliike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas. Need liigid on paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), hink (*Cobitis taenia*), võldas (*Cottus gobio*) ja rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*);
  - 3) kaitsta limatünnikut (*Sarcosoma globosum*), austria roidputke (*Pleurospermum austriacum*), kevad-ristmadarit (*Cruciata glabra*) ja jäälindu (*Alcedo atthis*).
- (2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kahte sihtkaitsevööndisse ja kahte piiranguvööndisse.
- (3) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitseaduses sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

- (1) Kaitseala asub Põlva maakonnas Vastse-Kuuste vallas Kiidjärve, Koorvere, Padari ja Valgemetsa külas ning Põlva vallas Eoste, Mammaste, Taevaskoja ja Valgesoo külas.
- (2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on kantud määruse lisas⁴ esitatud kaardile.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise eelduste kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piiri kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk

KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 5. Lubatud tegevus

- (1) Inimestel on lubatud viibida, pidada jahti, püüda kala, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.
- (2) Füüsilise isiku või eraõigusliku juriidilise isiku omandis oleval kinnisasjal viibimine on lubatud, arvestades asjaõigusseaduses ja looduskaitseaduses sätestatud.
- (3) Kaitsealal on lubatud sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine selleks määratud teedel. Sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine väljaspool teid on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning piiranguvööndis liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel, metsa- või põllumajandustöödel ning õuemaal.
- (4) Kaitsealal on lubatud mootorita ujuv vahendiga sõitmine.
- (5) Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas ning õuemaal maaomaniku nõusolekul. Samuti on lõkketegemine lubatud põllu- ja metsatöödel ning kraavide hooldustöödel.
- (6) Kaitsealal on lubatud kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas. Rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.
- (7) Kaitsealal on lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd.

§ 6. Keelatud tegevus

- (1) Kaitsealal on keelatud sisepõlemismootoriga veesõidukiga sõitmine, välja arvatud:
  - 1) järelevalve-, teadus- ja päästetöödel ning kaitse korraldamise ja valitsemisega seotud tegevusel;
  - 2) kaitseala piiranguvööndis Saesaare paisjärvel, kus 15. juunist kuni 30. septembrini on lubatud sõita neljataktilise kuni 15-hobujõulise mootoriga veemootorsõidukiga, kiirusega kuni 7 kilomeetrit tunnis.
- (2) Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:
  - 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
  - 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
  - 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
  - 4) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas paadisilla ehitamiseks;
  - 5) anda projekteerimistingimusi;
  - 6) anda ehitusluba;
  - 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitiste ehitamiseks;
  - 8) jahiulukeid lisaöota.

§ 7. Tegevuse kooskõlastamine

- (1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.
- (2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.
- (3) Keskkonnaministeriumil või Keskkonnaametil kui keskkonnamõju hindamise järelevalvajal on õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

3. peatükk

SIHTKAITSEVÖÖND

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

- (1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.
- (2) Kaitsealal on kaks sihtkaitsevööndit:
  - 1) Taevaskoja sihtkaitsevöönd;
  - 2) Ahja sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi kaitse eesmärk

- (1) Ahja sihtkaitsevööndi kaitse eesmärk on vana loodusemetsa arengu tagamine üksnes loodusliku protsessina, aluspõhjaljandite, pinnavormide ja allikate säilimine, poollooduslike koosluste säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.
- (2) Taevaskoja sihtkaitsevööndi kaitse eesmärk on metsailme säilimine, aluspõhjaljandite ja pinnavormide, allikate ja poollooduslike koosluste säilimine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

§ 10. Lubatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud järgmised tegevused:

- 1) Taevaskoja sihtkaitsevööndis metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse eesmärgile;
- 2) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 3) poollooduslike koosluste hooldamine nende ilme ja liigilise koosseisu tagamiseks;
- 4) rajatiste püstitamine õppe- ja matkaradadel, kaitseala valitseja nõusolekul tähistatud laagripaikades ja kaitseala või kaitsealal paikneva kinnisasja tarbeks.

§ 11. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, välja arvatud käesoleva määruse §-s 5 ja §-s 10 lubatud tegevused.

4. peatükk

PIIRANGUVÖÖND

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

- (1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.
- (2) Kaitsealal on kaks piiranguvööndit:
  - 1) Valgemetsa piiranguvöönd;
  - 2) Ahja jõe piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi kaitse eesmärk

- (1) Ahja jõe piiranguvööndi kaitse eesmärk on looduse mitmekesisuse ning maastikuilme ja -elementide säilimine, niidukoosluste säilitamine ning liikide elupaikade kaitse.
- (2) Valgemetsa piiranguvööndi kaitse eesmärk on maastikuilme säilimine.

§ 14. Lubatud tegevus

- (1) Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus, arvestades käesolevas määruses sätestatud erisusi.
- (2) Piiranguvööndis on lubatud biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine, välja arvatud metsamaal ja looduslikul rohumaal, veekogus ja veekaitsevööndis.
  - (3) Piiranguvööndis on olemasoleval hoonestusalal lubatud väikeehitiste püstitamine, mis ei nõua ehitusseadusest tulenevalt kohaliku omavalitsuse kirjalikku nõusolekut.
  - (4) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:
    - 1) ehitiste püstitamine. Kaitseala valitseja nõusolekuta võib rajada karjaaia ja püstitada õuealale alla 5 meetri kõrguse rajatise;
    - 2) maastikuilme taastamiseks ja vaadete avamiseks on lubatud raadamine piiranguvööndi põllumajandusmaadel.
- (5) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud uuendusraie. Raie tegemisel peab arvestama järgmisi tingimusi:
  - 1) lageraie on lubatud kuusikutes, haavikutes ja hall-lepikutes kuni 1 hektari suuruse langina;
  - 2) turberaie on lubatud kuni 5 hektari suuruse langina;
  - 3) metsamaal tuleb säilitada puistu liikide ja vanuse mitmekesisus. Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb jätta raielangile hektari kohta alles vähemalt 20 tihumeetrit puid, mis ei kuulu koristamisele ja jäävad metsa alaliseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabasid, samuti eritunnustega nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid.

§ 15. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on lisaks §-s 5 loetletud tegevustele keelatud:

- 1) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 2) maavara kaevandamine;
- 3) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 4) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul olemasolevate tiikide ja paisjärvede likvideerimisel, hooldustöödel, ehitamisel ja vee erikasutusel;
- 5) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul juhul, kui pinnas seda võimaldab.

§ 16. Vajalik tegevus

Piiranguvööndi poollooduslike koosluste ja rohumaade esinemisaladel on nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine.

5. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 17. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 18. Määruse kehtetuks tunnistamine

Vabariigi Valitsuse 17. juuli 2001. aasta määrus nr 247 „Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri” tunnistatakse kehtetuks.

§ 19. Menetluse läbiviimine

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus viidi läbi keskkonnaministri 12. märtsi 2009. aasta käskkirjaga algatatud haldusmenetluses, mille ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas⁵.

§ 19. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹ EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimeistiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).

² Esimest korda võeti ala kaitse alla Eesti NSV Ministrite Nõukogu 11. juuli 1957. aasta määrusega nr 242 „Abinõudest looduskaitse organiseerimiseks Eesti NSV-s” maastikulise keelualana Ahja jõe ürgorg keskjooksul, mille baasil moodustati 6. aprillil 1959. aasta ENSV Ministrite Nõukogu määrusega nr 119 „Riikliku maastikulise, geoloogiliste, botaanilis-zooloogiliste botaaniliste ja ornitoloogiliste keelualade ja nende piiride kinnitamisest” maastikuline keeluala Ahja jõe ürgorg. 17. juulil 2001. aasta Vabariigi Valitsuse määrusega nr 247 „Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eeskiri” moodustati Ahja jõe ürgoru maastikulise keeluala baasil Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. aasta korralduse nr 615-k „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” (muudetud 23.04.2009 Vabariigi Valitsuse korraldusega nr 148) lisa 1 punkti 2 alapunktist 6 jääb maastikukaitseala Ahja loodusalale, kus tegevuste kavandamisel tuleb hinnata nende mõju kaitse eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

³ Sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

⁴ Kaitseala välispiir ja võõndite piirid on kantud määruse lisas esitatud kaardile, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris (register.keskkonnainfo.ee) ja maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

⁵ Seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi veebilehel www.envir.ee.

Taavi Rõivas
Peaminister

Keit Pentus-Rosimannus
Keskkonnaminister

Heiki Loot
Riigisekretär

Lisa 2 Väärtuste koondtabel

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala, Eoste hoiuala ja osaliselt Ahja jõe hoiuala kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024 lisa 3

Tabel 12. Väärtuste tabel

JNR	Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
Elustik					
2.1.1	Austria roidputk (Pleurospermum austriacum)	Austria roidputk on püsivalt esindatud vähemalt viies kasvukohas.	2009. a seirearuande andmetel on Saesaare hüdroelektrijaama kasvukoht tihedalt sarapuid täis kasvanud.	Jätkata liigi seiret ning tulemustele toetudes otsustada sekkumise vajadus. Saesaare kasvukohast mitte eemaldada sarapuid täielikult, et vältida selle vohamist.	Austria roidputk on püsivalt esindatud vähemalt viies kasvukohas.
2.1.2	Kevad-ristmadar (<i>Cruciata glabra</i>)	Kaitse-eesmärk on seatud tuginedes teostatud inventuuri tulemustele.	Puuduvad seire- või inventuuriandmed, mis kinnitaksid liigi levikut looduslal. Sellest tulenevalt ei ole võimalik kaitsemeetmete planeerimine ja konkreetsete kaitse-eesmärkide seadmine.	Liigi inventuuri läbi viimine liigi leviku ja seisundi selgitamiseks. Vastavalt inventuuri tulemustele liigi kasvukohtade hooldus.	Teostatud on liigi inventuur, mis täpsustab liigi leviku ja arvukuse.
2.1.3	Limatünnik (<i>Sarcosoma globosum</i>)	Limatünnik on esindatud vähemalt 12 leiukohas.	Radade, teede ja tehnovõrkude rajamine, rekonstrueerimine ning hooldamine	Liigi kaitse toimub läbi kaitsekorra rakendamise, täiendavaid meetmeid ei planeerita.	Limatünnik on esindatud vähemalt 12 leiukohas.
2.1.4	Saarvas (<i>Lutra lutra</i>)	Saarvas on Ahja looduslal esindatud ning elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitsealine seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.	-	Liigi kaitse toimub läbi tema elupaikade kaitsmise, täiendavaid meetmeid ei planeerita.	Saarvas on Ahja looduslal esindatud ning elupaigatüübi jõed ja ojad looduskaitsealine seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

JNR	Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
2.1.5	Jäälind (<i>Alcedo atthis</i>)	Jäälinnu arvukus Ahja jõe ürgoru MKA-I on püsinud eelneva perioodiga samal tasemel või kasvanud.	Häirimine.	Kanuumatkajate loendamine ja vajadusel arvukuse reguleerimine jäälinnu pesitusperioodil.	Jäälinnu arvukus Ahja jõe ürgoru MKA-I on vähemalt 3 paari.
2.1.6	Rohe-vesihobu (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	Liik on Ahja loodusalal esindatud ning elupaigatuübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.	-	Liigi kaitse toimub läbi kaitsekorra rakendamise, täiendavaid meetmeid ei planeerita.	Liik on Ahja loodusalal esindatud ning elupaigatuübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.
2.1.7	Paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>)	Elupaigatuübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.	Inimtekkelised paisud Ahja jõel (Koorvere vesiveski, Kongsi vesiveski, Tikuta vesiveski, Kiidjärve vesiveski ning Otteni vesiveski paisud ja Saesaare hüdroelektrijaam).	Ahja jõel olevate paisude hooldamine (ka paisu ette kogunenud setetest puhastamine) ning suurte veetasemete kõikumiste ärahoidmine. Kalapääsud tuleb rajada Saesaare tammile ja Kiidjärve paisule 2015. aastaks. Kalapääsude mitterajamisel tuleb paisud avada või likvideerida.	Elupaigatuübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.
2.1.8	Hink (<i>Cobitis taenia</i>)	Elupaigatuübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.	Inimtekkelised paisud Ahja jõel (Koorvere vesiveski, Kongsi vesiveski, Tikuta vesiveski, Kiidjärve vesiveski ning Otteni vesiveski paisud ja Saesaare hüdroelektrijaam).	Ahja jõel olevate paisude hooldamine (ka paisu ette kogunenud setetest puhastamine) ning suurte veetasemete kõikumiste ärahoidmine. Kalapääsud tuleb rajada Saesaare tammile ja Kiidjärve paisule 2015. aastaks. Kalapääsude mitterajamisel tuleb paisud avada või likvideerida.	Elupaigatuübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.
2.1.9	Võldas (<i>Cottus gobio</i>)	Elupaigatuübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.	Inimtekkelised paisud Ahja jõel (Koorvere vesiveski, Kongsi vesiveski, Tikuta vesiveski, Kiidjärve vesiveski ning Otteni vesiveski paisud ja Saesaare hüdroelektrijaam).	Ahja jõel olevate paisude hooldamine (ka paisu ette kogunenud setetest puhastamine) ning suurte veetasemete kõikumiste ärahoidmine. Kalapääsud tuleb rajada Saesaare tammile ja Kiidjärve paisule 2015. aastaks. Kalapääsude mitterajamisel tuleb paisud avada või likvideerida.	Elupaigatuübi jõed ja ojad looduskaitseline seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.

JNR	Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
Kooslused					
2.2.2	Vanad loodumetsad (9010*)	338,6 ha ulatuses on metsaelupaigatüübi hinnang „A“, 63,8 ha ulatuses on elupaigatüübi hinnang vähemalt „B“.	Surnud puude ja lamapuidu eemaldamine (sanitaarraie jm). Kuivades männimetsades on surnud puidu nõ defitsiit. Tõenäoliselt on metsaeraldistest surnud puid eemaldatud.	Jätta mets looduslikule arengule ja surnud ning kõdunevat puitu metsast mitte eemaldada.	329,6 ha ulatuses on metsaelupaigatüübi hinnang „A“, 72,8 ha ulatuses on elupaigatüübi hinnang vähemalt „B“.
			Külastuskoormuse mõju (tallamine, lõkkepuidu korjamine jm). Külastajad mõjutavad tallamisega peamiselt Taevaskoja sihtkaitsevööndis Saesaare tammist lõunas asuvat ala, kus rekreatsiooni tõttu on kava koostamise ajaks degradeerunud metsa aluspinnas, samuti eemaldatakse alalt surnud puid. Mõjutatud on ligikaudu 30 ha suurune ala.	Külastajate teavitamine ametlike lõkkekohtade asukohtadest ja piirangutest lõkke tegemisel. Metsa loodusväärtuste tutvustamine külastajatele.	
			38 ha elupaigast asub piiranguvööndis.		
2.2.3	Lamminiidud (6450)	Elupaigatüübi pindala on vähemalt 31,1 ha, millest 23,5 ha on looduskaitse hinnanguga „A“ ja 7,6 ha on hinnanguga vähemalt „B“.	Ebapiisav hooldus ja looduslik suksessioon. Hoolduseta alad on hakanud võsastuma ning võimust võtavad mets- harakputk (<i>Anthriscus sylvestris</i>) ja kilpjalg (<i>Pteridium aquilinum</i>).	Võsa eemaldamine.	Elupaigatüübi pindala on vähemalt 31,1 ha, millest 12,7 ha on ha on looduskaitse hinnanguga „A“ ja 18,4 ha on hinnanguga vähemalt „B“.
				Regulaarne hooldus (niitmine või karjatamine, heina koristamine).	
				Natura 2000 andmebaasis korrigeerida elupaigatüübi pindala.	
2.2.4	Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)	Elupaigatüüp on säilinud vähemalt 4,1 ha ulatuses looduskaitse väärtusega	Ebapiisav hooldus.	Regulaarne hooldus (niitmine ja heina koristamine, valikuliselt karjatamine).	Elupaigatüüp on säilinud vähemalt 4,1 ha ulatuses looduskaitse väärtusega vähemalt „B“.

JNR	Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
		vähemalt „B“.		Natura 2000 andmebaasis korrigeerida elupaigatüübi pindala.	
2.2.5	Jõesed ja ojad (3260)	Elupaigatüübi jõesed ja ojad (3260) looduskaitse seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.	Inimtekkelised paisud Ahja jõel (Koorvere vesiveski, Kongsi vesiveski, Tikuta vesiveski, Kiidjärve vesiveski ning Otteni vesiveski paisud ja Saesaare hüdroelektrijaam). Kongsi ja Tikuta vesiveskid on Keskkonnaregistri andmetel hävinud ning varemets, Otteni ja Koorvere paisu on kaladel võimalik läbida.	Natura 2000 andmebaasis korrigeerida elupaigatüübi pindala. Saesaare tammi ja Kiidjärve paisu hooldamine (ka tammi või paisu ette kogunenud setetest puhastamine) ning suurte veetasemete kõikumiste ärahoidmine. Kalapääsude tuleb rajada Saesaare tammile ja Kiidjärve paisule 2015. aastaks. Kalapääsude mitterajamisel tuleb paisud avada või likvideerida.	Elupaigatüübi jõesed ja ojad (3260) looduskaitse seisund on vähemalt 20 km ulatuses „A“.
2.2.6	Liivakivipaljandid (8220)	Keskkonnaregistris kirjeldatud 8 liivakivipaljandi seisund on vähemalt rahuldav, 20 liivakivipaljandi seisund on hea.	Külastajate mõju, mis väljendub tallamises, erosioonis ja liivakivipaljanditele graveerimises.	Külastajate teavitamine Ahja jõe ürgoru loodusväärtustest ning külastuse taristu rajamine (nt piirded liivakivipaljandite peale).	Keskkonnaregistris kirjeldatud 8 liivakivipaljandi seisund on vähemalt rahuldav, 20 liivakivipaljandi seisund on hea.
2.2.7	Allikad ja allikasood (7160)	Elupaigatüüp allikad ja allikasood (7160) on säilinud võimalikult looduslikuna, arvestades nende asukohta tihedalt külastatava matkaraja ääres. Elupaigatüübile on määratud kaitse-eesmärgid lähtudes eelnevatest inventuuridest või uuringutest.	Külastuskoormus (tallamine). Allikate niiskusrežiimist sõltuvad sambla- ja taimekooslused on tundlikud füüsilistele kahjustustele, mida külastajad võivad põhjustada. Eriti ohustatud on allikad ja nendega seotud kooslused, mis asuvad Taevaskoja matkaraja kõrval (Emaläte ja Neitsikoopa allikas). Külastajad kasutavad allikate vett ja tallavad sealjuures allikate ümbrust.	Viia läbi elupaigatüübi inventuur ning kanda tulemused Keskkonnaregistrisse.	Allikate seisund on elupaigatüüpide inventuuri käigus hinnatud ning info on kantud Keskkonnaregistrisse.
Maastik, ürglooduseobjektid ja pärandkultuuriobjektid					

JNR	Väärtus	Kaitse-eesmärk	Ohutegur	Meede	Oodatud tulemus
2.3.1	Ahja jõe ürgoru maastik	-	Lamminiitude võsastumine.	Niidukoosluste säilimine tagatakse läbi elupaigatüüpide tegevuste. Täiendavaid meetmeid kaitsekorraldusperioodiks ei planeerita.	-
2.3.2	Looduslikud üksikobjektid, pärandkultuuri objektid ja kultuurimälestised	-	Matkaradadelt vaadeldavate paljandite kohta puudub infostendidel tutvustav informatsioon. See võimaldaks ära kasutada matkaradade loodushariduslikku potentsiaali ning tutvustada külastajatele nii objektide looduskaitsest kui ka pärandkultuurilist väärtust.	Infostendidele paigaldada info ala loodusväärtuste kohta (vähemalt kolmes keeles: eesti, vene ja inglise keeles).	-

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala, Eoste hoiuala ja osaliselt Ahja jõe hoiuala kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024 koostamise I töökoosolek

PROTOKOLL

Aeg: 8. veebruar 2012, 15.00-17.30

Koht: Kiidjärve raamatukogu, Kiidjärve küla, Vastse-Kuuste vald

Osalejad: osalejate registreerimisleht on lisatud protokollile (Lisa 1)

Koosoleku juhataja: Kaupo Heinma (ELLE OÜ)

Koosoleku protokollija: Pille Antons (ELLE OÜ)

Päevakord:

- Koosoleku sissejuhatus, päevakorra tutvustus (Kaupo Heinma)
- Kaitsekorralduskava saamisloost – ülevaade lähtedokumentidest ja tööde ajakava tutvustus (Pille Antons)
- Kaitseala tähiste kaardistuse tulemused (Pille Antons)
- Metsamajandamise põhimõtted – kokkuvõtte välitöödest (Anete Pošiva)
- Kaitseala külastustaristu kaardistuse tulemused (Anete Pošiva)
- Arutelu

Päevakorras toodud ettekannete (Lisa 2) esitamisele järgnenud **arutelu:**

P. Voolaid: Milliseid kaitsealuseid liike metsainventuuri käigus leiti?

A. Pošiva: Metsaelupaikade inventuuri meilt nõutud ei ole ning seda me läbi ei viinud. Inventuur viiakse vegetatsiooniperioodil läbi niidukooslustele. Kui selle käigus eksperdid leiavad kaitstavaid liike, saavad nad need üles märkida.

P. Voolaid: Kas metsaelupaikade puhul olete lähtunud Läti või Eesti juhenditest? Kas on palju erinevusi?

A. Pošiva: Metsaelupaikade puhul lähtusime olemasolevatest inventuuridest ning tõlgitud Eesti juhenditest. Sellel territooriumil erinevusi ei olnud.

A. Sepp: Mis saab edasi nende aladega, mis ei ole elupaigatüüp 9010?

A. Pošiva: Eesmärgiks võib seada, et kõik metsad areneksid pikemas perspektiivis vanadeks loodusmetsadeks. See on võimalik, kui aladel mitte sekkuda. Küsimus on aga, kas erametsade omanikele selline poliitika meeldiks. See võiks olla järgmine etapp, et mõelda, millised alad jätta looduslikule arengule ja millised alad võivad olla metsamajanduslikus kasutuses.

A. Sepp: Kaitsekorralduskavasse on vaja kirja panna, kas hakkame nendel tükkiel elupaika 9010 kasvatama või tegeleme alaga.

K. Heinma: See on paljuski strateegiline küsimus. Meie saame anda oma hinnangu, kuid kaitseala valitseja saab seada omad eesmärgid ja teha lõpliku otsuse.

T. Tattar: Siin saab lähtuda kaitse-eeskirjast. Kui ala on määratud sihtkaitsevööndisse, tuleks vaadata selle pilguga, et me hakkame elupaika kujundama. Kui ala on piiranguvööndis, siis võib edasi arutada.

A. Sepp: Sihtkaitsevööndi piirid ühtivad riigimetsa piiridega, sõltumata sellest, mis elupaigatüübid seal on. Seal ei ole kõik alad 9010.

P. Antons: Väljaspool direktiivi elupaigatüüpe võiks olla kokkuleppe küsimus, milliseid alasid me soovime majandada ja milliseid mitte.

T. Tattar: Selle kokkuleppena saab võtta sihtkaitse- ja piiranguvööndeid. Ala tuleb vaadata ökoloogilises mõttes tervikuna.

A. Sepp: Kas metsainventuuri tulemused saab meile ka saata, et kust mida leiti?

P. Antons: Me ei teostanud otseselt metsainventuuri, vaid võtsime aluseks olemasolevad inventuuride andmed ning metsaregistri andmed. Kohapeal käidi vaatamas, kas inventuuride andmeid võib laias laastus uskuda. Välitööd toetasid lihtsalt kameraalset tööd. Meie ülesandeks on seatud metsa majandamispõhimõtete välja töötamine olemasoleva info põhjal.

P. Voolaid: Aga kas oli selliseid alasid, mida olime valesti elupaigaks määranud?

A. Pošiva: Praegu ei tulnud välja kohti, kus oleks midagi valesti. Külastatud alad olid peamiselt riigimetsad Kiidjärvest idas. Võin metsaekspertidelt täpsustavalt üle küsida.

A. Sepp: Metsa majandamise põhimõtetest ei saa olla juttu sellisel alal, kus majandamist ei toimu.

P. Voolaid: Piiranguvööndi metsad on samuti sellel kaitsealal ja see on vajalik teema.

T. Tattar: See on ka terminoloogia küsimus. Uus eelnõu defineerib, et metsa majandamine on ka metsa hoid.

R. Rosenberg: On mõned paljandiääred, kus paljand on alt ära läinud ja poolemeetrine kiht mulda on peal. Kas nende paljandiäärte puhul võetakse mingeid meetmeid kasutusele?

A. Sepp: Kas võetakse midagi ette ka nende paljandite kaitseks, mis on järve all? Kas järv on ise kaitset vajav väärtus või on selleks vana jõeorg? Üks lahendus on see, et Saesaare tamm alla lasta.

: Väärtust enam ei ole, järve põhjas on tohutud setted ja karestik on maetud.

A. Sepp: Võibolla tuleks siis kaitsekorralduskavas mõelda neile meetmetele, kuidas karestik taastada ja setetest puhastada.

T. Tattar: Järv ise seal elupaik ei ole. Küsimuseks on see, kuidas tamm mõjutab eesmärgiks olevaid vee-elustiku liike, kalade rändeteid jne. Teema võib kaitsekorralduskavas läbi mõelda.

K. Heinma: Kaitse-eesmärgiks olevate liikide nii ohutegurid kui meetmed saavad kaitsekorralduskavas käsitletud.

A. Sepp: Saesaare pais elab täiesti omaette elu ja on keeruline teema, mida tervikuna ei suuda kavas ära kirjeldada.

K. Heinma: Kas seal on tehtud uuringuid või projekte?

A. Sepp: 1. jaanuariks 2013 peaks olema sealne korda tehtud.

R. Rosenberg: Külastuskorralduse poolelt tutvustati seda, mis on olemas. Edasi teemat ei arendatud.

P. Antons: Oleme veel suhteliselt protsessi alguses ning ei ole veel konkreetseid tegevusi välja pakkuda. Ma usun, et täpsemalt saab seda teemat järgmisel või ülejärgmisel koosolekul käsitleda. Ettepanekuid ootame ka juba tänasel päeval.

A. Sepp: Külastuse infrastruktuuri lahendus peaks olema üks, n.ö. ühest kohast tellitud. Ära peaks kaduma segadus, et kõik kohad on täis erinevas stiilis poste.

T. Tattar: Olen nõus, et stiil peaks olema ühte moodi.

: Peaks mõtlema ka lõkketegemise korraldusele: kas, kus ja kuidas seda võib teha. Peaksid olema selleks ette nähtud kohad.

: Väga palju on omavolilisi lõkkekohti. Lõkke tegemine ja telkimine on suur probleem. Huvi on suurem kui pakkumine. Selleks peaks olema mingi piiratud ala. Küsimus on ka selles, et kes ja kuidas jälgib külastust.

A. Kottise: Kas riik peab panustama sinna, kus erasektor on võimeline panustama? Lõkkekohti ja telkimiskohti on võimeline tegema erasektor ja pigem peaks erasektoril võimaldama tegutseda.

T. Tattar: Teema peakski läbi rääkima ka kohalike turismiettevõtjatega, et kes kui palju ja mida teeb.

: Külastajate uuringust tuleb välja, et kohti kas ei ole, ei leita üles, või on need kallid.

T. Tattar: Info liikumise teema tuleb ka läbi mõelda.

A. Kottise: Peamiste looduskaitseobjektide lähedastes käidavates parklates võiksid olla teabepostid, mis annaksid informatsiooni eraettevõtete puhkekohtade kohta. Kaitsekorralduskava raames võiks välja töötada ühised infotahvlid. Koostöö RMK ja eraettevõtjate vahel praegu puudub.

: Oleme eraettevõtjate infomaterjalid alati vastu võtnud. Eraettevõtjad omakorda viitavad väga palju RMK matkaradadele ja muudele objektidele.

P. Antons: Kaitsekorralduskava põhieesmärk peaks olema see, et ettevalmistatud kohad oleksid üles leitavad ja väheneks tõenäosus, et minnakse selleks mitte ettenähtud kohtadesse. Seda sõltumatult sellest, kas telkimiskohad on loodud RMK või eraomaniku poolt.

T. Tattar: Vaatama peaks ka seda, kas see infrastruktuur, mis olemas on, võtab mahutavuse mõttes siinset külastajate massi vastu. Ja sellest lähtuvalt tuleks vaadata, mis suunas toimetada. Kui käiaksegi eeskätt RMK maadel, siis kas me üldse saame neid mujale suunata.

K. Heinma: Sellel on kindlasti sel juhul põhjused, miks nad just seal käivad. Näiteks mingi loodusväärtusega seotud matkarada. Peame seda käsitlema kaitse-eesmärkidega seotult.

P. Antons: Kas on vaja teha valitud sihtrühmaga eraldi ümarlaud külastuskorralduse teemal, nagu eelnevalt mõte välja käidi? Või võiks see olla osa järgmisest töökoosolekust laiemas ringis arutamiseks?

I. Timmi: See oleks väga teretulnud, kui saaksime omavahel räägitud. Sealhulgas infovahetus, kus mida teha saaks. Oleme valmis koostööle.

T. Tattar: Võiks eraldi läbirääkimise teha küll. Väga palju annab ära lahendada koostöö vormis.

A. Kottise: Kas kaitsekorralduskavas nähakse ka Ahja jõe meetmeid ette? Kindlasti tuleks käsitleda Ahja jõe veeseisundit.

P. Antons: See on koht, kus jooksevad kokku kaks loodusvaldkonna tegevuskava. Veekogusid hallatakse veemajanduskavaga ja kaitsekorralduskava koostamisel arvestame sellega.

T. Tattar: Jõgi on ka üks kaitse-eesmärk, mistõttu veemajanduskava tegevused, mis toetavad kaitse-eesmärke, tuleks üle võtta kaitsekorralduskavasse.

K. Heinma: Keskkonnaminister on uuesti algatanud veemajanduskavade koostamise, mille raames toimuvad ka avalikud väljapanekud. Kaitsekorralduskava puhul vaatame olemasolevat

veemajanduskava. Veemajanduskava juures on sarnane meetmetabel, kus jõelõikude kohta on toodud vajalikud tegevused.

A. Kottise: Kas kaitsekorralduskava näeb ette ka võimalusi majandustegevuseks? Näiteks leida võimalus, et mööda Ahja jõge liikuv Lonni peatuks matkajate jaoks ka Kiidjärve poolses otsas ning rajada sadam nagu Taevaskojas. See ühendaks kahte küla.

K. Heinma: Kava tegevused peavad kas otseselt või kaudselt olema suunatud kaitse-eesmärkide saavutamisele ning ohutegureid leevendama.

A. Kottise: See tooks Taevaskoja külastajatele Kiidjärvel pakutava loodushariduse lähemale.

: See on kaalumise koht. Peame mõtlema ala võimalustele ja hooldusvajadusele. Külastajate jaoks peab olema prügimajanduse korraldus jm. Kas me tahame, et siia rahvast rohkem tuleb?

I. Timmi: Hajutada ja suunata saab külastajaid erinevate kaardistatud matkaradade pakkumisega.

A. Kottise: Kaitsekorralduskava koostamisel tuleks rääkida ka külakogukondadega.

K. Heinma: Kindlasti. Meil tuleb veel töökoosolekuid ja lõpuks ka avalikustamine.

T. Tattar: Kui te teate neid, võite anda külakogukondade esindajate kontaktid. Järgmine kord neid kutsutakse ja nad saavad viia info ka edasi.

A. Kottise: Tuleks käsitleda ka kanuumatkajate vee peale minekut ja ära tulekut. Selleks tuleb leida võimalikud kohad.

T. Tomikas: Üldplaneeringus on need kohad tegelikult paika pandud.

T. Tattar: Üldplaneeringus võib olla määratud, kuid kui looduses pole tähistatud, pole sellest abi.

K. Heinma: Planeeringutega kindlasti arvestame. Kui näeme, et kaitse-eesmärkidega läheb vastuollu on ka võimalus, et teeme ettepaneku üldplaneeringut muuta.

: Kas kaitsekorralduskava hõlmab ka jõe kalda kaitset? Veeseaduses on kirjas, et kallasrajale võib randuda. Iga aastaga saab aga kallasrada kanuusõitjate tõttu 20-50 cm laiuses kahjustada.

K. Heinma: Kaitsekorralduskava otseselt piiranguid ei sea. Vajadusel saame aga leida mingid kaitsetegevused.

Protokollile on lisatud osalejate nimekiri, ettekannete slaidid, I töökoosoleku teade ja fotod (2).

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala, Eoste hoiuala ja osaliselt Ahja jõe hoiuala kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024 koostamise I töökoosoleku osalejate nimekiri.

Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamise I töökoosolek
 8. veebruar 2012, algusega 15:00; Kiidjärve külaselts-raamatukogu
Osalejate registreerimisleht

Jrk	Nimi	Organisatsioon/kontaktandmed	Allkiri
1.	Pille Antons	ELLE OÜ, pille@envirameet.ee, 6117690	<i>Pille Antons</i>
2.	Kadri Kasuk	Keskkonnaamet, kadri.kasuk@keskkonnaamet.ee 56644509	<i>Kasuk</i>
3.	Priit Vaalmeid	Keskkonnaamet, priit.vaalmeid@keskkonnaamet.ee	<i>Priit Vaalmeid</i>
4.	Taavi Tattar	Keskkonnaamet, taavi.tattar@keskkonnaamet.ee	<i>Tattar</i>
5.	Audrus Sepp	RMK	<i>Sepp</i>
6.	Lin Rosenberg	RMK	<i>Rosenberg</i>
7.	Sia Siimä	Taavaskoja Salamaa, metsakodaja@gmail.com 53456480	<i>Siimä</i>
8.	Aivar Kottise	Kiidjärve küla elanik, turismiettevõtja, info@kottise.ee 5031495	<i>Kottise</i>
9.	Lina Ilves	RMK, Kiidjärve keskkeskus, lina.ilves@rmk.ee	<i>Ilves</i>
10.	Asta Mäemäe	KA	<i>Mäemäe</i>
11.	Jüri Ollus	RMK	<i>Ollus</i>
12.	Leili Treimann	Kiidjärve küla, tel. 5660117	<i>Treimann</i>
13.	ERKI VIIVAI	KKA, erki.viivai@keskkonnaamet.ee 51445114	<i>Viivai</i>
14.	Helki KUND	RMK, Põlva maakonna metsa- ja loomade osakond, helki.kund@rmk.ee 5153142	<i>Kund</i>
15.	Tõke Jüri	KKA, toke.juri@keskkonnaamet.ee	<i>Jüri</i>

Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamise I töökoosolek, 08.02.2012

Jrk	Nimi	Organisatsioon/kontaktandmed	Allkiri
16.	Tarmo Toomik	maamõnik, 5031010	
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			
33.			
34.			

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala, Eoste hoiuala ja osaliselt Ahja jõe hoiuala kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024 koostamise I töökoosoleku ettekannete slaidid.

Ahja loodusala

- moodustati 2008. aastal
- hõlmab:
  - Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala
  - Ahja jõe hoiuala
  - Eoste hoiuala,
- pindala 1147,3 ha
- Kõlleste, Põlva ja Vastse-Kuuste valla piirides

Kaitsekorralduskava

- Kaitstava ala põhiväärtuste tagamise tegevusplaan:
  - olulised loodusobjekti mõjutavad keskkonnategurid,
  - kaitse eesmärgid ja nende saavutamiseks vajalikud tööd,
  - tööde eelisjärjestus, ajakava ja elluviimise eelarve
- Periood 2013-2022
- Maastikukaitsealale on koostatud kinnitamata kaitsekorralduskava

Loodusala eesmärgid

Loodusdirektiivi lisan I toodud elupaigatüübi kaitse:

- jõed ja ojad (3280)
- liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*)
- lamminiidud (6450)
- allikad ja allikasood (7160)
- liivakivipaljandid (8220)
- vanad loodusmetsad (9010*)

Loodusdirektiivi lisan II nimetatud liikide elupaikade kaitse:

- saarmas (*Lutra lutra*)
- hariilik hink (*Cobitis taenia*)
- hariilik võldas (*Cottus gobio*)
- paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*)

Ahja jõe ja Eoste hoiualade eesmärgid

Loodusdirektiivi lisan I toodud elupaigatüüpide kaitse:

- jõed ja ojad (3280)
- lubjavesel mullal liigirikkad niidud (6270*) (*Eoste HA*)
- lamminiidud (6450) (*Eoste HA*)

lisan II nimetatud liikide elupaikade kaitse:

- hariilik hink (*Cobitis taenia*)
- hariilik võldas (*Cottus gobio*)
- paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*)

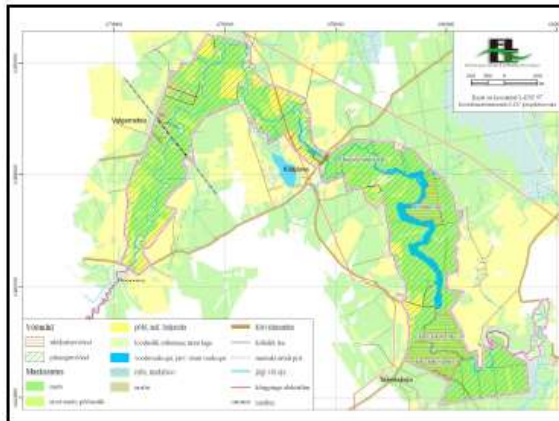
Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala eesmärgid

Kehtiva kaitse-eeskirja (RT I 2001, 67, 400) alusel:

- Ahja jõe keskjooksu ürgoru, selle lisaorgude, oruveenudele esinevate liivakivipaljandite kaitse,
- ürgoruga pilmevate maastike kaitse,
- esinevate haruldaste ja ohustatud liikide kaitse

Kaitse-eeskirja eelnõu alusel:

- Ahja jõe keskjooksu ürgoruga, selle lisaorgude, oruveenudele esinevate liivakivipaljandite, allikate, koobaste kaitse ja tutvustamine
- ürgoruga ümbritsevate kultuur- ja loodusmaastike kaitse ja tutvustamine
- I lisa elupaigatüüpide kaitse: jõed ja ojad, liigirikkad niidud lubjavesel mullal, allikad ja allikasood, liivakivipaljandid ja vanad loodusmetsad
- II lisa loomaliikide kaitse: paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), hink (*Cobitis taenia*), võldas (*Cottus gobio*) ja rohe-vesihobu (*Ophlogomphus cecillii*);
- I kaitsekategooria seeneliigi limatünnik (*Sarcosoma globosum*)
- II kaitsekategooria taimeliikide austria roidputk (*Pleurosporum austriacum*) ja kevadrismadar (*Cruciala glabra*) ning linnuliigi jäälind (*Alcedo atthis*) kaitse
- III kaitsekategooria loomaliigi saarma (*Lutra lutra*) kaitse

Alusdokumendid

- Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu
- Vabariigi Valitsuse 14.07.2005 määrus nr 183 „Hoiualade kaitse alla võtmine Põlva maakonnas“
- Euroopa Komisjonile esitatud Natura 2000 võrgustiku alade nimekirjas seatud eesmärgid
- Keskkonnaministri 20.10.2009. a määrus nr 60 „Kaitsekorralduskava koostamise ja kinnitamise kord ja kaitsekorralduskava kinnitaja määramine“

Peamised lähtematerjalid

- Keskkonnaregistri (EELIS andmebaasi) andmed
- elupaikade inventuuriandmed
- Natura standardandmebaasi andmed
- Metsaregistri andmed
- Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kinnitatud kaitsekorralduskava 2002-2011
- 171 hoiuala poollooduslike koosluste kaitsekorralduskava 2007-2011
- Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala üldplaneering
- M. Hurda 2010.a „Ahja ja Hilba jõe vee-elustiku ekspertis“
- Eesti harjuse-, lõhe- ja forellijõgede registri koostamine (Ahja jõestik) 2004
- KKA juhendmaterjalid (inventuuri läbi viimiseks, kaitsekorralduskava vormistamiseks)
- Aruteluks – täiendused?

Teostatavad tööd

- olemasolevate andmete koondamine ja analüüs
- poollooduslike koosluste inventuur (30 ha) ning taastamis- ja hooldussoovituste koostamine
- metsamajandamise põhimõtete välja töötamine
- külastuse korraldamise soovitude koostamine Ahja jõe ürgoru maastikukaitsealal
- kaitseala tähiste kaardistamine ja täiendamise vajaduse hindamine
-
- kaitsekorralduskava eelnõu koostamine

Orienteeruv ajakava

tegevus	ajakava
kava koostamisega alustamine	13.oktoober 2011
välitööde I etapp (metsaelupaigad, infrastruktuur)	oktoober-november 2011
I töökoosolek	8. veebruar 2012
välitööde II etapp (PLK inventuur, maastikud jm)	juuni-juuli 2012
II töökoosolek	juuli 2012
III töökoosolek	oktoober 2012
kaitsekorralduskava eelnõu avalikustamine	detsember 2012
kaitsekorralduskava valmimine (100 öleandmine)	veebruar 2013

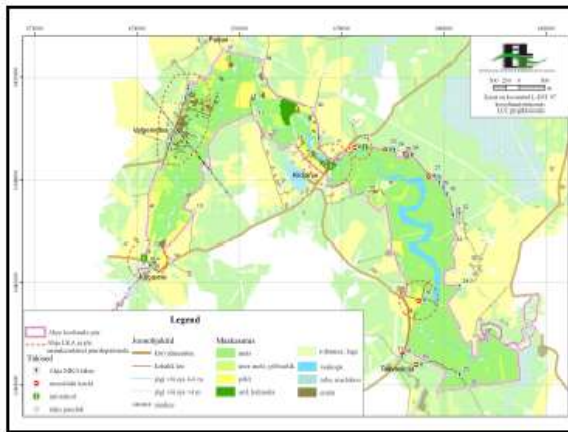
www.environment.ee/ahja

e-mail: elle@environment.ee
tel: 6117 690

- 25 piirtähist ning 2 infotahvli, lisaks üldine valla infotahvel Koorveres
- vähemalt 10 tähist vajaksid korrastamist või väljavahetamist (pehkinud postid, tähise halb nähtavus)
- täiendavalt võiks paigaldada kuni 10 tähist
- mitmes kohtades on piiratud ligipääs jõele (eravaldis, sissesõidu keeld)

I Koosoleku teade

Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ

Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamine

I töökoosolek - Kaitseala väärtuste ja
tegevuste kaardistamine

08. VEEBRUAR 2012, KIIDJÄRVE KÜLASELTS-RAAMATUKOGU

Osalema palutud: Keskkonnaamet (Kadri Kasuk, Priit Voolaid, Pille Saarnits, Juho Joonas, Tiina Juris, Erki Vinni)
RMK (Rein Rosenberg, Andres Sepp, Heikki Kund)

Maaomanikud ja teised huvilised on samuti oodatud osalema.

Korraldaja: Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ (ELLE OÜ)

Aeg	Tegevus/teema	Ettekandja
15.00	Koosoleku sissejuhatamine, päevakava tutvustus	ELLE OÜ
15.15	Kaitsekorralduskava saamisloost – ülevaade lähtedokumentidest loodusala kaitsekorralduskava koostamisel	ELLE OÜ
15.30	Metsamajandamise põhimõtted – kokkuvõtte välitöödest	ELLE SIA
16.00	Kaitseala tahiste kaardistuse tulemused	ELLE OÜ
16.15	Kaitseala külastustaristu kaardistuse tulemused	ELLE SIA
16.30	Edasiste tööde tutvustus; koosolekul osalejate ettepanekute ja tähelepanekute, millega edasises töös arvestada tuleks, arutamine	ELLE OÜ
17.00	Töökoosoleku lõpp	

Osavõtust palume teada anda hiljemalt esmaspäevaks 06.02.2012 e-posti aadressil: kaia@environment.ee

Lisainfo: www.environment.ee/ahja

Kadri Kasuk, Keskkonnaamet (telefon: 56644509; e-post: Kadri.Kasuk@keskkonnaamet.ee);
Kaia Treier, ELLE OÜ (telefon: 53 73 0595; e-post: kaia@environment.ee).

KESKKONNAAMET

Eesti tuleviku heaks

I työkoosoleku foto

I työkoosoleku foto

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala, Eoste hoiuala ja osaliselt Ahja jõe hoiuala kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024 koostamise II töökoosolek

Ahja loodusala kaitsekorralduskava 2015-2024 koostamine - külastuskorralduse ümarlaud

PROTOKOLL

Aeg: 2. mai 2012, 14.00-16.00

Koht: Kiidjärve raamatukogu, Kiidjärve küla, Vastse-Kuuste vald

Koosoleku juhataja: Kaupo Heinma (ELLE OÜ)

Koosoleku protokollijad: Pille Antons (ELLE OÜ) ja Silver Lind (ELLE OÜ, linnistuse põhjal)

Küsimus: Kas kaitsekorralduskavas saab paika panna kanuude vettelaskmise kohad?

K. Heinma: Kaitsekorralduskavas peaksid olema need kohad ja nende välja ehitamiseks vajalikud tegevused välja toodud.

Arvamus: Paljud inimesed, kaasa arvatud matkakorraldajad, ei tea, kus vettelaskmiskohad on. Mitmed vettelaskmiskohad on eramaadel. Seega on oht, et neile kaob juurdepääs.

K. Heinma: Kaitsekorralduskavas peaksimegi vaatama, kus need kohad võiksid olla. Maastikukaitseala üldplaneeringu võiks aluseks võtta, kuid juurde märkida ka need kohad, mis planeeringus puuduvad.

: Veematkade ettevõtjad on iseseisvalt vettelaskmiskohti valinud ja neid kasutanud. Traditsioonilised kohad on Koorveres, Kiidjärvel ja Saesaares. Võimalikke vettelaskmiskohti on vähe, vajadus sõltub matka pikkusest. Vettelaskmiskohtade valikul on oluline ka, et Taevaskotta jalgsi liikujate ja veematkale minejate teed ei ristuks, et veematkajad oma varustusega ei segaks teisi.

K. Heinma: põhiprobleem on siis see, et sisse saab, kuid allavoolu välja ei saa.

: Kui eraisikud panevad kinni võimalikud kohad, siis on veematkajad sunnitud otsima alternatiivseid kohti ja tungima RMK aladele.

: kui eesmärk ongi see, et oleks kindlad kohad, kus kanuudega toimetamine käiks, et ei mindaks suvalises kohas kallast rikkuma, siis kui mitu ametlikku punkti peaks looduslal olevale lõigule jääma?

: minimaalselt piisaks nii paljust, nagu just räägiti.

: Kas teie käsitleda on ka külastajatele mõeldud puhkekohad?

K. Heinma: Mis kaitseala sisse jääb, KKK üks osa on külastuskorraldus kaitsealal, nii RMK-d hõlmavad puhkekohad kui ka meetodid kuidas külastajat suunata ja tema tegevusi käsitleda nii, et loodusväärtused oleksid kaitstud. Eesmärgiks paika panna konkreetne koht, kus nende kaanudega vette saaks minna, et mujalt siis ei mindaks, ega kahjustataks loodust.

: Vettelaskmiskohtade puhul eriti suurt valikut polegi, kuna looduslikud tingimused paljudes kohtades seda lihtsalt ei võimalda.

: KKK on 10. aastaks, Keskkonnaamet ei saa eramaale ehitama muidu tulla, kuid kui objekt on kavas olemas, saab eramaa omanik ehitamise jaoks raha taotleda. Riik ei tohi oma raha eest muidu eramaale ehitada.

: Õige lahendus pole see, et ainult riigimaale neid punkte rajada, praegused punktid on ju kujunenud nii, et nad on parimad võimalikud kohad, kus tegutseda.

: Kavaga saab ära määratleda, kus peaksid külastuse korraldamiseks vajalikud rajatised olema, sõltumata maa omanditüübist, lähtudes vajadusest ja kaitseväärtuse säilitamise võimalusest. Riik ei saa eramaale teha, kuid, kui ta on kavas, siis on omanikul võimalus sinna vajalik koht rajada.

: RMK suunab seda külastust, mis on organiseeritud... (mobiilside häiringud)

: Mis risk kaasneb võimaliku olukorraga, et eramaa omanik ei soovi enam oma ala vettelaskmiskohana kasutada?

: Peaks sõlmima kahepoolsed lepingud.

: On kahte tüüpi matkajaid- ühed, kes liiguvad isekesksi ja rakendavad nõ. igamehe õigust, ning teised, kes osalevad organiseeritud matkadel, kus ei tohiks tekkida mingisuguseid konflikte. Isekesksis liikuja ei järgi korda, ega oma tegevuse tagajärgi. Mida rohkem neile õigusi antakse, seda hullemaks olukord läheb.

: Isekesksis käijate grupe on märkamatu vähe.

: Mis saab kui eramaa omanik ütleb, et tema maa pealt enam vette ei saa?

K. Heinma: üks lahendus oleks see, et kui eraomanik pole nõus, tehtaks koht RMK alale. Eraettevõtjad sõlmiksid ehitamiseks lepingu RMK-ga.

: Selline võimalus oleks Taevaskojas, RMK annaks mingi maa kliendile, kelle ülesanne oleks sinna rajada/välja ehitada vastav taristu.

K. Heinma: leping peaks olema selline, et seda saaks kasutada mitu võimalikku ettevõtet, mitte ainult üks.

K. Heinma: kas on suureks probleemiks kanuu matkajad, kes soovivad teha vahepeal peatuseid ja võib olla eramaale minna.

: Matkade korraldajad ütlevad klientidele, et seda mitte teha.

: Kui praegu kohta kavas ära ei märgita, siis pole võimalik ka omanikul pärast randa mingisugust ehitist ehitada, et oma randa võimalike purustuste eest kaitsta?

K. Heinma: ei kao see võimalus päris ära, kuid kindlasti on parem, kui ta kavas on üles märgitud.

: Kas poleks kanuumatkadega tegelejalatel mõttekam enne märgistada võimalikud kohad kaardile ja siis ettepanekuid teha, kuna täna selle üldkaardi peal ei suuda seda tõenäoliselt teha?

K. Heinma: Hea olekski, et märgitaks kaardile võimalikud kohad enne otsustamist ära.

: Punktide paika panekul tuleks rääkida ka potentsiaalse punkti eramaa omanikuga, et tema selja taga otsust vastu ei võetaks ja see omakorda konflikte endaga kaasa ei tooks.

: Kas selle 10. aastase kavaga nähakse ette, et Taevaskoja järvele rajatakse meelelahutuslikud ja rekreatiivsed rajatised nt. paadilaenus. Või jääb see ala matkade algpunktiks ja selle juures ei muudeta midagi?

: KKK-ga ei tehta reegleid, kui nähakse vajadust ja eesmärki sinna antud rajatised rajada, on vaja need kavasse panna. Kuid, kui seda eesmärki kavas pole, et tähenda see seda, et teda sinna tulla ei võiks. KKK tehakse 10. aastaks, kuid esimese 5. aasta oma ainult tehakse

konkreetses, pärast 5. aastat tehakse vahehindamine, kus pannakse järgmise 5. aasta konkreetsed eesmärgid paika.

: KKK ei sätesta kohustusi, vaid ju võimalusi ehitamiseks.

: Riigiametitele on KKK kohustus ja tööplaan.

: Ülekoormatuse väide on väär.

: Taevaskoja infrastruktuur on väga vananenud ja seetõttu isegi vähenenud külastajate arv on liigse koormusega alale.

: Koormustaluvuse uuringute põhjal on praegune koormus Taevaskoja pinnasele liiga kõrge.

: Milline on normaalne koormus? 10 000, 5000 inimest?

: vastavalt koormusele tuleb rajada õige pinnakattega rajad.

: kaitsealad on erinevate eesmärkidega, kuid Taevaskojas ei tohiks ju olla ohustatud liike, seega peaksimegi seda propageerima, kuid võimalikult loodussäästvalt.

: RMK-l ongi kavas radade uuendamine, et vastupanuvõimet parandada.

: Mis oleks optimaalne inimeste arv?

: Sõltub konkreetse koha pinnase taluvusest.

: Kui ei teki isetekkelisi radu, ei tohiks probleeme olla. Oluline ongi võimalikult vastupanuvõimeliseks pinnas teha ja loodust säilitada.

: Paadilaenus?

K. Heinma: Kaitsekorralduskavas käsitletakse neid teemasid mis on kaitseeesmärkide saavutamiseks vajalikud- kaitseväärtuste kaitseks ja igamehe õiguse tagamiseks. Veestamiskohad on olulised just kaitseväärtuste jaoks. Paadilaenus ei sobi KKK-sse, kuid sobiks kohaliku OMV üldplaneeringusse või arengukavva. (mobiilside häiringud)

: Kaitsealale annab väärtust juurde korralik taristu ja inimese jaoks meelelahutuslik osa.

: Mitte ei anna juurde, vaid suunab tegevuste poole.

II töökoosoleku osalejate nimekiri, II töökoosoleku teade ja foto on lisatud protokollile.

II töökoosoleku osalejate nimekiri:

Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamine - külastuskorralduse ümarlaud

2. mai 2012, algusega 14:00; Kildjärve külaselts-raamatukogu

OSALEJATE REGISTREERIMISLEHT

Jrk	Nimi	Organisatsioon/kontaktandmed	Allkiri
1.	Pille Antons	ELLE OÜ, pille@environment.ee	<i>[Signature]</i>
2.	ERKI VINNI	KA, ERKI.VINNI@KESKKONNAAMET.EE	<i>[Signature]</i>
3.	Katrin Kivrija	KA, katrin.kivrija@keskkonnaamet.ee	<i>[Signature]</i>
4.	Marja Kala	KA, marja.kala@keskkonnaamet.ee	<i>[Signature]</i>
5.	Riina Einfeld	OÜ KADI FINOLE	<i>[Signature]</i>
6.	Miri Nohu	oü kivilapp / info@kivilapp.ee	<i>[Signature]</i>
7.	Pille Saarvits	KA pille.saarvits@keskkonnaamet.ee	<i>[Signature]</i>
8.	Jia Simmi	Tavaskoja Salamaa info@salamaa.eu	<i>[Signature]</i>
9.	Heit Trasker	OÜ LOKAOTAL	<i>[Signature]</i>
10.	Rein Rosenberg	RMK rein.rosenberg@rmk.ee	<i>[Signature]</i>
11.	Aivar Kottre	Karriozu pakkeidaja info@karriozu.ee	<i>[Signature]</i>
12.	Tarmo Toomas	maasmaik, tarmo@tastutame.ee	<i>[Signature]</i>
13.	Kaupo Kinnama	ELLE OÜ, kaupo@environment.ee, 6117695	<i>[Signature]</i>
14.			
15.			

Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamine - külastuskorralduse ümarlaud, 02.05.2012

**AHJA LOODUSALA KAITSEKORRALDUSKAVA KOOSTAMINE
KÜLASTUSKORRALDUSE TEEMALINE ÜMARLAUD**

**02. MAI 2012, KELL 14.00
KIIDJÄRVE KÜLASELTS-RAAMATUKOGU**

Seoses Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamisega toimub 2. mail 2012 algusega kell 14.00 Kiidjärve raamatukogu-seltsimajas ümarlaud Ahja loodusala külastuskorralduse teemal.

Ahja loodusala kaitsekorralduskava on praktilise suunitlusega dokument, milles tuuakse välja ala kaitse-eesmärkide saavutamiseks vajalike tööde plaan. Lisainformatsiooni kaitsekorralduskava koostamise kohta leiab veebilehelt: <http://www.environment.ee/ahja/>.

Külastuskorralduse teemalise ümarlaua eesmärk on ühiselt arutada kaitseala külastuskoormuse suunamise ja ohjamise vajadust, tegevusi külastustaristu hooldamisel ja arendamisel, erinevate osapoolte koostöövõimalusi jms.

Ümarlaval osalema on oodatud eeskätt külastuskorralduse ja turistide teenindamisega seotud ettevõtted ja asutused, aga ka kõik teised teemast huvitatud osapooled.

Palume oma osalemisest ümarlaval teada anda 30. aprilliks 2012 ELLE OÜ aadressil pille@environment.ee või tel 6117690. Samadel kontaktidel võib pöörduda lisainformatsiooni saamiseks.

KESKKONNAAMET

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

II töökosooleku foto

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala, Eoste hoiuala ja osaliselt Ahja jõe hoiuala kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024 koostamise III töökoosolek

AHJA JÕE ÜRGORU MKA, EOSTE HA JA OSALISELT AHJA JÕE HA KAISTEKORRALDUSKAVA AASTATEKS 2015-2024 KOOSTAMISE III TÖÖKOOSOLEKU PROTOKOLL

Kiidjärve raamatukogu

07.12.2012, nr 3

Algus kell 11.00, lõpp 13.45

Osalejad: Osalejate registreerimisleht on lisatud protokollile (protokolli Lisa 1)

Ettekannete slaidid: Koosolekul esitatud ettekande slaidid on lisatud protokollile (protokolli Lisa 2)

PÄEVAKORD:

- Ahja loodusala kaitse-eeskirja tutvustamine
- Arutelu, ettepanekud

KUULATI:

Kairi Tänavsuu tutvustas Ahja loodusala kaitsekorralduskava, andis lühikese ülevaate loodusala väärtustest ning külastuskorraldusest. Samuti tõi ettekandes välja olulised ettepanekud, mis kavas puudusid.

SÕNAVÕTUD:

Kairi Tänavsuu: Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala sihtkaitsevööndite piirid laienevad. Ettepanek on ühildada vööndite ja kaitseala piirid. Praegu nad ei kattu, näiteks on sihtkaitsevööndisse võetud jupp põldu, mis maastikukaitseala alla ei kuulu.

Pille Saarnits: Need on digimisvead. Maaomanikele teadmiseks, et KKK ja KE (kaitse-eeskiri) on kaks erinevat dokumenti. KE on ka praegu uuendamisel ja ootab avalikustamist ning varsti saadetakse ka teile ettepanekute tegemiseks. See seis, mis praegu KKK-s on vöönditega ei ole lõplik seis, see võib veel muutuda.

Kairi Tänavsuu: Ettepanek on luua juurde sihtkaitsevöönd vanade loodusemetsade (9010*) ümber, mis eelnõust tuleneva vööndite piiride kohaselt on piiranguvööndis.

Pille Saarnits: Meetmena tulek veel külastuskoormuse vähendamiseks panna ka külastajate suunamine radadele. Oluline on jälgida, et meetmena ei saa panna seda, mida me ja RMK 10 aasta jooksul ei saa tegevusena ära teha. Meetmena saab kirjutada külastajate teavitamine.

Tiia Ilmet: lähevad uuendamisele nii Roiupalu, Taevaskoja ja Kiidjärve-Taevaskoja matkarajad. Kui me saame rahad.

Pille Saarnits: matkaradade märgistamine on RMK-l plaanis järgmisel aastal teha.

Tiia Ilmet: asendame ka infotahvlid, me märgistame ära ka kindla raja. Kui meie paneme oma märgid üles, siis see on meie rada.

Pille Saarnits: koos kaitse-eeskirjaga pannakse uued piirid. Piiride tähistamise puhul võetakse terve ala korruga ette. Infostendide tekstid on koostatud ja töös, selle saab kohe panna järgmise aasta tegevuseks. RMK-le on üle antud.

Lea Timmi: seal võiks olla ka vene keeles.

Pille Saarnits: paneme kavasse sisse ja täitmise aastaks 2013. Tiia Ilvesega üle rääkida, mis asjad on mis aastast töös.

Tiia Ilmet: Varasemalt on olnud kokkulepe, et Taevaskodade parklas on infostend, kuhu saab eraettevõtja oma info üles riputada. Eraettevõtjad võivad sinna oma viidad panna. Taevaskodade parklasse tuleb 2 infostendi, üks on suur, mis tutvustab kogu kaitseala, teine on see, kuhu eraettevõtjad saavad oma info panna. Rekreatsiooniperioodil on lahti ka infopunkt Taevaskodade parklas: kogu oma info saavad eraettevõtjad ka sinna panna. Kui teil on plaanis midagi kaitsealale panna, siis tuleb see kooskõlastada Keskkonnaametiga ja RMK-ga kui ta on riigimetsamaa.

Pille Saarnits: kui tuleval aastal hakatakse rada veel tegema, siis saame veel kokku ja paneme need asjad paika (ainult seda arutame). Tuleb aru saada, et RMK-l on omad reeglid, nad ei tohi eraettevõtjale reklaami teha. Me saame teha koostööd. Lepime koos kokku ja leiame lahenduse.

Aita Neemre: Saesaare tammi juures on vaja lahendada küsimus, kuidas saavad kanuud välja. Autoga me ei saa juurde lasta.

Aivar Küttis: Pardioidu võiks teha ligipääsu.

Aita Neemre: ala suleti, kuna pinnas oli väga kahjustatud. Metsaalune ei ole veel taastunud. Praegu on erandkorras lubasid antud, et kanuused välja võtta

Pille Saarnits: seda ettepanekut siis praegu vastu ei võta

Tiia Ilmet: lõkkekohta võiks teha jõe paremale kaldale. See jõekäär oleks ainukene koht.

Aivar Kottis: Saesaarelt oleks parklani umbes 300 m.

Kaupo Heinma: peamine probleem on, et autod ja inimesed ei saaks kokku

Tiia Ilmet: pakun välja, et sinna jõekääru võiks rajada kanuude väljavõtmise koha. See oleks ainuke, mis ei oleks skv-s ja riigimaal.

Aivar Kottis: protokollige, et riigi esindaja ei ole nõus lahendust leidma. Infrastruktuur on rajatud Saesaarele, kuid ettevõtja seda kasutada ei tohi.

Tiia Ilmet: me pakume kompromisse välja.

Kairi Tänavsuu näitab lõkkekohtade ettepanekuid.

Aivar Küttis: ettepanek: selle asemel, et teha matkarajale lõkkekohti, teeme Lonnyle nõudepeatuse. Inimene matkab ja istub Lonnyle kui ta väsinud on. Praegu ehitatakse väga uhke ja vägev looduskeskus, oleks hea kui saab siduda neid kahte kohta, Kiidjärve ja Saesaare. Nõudepeatuse oleks Lonny talveankru kohas.

Pille Saarnits: Lonnyga teatakse juba arvestada. Kuid Tiia poolt pakutud jõekäär tundub ka mõttekas.

Tarmo Evestus: puhkekohtades ei ole küsimust, lõkkekohtade osas ei näe vajadust.

Pille Saarnits: pakume selle kanuude koha jõekääru. 1 koht sinna kuhu RMK ettepaneku tegi

Kairi Tänavsuu: kas Lonny nõudepeatuse jääb, kas see on vastuvõetav?

Pille Saarnits: jätame ettepaneku sisse.

Kairi Tänavsuu: loodusväärtusi tutvustavat materjali pole leidnud.

Pille Saarnits: see on tegemisel, las olla kavas kirjas

Aivar Kottis: ettepanek: Keskkonnaamet võiks teha koolituse turismiettevõtetele, kes vahetult puutuvad kokku kliendiga. Millele pöörata tähelepanu, kus on ohutegurid, kuidas kaitsta looduskeskkonda

Pille Saarnits: hea ettepanek, see tuleks panna kavasse. Iga kevad teeme looduskaitsekuu raames seda.

Kairi Tänavsuu räägib piiritähistest, mis ei asu kõik piiril. Vanad piiritähised tuleb eemaldada ja uued paigaldada vastavalt piirile. On ka piirimuutmise ettepanek.

Tarmo Evestus: iga käänu peal ei pea olema piirtähis, kuhu mitte keegi ei satu. Tähis peab olema seal, kus on suurte teede poolt lähenemine.

Aita Neemre: nurkades võiks olla.

Tarmo Tomikas: praegu ütlevad ka Keskkonnainspektorid, et nad ei saa midagi teha, kui on midagi tehtud, kuna puudub piirtähis.

Tarmo Evestus: sel pole siiski mõtet. Vaev ei tasu ennast ära.

Kaupo Heinma: oleme lähtunud sellest, kust inimene võiks ligi pääseda. Vähemalt kui tee pealt lähed, peaks olema piirtähis.

Aita Neemre: iga tee otsa.

Kairi Tänavsuu teeb ettepanekud metsamajanduse põhimõtete kohta.

Pille Saarnits: põhjendused peavad olema, miks üks või teine on parem viis.

Heikki Kund: konkreetsemalt on vaja. Raiete õiged nimetused on olulised.

Aivar Küttis: kas kavas on ette nähtud ka kalatreppide rajamine?

Pille Saarnits: Paise peab kindlasti käsitlema.

Tarmo Tomikas: Koorvere ja Valgemetsa vahelisel lõigul kukuvad kuused üle jõe. Seal edasi on lageraiet tehtud ja samuti kuused kukuvad. Kuused tuleks üle vaadata ja korrastada kaldaid, mis on kukkumisejärgus need maha võtta ja põhja puhastada.

Aita Neemre: sanitarraie metsateatis tuleb eraomanikul esitada.

Pille Saarnits: kui puu on juurtega maaküljes, siis tuleb raieluba võtta. Kui on juur maas, siis on juriidiliselt raie.

Järgnes liikide arutelu, mida ei ole protokollitud.

OTSUSTATI:

Kavasse kirjutada sisse ettepanek ühildada vööndite ja maastikukaitseala piirid.

Ettepanek on luua juurde sihtkaitsevöönd vanade loodusmetsade (9010*) ümber, mis eelnõust tulenevate vööndite piiride kohaselt jäävad piiranguvööndisse. Enamus ala jääb kaldakaitse vööndisse.

Võimaliku lõkkekoha ja kanuude väljavõtmiskoha ülevaatamise kuupäevad on 17-19. detsember 2012. Keskkonnaamet korraldab kohtumise koosolekul osalejatega.

Meetmena kirjutada kavasse sisse külastajate teavitamine.

Infomaterjalid peavad olema mitmes keeles (ka vene keeles)

Ennem radade renoveerimise alustamist tuleval aastal tuleb veel üks kokkusaamine korraldada, et panna paika viitade jms paigaldamine.

Kanuude väljavõtmise kohta Pardi oidu ja Saesaarde esialgu ei rajata. Pardi oidus on kaitsealuse liigi kasvukoht ja Saesaares läheks liiklus liiga tihedaks.

Jõe paremale kaldale jõekääru võib rajada lõkkekoha ja kanuude väljavõtmise koha, kuid see otsustatakse detsembrikuisel kohtumisel.

Lonnyle kaaluda nõudepeatuse rajamist.

Keskkonnaamet teeb looduskaitsekuu raames turismiettevõtjatele koolituse Ahja loodusväärtuste kaitsmise kohta.

Kavas käsitleda ka paise.

NB: Protokollis ei ole kajastatud sõnavõtte, mida pole võimalik taustfoonist selgesti eristada.

Lisa 1. Osalejate registreerimisleht

Lisa 2. Koosolekul esitatud ettekannete slaidid

Kairi Tänavsuu
protokollija

Protokollile on lisatud III koosoleku teade ja foto.

III töökoosoleku protokoll lisa 1. Osalejate registreerimisleht

Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamise III töökoosolek
 7. detsember 2012, algusega 15:00; Kiidjärve külaselts-raamatukogu
Osalejate registreerimisleht

Jrk	Nimi	Organisatsioon/kontaktandmed	Allkiri
1.	Kaini Tänavasm	ELLE OÜ, kaini@environment.ee	Kaini
2.	Ariete Posiva	ELLE siht, ariete@environment.ee	Ariete
3.	KAUPO HEINMA	ELLE OÜ, kaup@environment.ee	Heinma
4.	Pille Saarimäe	Keskkonnaamet	Saarimäe
5.	Reet Reiman	Keskkonnaamet, reet.reiman@keskkonnaamet.ee	Reiman
6.	Marta Palk	Keskkonnaamet, marta.palk@keskkonnaamet.ee	Palk
7.	Mari Kala	KKK, mari.kala@keskkonnaamet.ee	Kala
8.	Tarmo Tomikas	maasõunik, tarmo@tarkutuba.ee	Tomikas
9.	Siia Simmi	Saarekõja Salamaa, metsakoda@gmail.com	Simmi
10.	Asta Neuv	KA, asta.neuv@keskkonnaamet.ee	Neuv
11.	AIVAR KOTTISE	Karvise 2a puhkemaja OÜ, karvise@karvise.ee	Kottise
12.	HEIKKI KUIND	Enk Põlvamaa metskond, heikki.kuind@enka.ee	Kuind
13.	Tiia Olumäe	RMK loodus kaitse	Olumäe
14.	Siit Kaalari	Keskkonnaamet, siit.kaalari@keskkonnaamet.ee	Kaalari
15.	Tarmo Eerik	Keskkonnaamet	Eerik

Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamise III töökoosolek, 07.12.2012

III töökoosoleku protokoll lisa 2. Koosolekul esitatud ettekande slaidid

INSPIRING
ENVIRONMENT

Ahja loodusala KKK III töökoosolek
07.detsember 2012

Kairi Tänavsuu
ELLE OÜ
kairi@environment.ee

Europea Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti Arengu Keskus

Koosoleku päevakava

- ✓ 11.00 Sissejuhatus
- ✓ KKK lähtedokumendid ja tutvustus
- ✓ Ala loodusväärtused
- ✓ Hooldustegevused
- ✓ Arutelu/ettepanekud

KKK lähtedokumendid

- ✓ Ahja jõe ürgoru MKA kaitse-eeskirja eelnõu
- ✓ VV 14.07.2005 määrus nr 183 „Hoiualade kaitse alla võtmine Põlva maakonnas“
- ✓ EK-le esitatud Natura 2000 võrgustiku alade nimekirjas seatud eesmärgid
- ✓ KKM 20.10.2009 määrus nr 60 „Kaitsekorralduskavade koostamise ja kinnitamise kord ja kaitsekorralduskava kinnitaja määramine

Peamised lähtematerjalid

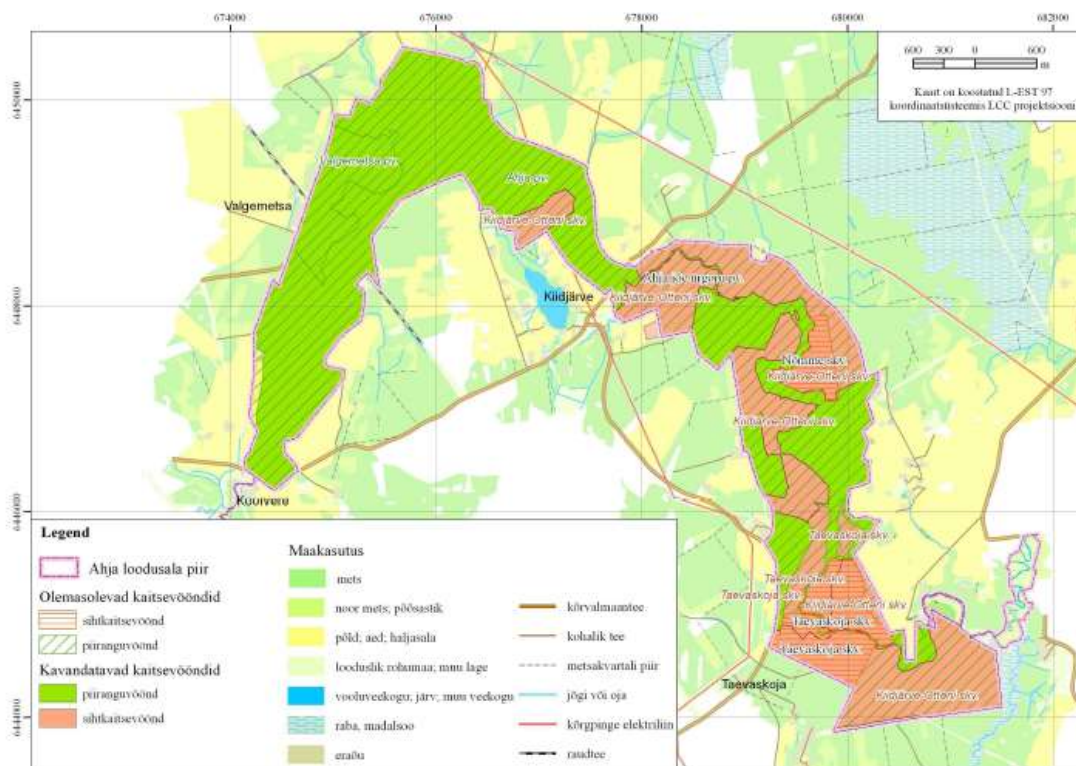
- ✓ Keskkonnaregistri (EELIS andmebaasi) andmed
- ✓ Elupaikade inventuuriandmed
- ✓ Natura standardandmebaasi andmed
- ✓ Metsaregistri andmed
- ✓ Ahja jõe ürgoru MKA kinnitamata KKK (...)
- ✓ 171 hoiuala poollooduslike koosluste KKK 2007-2011
- ✓ Ahja jõe ürgoru MKA üldplaneering
- ✓ M. Hurda 2010 a. „Ahja ja Hilba jõe vee-elustiku ekspertiis
- ✓ KKA juhendmaterjalid (inventuuri läbiviimiseks, KKK koostamiseks)

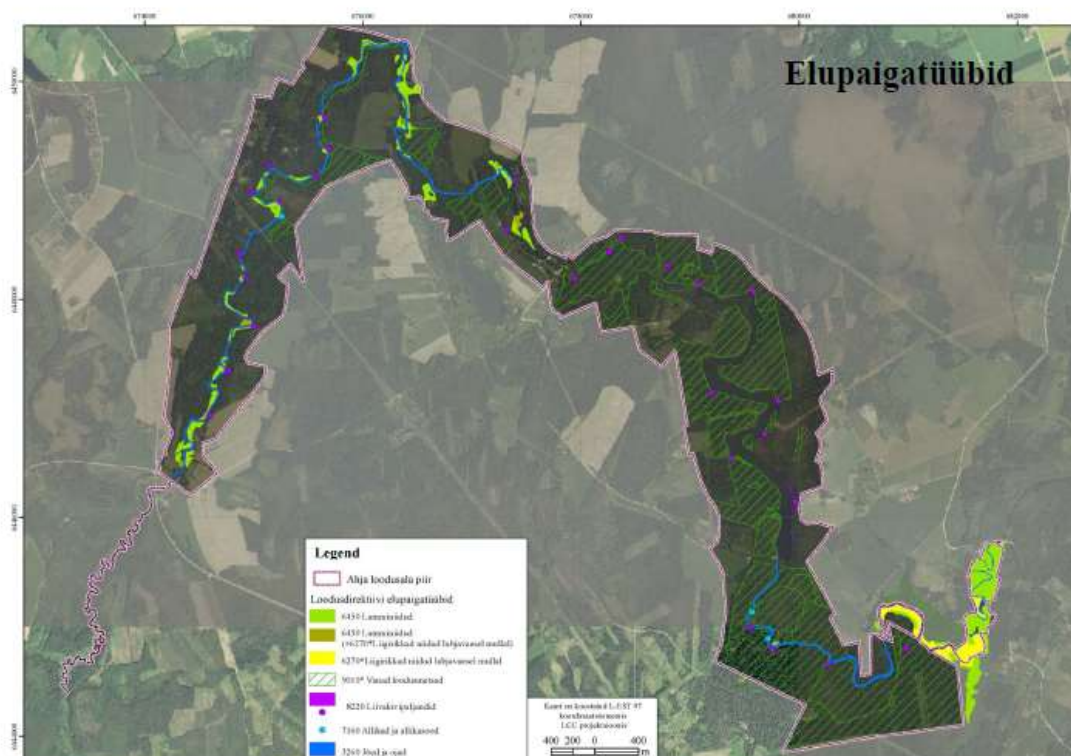
Ahja loodusala

- ✓ Pindala 1147,3 ha
- ✓ Ahja jõe ürgoru MKA, pindala 1120 ha
- ✓ Ahja jõe HA, 14 ha
- ✓ Eoste HA, 23,6 ha
- ✓ Hilba jõe HA
- ✓ Ahja jõe ja Hilba jõe HA KKK 2013-2022
- ✓ Keskendume Ahja jõe ürgoru MKA ja Eoste HA

Loodusväärtused

- ✓ Jõesid ja ojad (3260) - kaitsealused kalaliigid, poolveelised loomad, selgrootud, linnud
- ✓ Vanad loodusemetsad (9010*) - kaitsealused seemed, linnud, taimed
- ✓ Pool-looduslikud kooslused - lamminiidud (6450), liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*) - kaitsealused taimed, selgrootud
- ✓ Liivakivipaljandid (8220) - kaitsealused linnud, samblikud
- ✓ Allikad ja allikasood (7160) - samblikud, maastikuline väärtus

Jõesed ja ojad (3260)

- ✓ Vee kvaliteet oluline
- ✓ Ohutegurid:
  - Põllumajandus (väetised, lisatoitained)
  - Veetaseme muutused
- ✓ Meetmed:
  - Inventuur
  - Mitte rajada tammi või paisu
  - Täita ehituskeeluvööndi nõudeid

Vanad loodusmetsad (9010*)

397,3 ha (46,5 % kogu alast)

Ohutegurid

- ✓ Raietegevus, surnud puude eemaldamine
- ✓ Tallamine, lõkke tegemine selleks mitte ettenähtud kohta

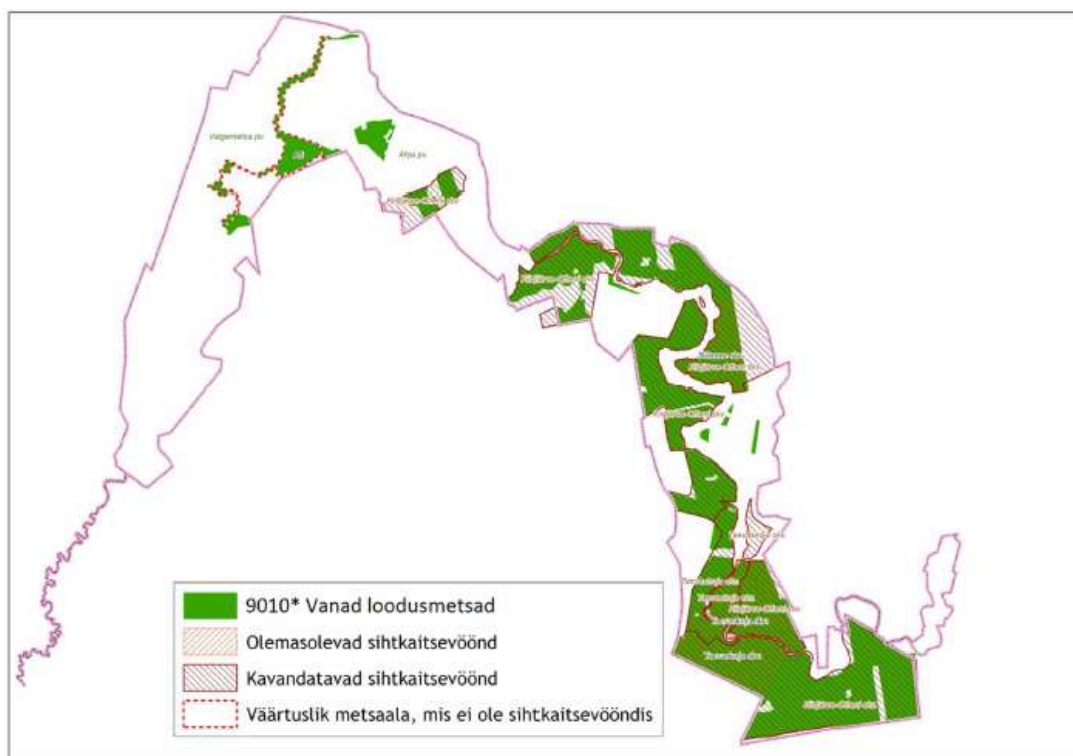
Meetmed

- ✓ Jätta raietest mets puutumata
- ✓ Külastajate harimine
- ✓ Järelevalve teostamine

Ettepanek:

Sihtkaitsevööndi juurdeloomine
Ahja pv-s (alljärgnev joonis)

Pool-looduslikud rohumaad

Lamminiit (6450)

Liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)

Elupaigatüüpide tekkimisel on olnud inimõju oluline

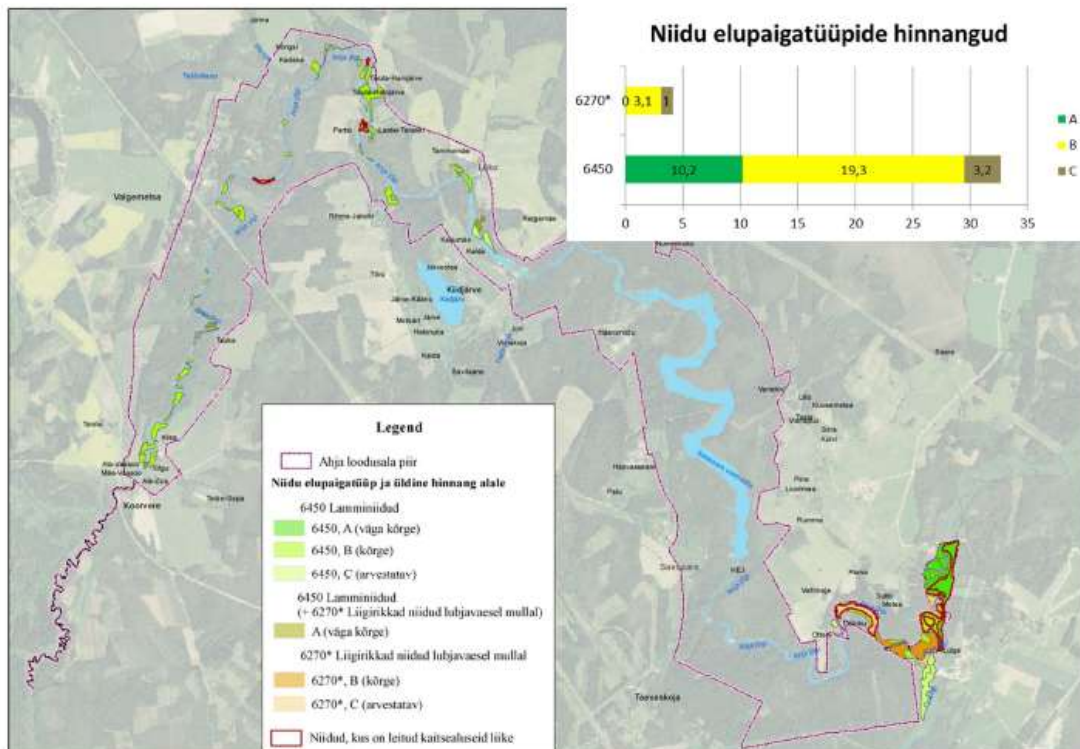
Ohutegurid

- ✓ Vösaastumine (6450)
- ✓ Ebapiisav hooldus (6450 ja 6270*)
- ✓ Rekreatsioon (6450)

Meetmed

- ✓ Regulaarne hooldus, õigete võtetega (6450 ja 6270*)
- ✓ Vösa eemaldamine (6450)
- ✓ Küllastajate teavitamine loodusväärtustest

Liivakivipaljandid (8220) ja Allikad ja allikasood (7160)

Ohutegurid
- Inimhäiringud – tallamine

- Meetmed
- ✓ Piirete rajamine liivakivipaljanditele
  - ✓ Allikateni rajada piirdega laudtee
  - ✓ Küllastajate teavitamine olulistest loodusväärtustest

Hooldustegevused

Poollooduslikud kooslused

- ✓ Niitmine
- ✓ Karjatamine (ajutine)

Mets

- ✓ Metsaelupaigatuüp jätta puutumata
- ✓ Piisavalt lõkketegemiskohti
- ✓ Harida külastajaid väärtustest

Liivakivi paljandid ja allikad

- ✓ Olemasoleva taristu hooldamine
- ✓ Piirete rajamine
- ✓ Allikani rajada piiretega laudtee
- ✓ Külastajatele väärtuste tutvustamine
- ✓ Järelevalve

Taristu

Matkarajad 4 rada:

- ✓ Roiupalu
- ✓ Taevaskodade
- ✓ Taevaskoja-Kiidjärve-Taevaskoja
- ✓ Taevaskoja-Otteni-Taevaskoja

Meetmed

- ✓ Hooldada taristut
- ✓ Renoveerimistöde ajal sulgeda rada (näiteks teetõkkega)
- ✓ Vanad infotahvlid Roiupalu rajal eemaldada ja paigalda uued varustada infomaterjalidega
- ✓ Puutüvedel olevad märgised asendada teeviitadega (nt teede ristumiskohtades)
- ✓ Kanuude vettelaskmise ja väljavõtmise kohtade juurde rajamine
- ✓ Infostendide täiendamine loodusväärtuste tutvustamisega (eesti- ja inglisekeelne)
- ✓ Luua juurde lõkkekohti ja telkimisalasid (olemasolevatele lõkkekohtadele)

Infomaterjalid

Ohutegurid

- Puudu on loodusväärtusi tutvustavat infomaterjali
- Võõrkeelse materjali nappus (infostendidel puudub)

Meetmed

- Tutvustada loodusväärtusi läbi infovoldikute, turismiettevõtete ja infotahvlite
- Jagada külastajatele infolehti

Piiritähised

Looduses paiknevad nii väljaspool piiri kui ka
ala sees

Väikesed plekist piiritähised puutüvedel ei
jälgi piiri

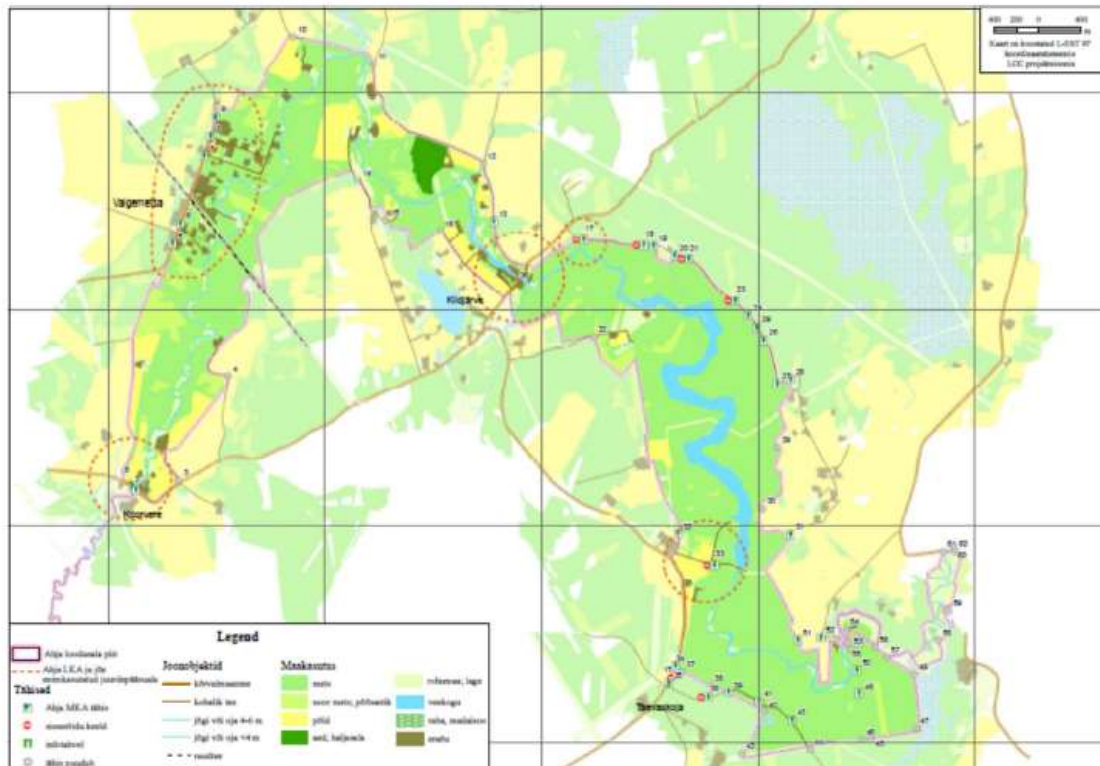
Eoste HA piiritähis paikneb teisel pool teed ja
silda

Piiritähised ei paikne alati piiril

Meetmed

- Eemaldada vanad piiritähised
puutüvedelt
- Paigaldada uued piiritähised vastavalt
kehtivale piirile

Ettepanekud/Arutelu

Kuusemetsas maksimaalne lageraielank 0,5 ha (praegu 1 ha)
Järgmine lageraie külgneval alal 10 a pärast (20-30 meetri vahega)

Alles jätta jalal surnud puud diameetriga 30 cm (v.a. ohtlikud puud)

Männimetsas valikraie tegemisel tuleb jätta häilud 0,05-0,1 ha, järgmised häilud teha 10 a pärast külgnevale alale.

Peale raiet võib ala läbida traktori vmt seadmega (pinnase segamise eesmärgil), et vältida vaarikatega ülekasvamist. Kohalikud olud?

III koosoleku teade

KESKKONNAAMET

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

AHJA LOODUSALA KAITSEKORRALDUSKAVA III TÖÖKOOSOLEK

Keskkonnaamet teatab, et jätkub Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamine. Kaitsekorralduskavaga kirjeldatakse ala eesmärgiks olevaid loodusväärtusi, nende mõjutegureid ja kaitsemeetmeid ning koostatakse tegevuste tabel, kus vajalikud tegevused on määratletud koos tõenäolise läbivimise aja ja maksumusega. Kaitsekorralduskava koostaja on Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ (ELLE).

Kaitsekorralduskava koostamise raames korraldatakse kolmas töökoosolek 07. detsembril 2012, kell 11.00 Kiidjärve raamatukogus.

Kohale on oodatud maomanikud, kohalikud elanikud, ettevõtjad ja teised asjast huvitatud isikud.

Info:

OÜ ELLE
Kairi Tänavsuu
611 7694

Keskkonnaamet
Merle Paik
799 0908

III töökoosoleku foto

Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala, Eoste hoiuala ja osaliselt Ahja jõe hoiuala kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024 koostamise avalikustamise koosolek.

**AHJA JÕE ÜRGORU MKA, EOSTE HA JA OSALISELT AHJA JÕE HA
KAISTEKORRALDUSKAVA AASTATEKS 2015-2024 KOOSTAMISE
AVALIKUSTAMISKOOSOLEKU PROTOKOLL**

Kiidjärve raamatukogu

11.01.2013, nr 4

Algus kell 12.00, lõpp 14.00

Osalejad: Osalejate registreerimisleht on lisatud protokollile (protokolli Lisa 1)

Ettekannete slaidid: Koosolekul esitatud ettekande slaidid on lisatud protokollile (protokolli Lisa 2)

KUULATI:

Pille Saarnits (KKA) avab koosoleku. Tutvustab kaitsekorralduskava põhimõtteid ja koostamise protsessi.

Kairi Tänavsuu (ELLE OÜ) tutvustab kaitsekorralduskava eelnõud. Ettekande slaidid on lisatud protokollile.

SÕNAVÕTUD:

Jüri Kalevi: Kas kalapüük on ka keelatud 15. juunini või 15. maini nii nagu ta praegu on?

Kairi Tänavsuu: Kavaga seda ei muudeta

Levo Tohva: Kui palju kava hakkab muutma

Kairi Tänavsuu: hetkel ei ole juurde planeeritud kanuude vettelaskmise ja väljavõtmise kohti. See jääb praegu nii nagu üldplaneeringus toodud on.

Levo Tohva: Kas on tulnud taotlus nende kohtade juurde tekitamiseks?

Kairi Tänavsuu: mõte on läbi liikunud, kuid sellest ei tulnud midagi välja. Pardioidu oli mõte teha, kuid kuna seal on kaitsealuse liigi elupaik, siis seal ei saa kanuuseid välja võtta.

Levo Tohva: missugune on kanuude ametlik väljavõtmiskoht praegu?

Kairi Tänavsuu: asuvad üleval pool.

Levo Tohva: Saesaare paisu juures?

Kairi Tänavsuu: Seal ei ole

Levo Tohva: Kuidas inimesed paisust mööda saavad?

Kairi Tänavsuu: Seal puudub autoga ligipääsu koht, kuid matka jätkata saab. Tuleb käsitsi vedada.

Levo Tohva: Kuidas saab Lonni teenindatud, kui autoga sinna ligi ei pääse? Kütus, prügi ära viia, samamoodi elektri jaama inimesed, kaitseala korrastustööd.

Kairi Tänavsuu: See tuleb Keskkonnaametiga kooskõlastada.

Levo Tohva: Kuidas kava praegu neid asju reguleerib

Kairi Tänavsuu: Kavas seda otseselt pole, see läheb läbi Keskkonnaameti.

Pille Saarnits: tee peal on tõkkepuu, võti tuleb küsida

Levo Tohva: Siin ei sa asilmi kinni pigistada, et sealt ei saa kanuusid maha võtta. See ei ole võimalik. Seal kus inimesed liiguvad, seal nad ka liiguvad, parem korraldame ametlikult ära. Tegelen matkadega sel alal juba 17 aastat. Seal tõstetakse tõkkepuid maha, sõidetakse mööda.

Tiia Ilmet: kavas on kirjas, et alal on Väike-Taevaskoja puhkekoht ja Pardioidu puhkekoht. Selliseid puhkekohti meil ei ole seal. Ettepanek on need seal maha võtta. Väike-Taevaskoja kui sellist meil ei ole ja Pardi oit on likvideeritud. Praegu on märgitud küll kui mitteametlik.

Levo Tohva: Pardi oitu oleme aastaid kasutanud ka kanuude mahavõtmiseks, see on aastaid kinni olnud.

Tiia Ilmet: Igale poole on pandud tõkkepuud ette ja keelumärgid on ees, kui tahetakse keelualast läbi sõita, siis tuleb võtta luba kaitseala valitseja käest. Ka meie teeme kirja kaitseala valitsejale, kui soovime midagi teha. Samamoodi teeb ka elektrijaam. Neil on ka oma võti, kuid nemad peavad sealt läbi saama. Teenindustee on see, mis tuleb parklast tammini välja. Meil on ta kirjas matkarajana. Matkarada algab parklast ja lõppeb parklas. Seal on kõige intensiivsem rahva liikumine. Matkaradadele tuleb rajada ka puuetega inimestele liikumiseks vajalikud rajad.

Tarmo Evestus: Kava reguleerib niipalju, et Saesaare paisu juurde ametlikku kanuude väljavõtmisekohta praegu ei tule. Kõik muu tuleb eraldi kokku leppida. Hädajuhtumite korral kui RMK-ga on kokkulepe ja kooskõlastatakse Keskkonnaametiga ära siis saab.

Levo Tohva: Ma soovitan, tehke ametlik koht. Märgid kistakse maha. See on veeturismitee. Ettevõtjad teenindavad 10% matkajatest, ülejäänud 90% liigub omal käel. Pole vaja keelata.

Aita Neemre: Kui palju kordi on vaja kanuusid Saesaares üle vedada? Kord päevas? Üle päeva? Mitu korda päevas? Ka son tungiv vajadus?

Levo Tohva: Mis see teadmine annab? Selgitan: me räägime loodushoiust ja õpetamisest. Seda lõiku kasutatakse loodushoiuks. Siin käiakse KIK projektide raames.

Tarmo Evestus: Me räägime praegu ainult ühes kohast maha võtmisest, tegelikult autoga juurdepääsust.

Aivar Kottise: metsik matkaja jääb alles

Levo Tohva: Nemad lähevad sinna kuhu nemad tahavad. Nad lõhuvad märke, ma ajan neid taga seal. Viimati poolteist kuud tagasi. Ma olen teavitanud Keskkonnainspektsiooni. Seal on ametlik tee, ka kaardi peal. Lahendada tuleb planeeringuga, kust liiguvad autod, kus liiguvad ratastoolid. RMK vahid on üle koormatud.

Tarmo Evestus: Teen kokkuvõtte. Kui see nüüd kavasse sisse ei tule, siis see ei tähenda, et seda ei saa tulevikus teha. Me püüdsime selle lühikese aja jooksul leida lahenduse, mida panna kaardile. Me ei jõudnud selleni. Me oleme avatud endiselt. Oleme pakkunud, see ei sobinud. Diskussioon on veel avatud. Antud kaardile me ei pane avalikku väljavõtmiskohta, mida me ei ole veel otseselt kokku leppinud. Kui seda on vaja, kui see on põhjendatud, siis selle perioodi jooksul saab selle sinna teha. Praegu on kummalgi poolel omad argumendid. Praegu pole otsest vajadust, et metsik matkaja tuleks Saesaare juurest välja, ta on võimeline ka edasi sõitma.

Levo Tohva: Te ei tea marsruute, meie teame seda kus inimesed liiguvad. Me saaksime teid aidata loodust kaitsta paremini.

Priit Tram: see on 4-5 kohta, ja see Saesaare on üks nendest.

Levo Tohva: 12 aastat olen saatnud signaale nende kohta, mis probleemid on jõekallastel. Kui tulevad uued kaitsekorralduskavad siis kõik laheneb imepäraselt, kuid praegu kirjutate jama sisse.

Priit Tram: Tahan öelda ka seda, et on erinevaid projekte, mis käivad paralleelselt. Rivervide projekt. Regioonijuhataja kiri on mul, kus on lubatud, Pardioidu samamoodi. Siin tekib vastuolu, ühest küljest olete nagu lubanud. Keskkonnaamet on nõustunud veematkade korraldajatel Pardioidu kasutada, kuid mitte rajada sinna välitualette, kuna need on Saesaares olemas. Põhimõtteliselt on üks kooskõlastus olemas, nüüd tellite teise kava, mis oleks nagu selle vastu. Viiks kokku kaks dokumenti? Meil on ka raske nii aru saada. Seal Saesaares või Pardioidus on erandid. Põhiliselt lõppevad matkad Kiidjärvel. Jätke see väljavõtukoht, seal ei juhtu mitte midagi. Ma käin kanuusid seal välja võtmas korra kuus, 300m ei tassi kanuud mäest üles mitte mingil juhul.

Pille Saarnits: kas seal ei ole võimalik kokklepet saavutada. RMK kontrollib matkarada ja kui teil on vaja, siis saate kokku leppida.

Aivar Kottise: Asi on ka selles, et RMK töötab reeglina 8-17.00, aga meie klient on telefonikõne kaugusel. Me ei tea ette, millel klient tuleb. Me saame laupäeval tellimuse, et pühapäeval klient tuleb.

Tarmo Evestus: kas me saame õigesti aru, et algul räägime ühest asjast ja pärast räägib igaüks erinevast. Algul on jutt, et pange ametlikult punkt kaardile, nüüd räägite isiklikest probleemidest. Me leppisime Saesaares juba kokku, nüüd arutate jälle kuidas võtit saada. Seda me ei pane kavasse. Kava puhul on küsimus, kas see on avalik väljavõtmise punkt, kus kõik teavad, et kui nad on jõudnud Saesaare juurde, siis nad võivad oma kanuu sealt välja võtta. Meie vastus praegu on „Ei“.

Priit Tram: Meie tahame, et oleks „Ja“.

Tarmo Evestus: Aga me leppisime kokku Saesaares, need kes korraldavad matku, nemad saavad välja võtta. See ei tähenda, et see peaks olema avalik punkt.

Priit Tram: See on väga õhuke jää, homme ütlete juba muud.

Tarmo Evestus: Kava ei ole ametlik dokument, mis keelab ja laseb, see on töödokument, mis ütleb, millega tuleb edasi tegeleda. Kaitse-eeskiri on ametlik dokument, kui seal on kirjas, et ei või, siis ei või. Kava on Keskkonnaameti dokument, me ei saa panna teistele ametitele kohustust kellega nad mis lepinguid sõlmima peavad.

Pille Saarnits: Kava on dokument, millega tehakse 10 aasta plaan kaitseväärtuste säilimiseks. Missuguseid uuringuid on vaja teha, mis rajatise on vaja rajada. Selle käigus arutasime, kas meil oleks kaitseala tutvustamise huvides vajalik välja ehitada paatide väljavõtmiseks ametlikku kohta 10 aasta jooksul. Me leidsime, et sellist ametlikku kohta siia ei taha hakata. Leidsime, et turismimatka korraldajatel on võimalik RMK-ga leping sõlmida, et oma matku korraldada. Me lahendame selle nii. Sellisel juhul on paatide väljavõtmine kontrollitud. Seda kontrollivad turismi ettevõtted koostöös RMK-ga. See tundus detsembris kohtumisel hea ja korralik lahendus. Kõik ,kes kanuuturismiga tegelevad on väga pikaajalised ettevõtjad.

Priit Tram: Kas ülesvoolu on kolm kohta märgitud. Seal ei ole minu jaoks ühtegi kohta. Seal on eraomanike maad. Kiidjärve pool on märgitud vaid Aivari kodukrunt. Aga meie ülejäänud laseme kanuusid sisse veidi Kiidjärve paisu poole. Ma ei saa üldse aru, kes laseb Hatiku lõkkeplatsi juures oma kanuusid alla.

Kairi Tänavsuu: Need on üldplaneeringust võetud.

Pille Saarnits: Need kohad, mis te ütlesite need on eraomanike maadel. Kas Teil on seal ka lepingud olemas?

Levo Tohva: Margus Timmoga on küll jah nõusolek olemas.

Tarmo Evestus: Saatke palun kaardid ja näidake ära, kus need kohad on.

Levo Tohva: tean ka seda, et Riverdale projekti algfaasis on käinud dokument RMK-st läbi, on kooskõlastus Saesaare tammi juures ka maabumiskoht. Andres Saar: kas kalatrepi variante kaa üldse ei kavanda

Tarmo Evestus: Tekstis on märgitud, kuid kaardile ei ole märgitud.

Levo Tohva: Kuidas on Ottenis kanuude väljavõtmine lahendatud.

Kairi Tänavsuu: Otteni metsamajake ei jää kaitsealale. Kaitseala lõppeb sillaga. Seal on lähedasi ainult hoiuala, mis hõlmab jõge.

Urmas Kolina: Kas see lamm jääb ka kaitsealasse, mis on jõe paremal kaldal Ottenis?

Kairi Tänavsuu: Seal on piiri ettepanek, kuna seal kasvab kaitsealune liik, kes on kaitsealal kaitse-eesmärgiks, kuid kaitsealal teda ei kasva.

Aivar Kottise: Eelnevalt on olnud juttu ka Lonny nõudepeatuspaiga rajamisest Ahja jõe paremale kaldale.

Kairi Tänavsuu: Jah, seda ei ole siia pandud, kuid lisame selle kavasse. Teksti ma panin sisse, kuid kaardi pealt on välja jäänud.

Aivar Kottise:: Veel üks küsimus. Ahja jõe seisund on märgitud suurepäraseks lõigul Kiidjärve tammini. Nüüd vaatame seda tammi, mille on ehitanud Metsamajand täiesti mõtlematult. Metsamajandi õigusjärglane on RMK. See muda kasvab seal aastast aastasse, progresseeruva kiirusega ülesse poole. Kui siin ei oleks kanuuliiklust peal, siis oleks siin juba soo. Nüüd on kavas kirjas, et see sama veskitammi korrastamine on pandud 80. aastase eraomaniku õlgadele, ülejäänud asjad on pandud riigile. Puudub viide, kust seda raha võtta. Kas õigusjärglasele ei peaks laienema ka kohustused? Õigusjärglane peaks ka likvideerima omal ajal tehtud valed otsused. Selle võiks siia arengukavasse kirja panna.

Tarmo Evestus: Esimesele küsimusele saab vastata, et seda saab rahastada fondidest, seda saab kavasse kirja panna. Teisele küsimusele aga pean küll vastama, et minu arvates et keegi on vabatahtlikult võtnud omale kohustuse ja nüüd leiame kellegi õigusjärglase, kellele paneme kõik need kohustused uuesti kaela. Kavasse ei saa seda kindlasti kirjutada.

Aivar Kottise: Kuidas te näete ette koosluste säilimist, kui vahepeal ketis üks lüli ei tööta?

Tarmo Evestus: Me ei saa panna juriidiliselt seda kellelegi kohustuseks. Me saame kavasse panna kirja, et keskkonnaamet katsub organiseerida, vaatab. Seal tuleb algul uuringuid teha, keskkonnamõjude hindamist ja siis hakata selle tammiga tegelema.

Aivar Kottise: see peaks olema siin sees, muidu muutub asi mõttetuks.

Tarmo Evestus: Kava on töödokument, millega Keskkonnaamet peaks tegelema.

Aivar Kottise: Kui seda sisse ei pane, siis ju ei ole kohustuslik.

Tarmo Evestus: See on asjalik ettepanek, kindlasti tuleks ka ära näidata, kust võiks tulla finantseerimine.

Pille Antons: kas lahendus võiks olla, et ka testis on olemas, et paisu korrastuse vajadus on olemas ja selle rahastamine võiks tulla fondidest, kuid eelarve tabelisse me seda ei pane?

Jüri Kalevi: 1954. Aastal ehitati Saesaare hüdroelektrijaam, taga olid kommunistid. Ma tean milline oli jõgi Kiidjärvest Taevaskotta. Siis tulid kohalikud kommunistid Kiidjärvele ja ehtasid tammi ümber, mida ei olnud vaja teha. Vaja oli teha ainult veskiturbiini sein, see laskis läbi. Nad lõhkusid seda pool suve, lõpp jäigi tegemata. Nüüd me räägime kalatreppidest. Ma tahan küsida, kes tegi selle jõe ekspertiisi? Et vesi on ideaalne ja kõik. Ma olen 100% nõus sellega alates Valgemetsast ja ülespoole kuni kõrgepingeliinini. Miks kasvab jõgi 20-30 cm kitsamaks iga aastaga. Ma tean, ma elan selle jõe kaldal? Kui palju on tammi juures nii palju muda? Me maksame miljoneid, et maksta kalatreppe. Ei usu, et need maaomanikud seda teevad. Vääriskala maimud toote sohu. Need ei hakka siin kasvama. Kiidjärvele on vaja vaid 3 väravat ette teha. Nii nagu Eesti ajal oli.

Aivar Kottise: kas Keskkonnaamet ei saa kehtestada seadust nagu Eesti ajal oli, et teatud kuupäeval peab kõik need tammid avama. Üle Eesti kõikidel jõgedel ja siis teatud aja järgselt jälle suletakse.

Pille Saarnits: Piusal oli sama mure, seal on ka palju veskeid.

Tarmo Evestus: Millal vesi alla lasta selle saab panna vee-erikasutusloasse kirja. Selleks ei pea seadust tegema, kuna üks seadus ei pruugi sobida kõikidel juhtudel.

Pille Saarnits: Paisuga on nii, et seel koht tuleb eraldi koos vee-erikasutusloaga.

Tarmo Evestus: Selleks on omaette protsess. Siis saab teha ettepanekuid

Pille Saarnits: See protsess on käimas. Ka see on avalik.

Andres Sepp: koosolek oli esmaspäeval. Kas kõik ei olnud kutsutud? See oli vägagi avalik.

Jüri Kalevi: Mina küsisin teie juhtiva tegelase käest Kiidjärve paisu kohta ja teate, mis mulle öeldi? Nimesid ma ei nimeta. Ta ütles, see ei ole vabariigis ainukene paisjärv, neid on sadu. Aga ma unustasin küsida, mismoodi pingerida paika pannakse.

Pille Saarnits: Pingerida, et mis järjekorras teha? Ega nii ongi, et see ei olegi ainus paisjärv, aga see ei ole rahuldav vastus küll jah.

Aivar Kottise: Kuidas jõekarbi ja vääriskala elu siin läheb? Kui siin midagi ette ei võeta selle 10 aasta jooksul?

Pille Saarnits: Vee-erikasutusluba siin on sees?

Kairi Tänavsuu: Ei ole vee-erikasutusluba siin sees.

Aita Neemre: Muda on vaja välja pumbata ja siis vaikselt alla lasta.

Pille Saarnits: Mõlema paisu vee-erikasutusloa menetlus on pooleli ja toimub kava koostamise ajal. Selle võiks kavasse kirja panna.

Andres Sepp: Saesaarele on luba välja antud ja 5. aasta pärast hakkab midagi seal toimuma. Seal on kästud veetaset hoida. Kalapääsude asi on täiesti lahtine lähtudes esmaspäevasest koosolekust. 01.01.2013 oli tähtaeg ehitada kalapääsud, RMK oli valmis seda tegema, siis otsustati, et see vajab detailplaneeringut, see vajab keskkonnamõtjude hindamist. Täna on kalapääs ehitamata. Küsisin, et millal on lootust, et RMK-l on laua peal projekt, mille järgi kalapääs ehitada, siis oli vastus, et võib-olla selleks sügiseks. Praegu käib keskkonnamõtjude hindamine.

Aivar Kottise: See on nüüd Saesaare?

Andres Sepp: Jah. Kiidjärve oma on eraomand, selle kohta ei oska ma midagi praegu öelda.

Tarmo Evestus: me protokollisime selle ja kava koostaja ja Keskkonnaamet uurivad seda asja. Kuidas kajastada kavas kalapääsud paisude juures.

Pille Saarnits: See läheb teksti sisse. Ja olukorra kirjeldus tuleb panna.

Aivar Kottise: Kas forell tuleb sooja järve suvitama? Riik ehitab saejärve kalapääsu, kuid Kiidjärve ei ehita.

Tarmo Evestus: Meil puudub hetkel vastav spetsialist, kes teab täpselt, mis seisus veeerikasutusload on.

Aivar Kottise: Kas saate aru, et Saesaarele kalatrepi rajamine on raha raiskamine kui Kiidjärvele treppi ei tule?

Priit Voolaid: Kiidjärvel tagatakse kalade liikumine, see tuleb seadusest. Kaitsekorralduskava sellist kohustust ise panna ei saa. Seadusjärgne kohustus on olemas ning sellest mööda ei saa. Kalapääsud on väga kriitiline teema ja kuna on jäetud viimasele minutile ja kõike korraga ei jõuta lihtsalt. Aga asjaga tegeletakse.

Lia Timmi: Taevaskoja matkarajale tuleb rajad laudtee, mis võimaldaks võtta allika vett. Mismoodi? Kas see sama mis seal on?

Kairi Tänavsuu: Eelmine kord oli ka juttu, et allika vett käiakse võtmas.

Tiia Ilmet: Seal on purre. Mõtlesite seda?

Kairi Tänavsuu: Seal käiakse vett võtmas kanistritega, sillalt vett võtta ei saa.

Tiia Ilmet: laudtee kuni veeni? Ei seda küll mitte! Praegu on seal purre, mis läheb sealt üle, sinna eraldi laudteed ei raja. Jätkuvalt pannakse küünlaid ääre peale. Paljandilt kukuvad tükid ära. Talvel soendab külmunud pinnase ära ja mureneb alla.

Aivar Kottise: Peaks mõtlema ikkagi pargivahile, kel on õigus inimesi korrale kutsuda. Taevaskotta võiks olla kõikidel gruppidel giid. Selles peaks väga sügavalt mõtlema.

Pille Saarnits: teema on õige. RMK-l on olemas vahid. Keskkonnaametil on ka voldikud tehtud.

Tiia Ilmet: Kas te teate, kui palju turismifirmasid teevad ekskursioone? Meie ei ole giid. Tulevad uued stendid, kus on kõik asjad peal. See on koolitus ja kavatus.

Pille Saarnits: Teeme silte ja asju juure, aga teema on ikka üleval.

Aivar Kottise: Kui palju on vahte? 1 vaht.

Pille Saarnits: Kaitsekorralduskavaga seda teha ei saa reguleerida.

Tiia Ilmet: Selleks on olemas Keskkonnainspeksioon, telefon 1313. Nemad saavad karistada. RMK ei saa karistada. Omal ajal oli tõesti metsavaht, kes võis trahvi teha ja protokolle kirjutada. RMK-l seda võimalust pole. Meie saame vaid näpuga näidata.

Pille Saarnits: Vaht käib ju hooajal ikka iga päev?

Tiia Ilmet: Jah, ikka. Et valvata seal et keegi midagi kuskile kratiks, seda ei ole. RMK-l on teabepunkt, kus on voldikud eeskirjad jne. seda pole.

Priit Voolaid: Seda saaks teha nii, et kõik peavad lunastama pileti.

Tiia Ilmet: Jah, kui antakse Taevsakoda nn rendile, siis saab. A la nagu tehti Piusas.

Priit Tram: Saarma kohta on küsimus, et me kaitseme saarmast ja muid kalu.

Tarmo Evestus: Need loomad on siin aastatuhandeid siin koos elanud. Saarmas ei söö ainult hinki ja võldast. Saarmas on juba kaitsealune liik.

Pille Saarnits: Meie asi inimestena on oluline, et meie ei rikuks loodust, ja nad peavad seal omavahel ikka ise hakkama saama.

Kairi Tänavsuu: Kavaga on ette nähtud ka saarma inventuur, kui inventuuri tulemused näitavad et ongi liiga suru arvukus, s aab midagi ette võtta.

Pille Saarnits: Tuleks ikka püüda nii, et loodus saab ise hakkama saada.

Andres Sepp: mul on ettepanek, et need metsamajandamise soovitusel tuleks lasta metsaspetsialistil läbi vaadata. Seal on vigu sees. Riigimetsa see ei puuduta, kuna riigimets on kõik sihtkaitsevööndis, aga eraomanikku hakkab tulevikus mõjutama. Raiete teema jah, et saaks teksti üle vaadata.

Pille Saarnits: kas RMK-l on olemas mõni niisugune samalaadne dokument?

Andres Sepp: iga kava juures on see erinev. Otseselt olemas sellist dokumenti ei ole.

Tarmo Tomikas: Aga jõge puhastada Koorvere sillalt kuni Valgemetsa raudteesillani?

Kairi Tänavsuu: otseselt kavasse pole seda kirja pannud. Sest kalda äärest ei ole ikka väga mõistlik eemaldada. Seepärast saigi vaadatud metsamajanduslikud soovitusel üle ja siin ongi toodud et need puud osaliselt ära lõigata.

Andres Sepp: Ei, praegu te räägite jõe kohale kukkunud puudest, kui te lõikate puu ära, siis see kukub jökke sisse lihtsalt. Kui ta lihtsalt läbi lõigata, siis ta kukub jõe põhja lihtsalt.

Tarmo Evestus: Meil oli kokkulepe Taevaskoja parklas, et teete täpsema ettepaneku, mahud kirja panna. Palun saatke meile ettepanek, et saaksime seda sõnastada.

Pille Saarnits: Me ei saa töö mahtu hinnata, kui me ei tea kui suur see on.

Tarmo Tomikas: Saadan teile meiliga ja ennem 18. jaanuari? Raudtee silla all, seal on silla varemed, ka need tuleks ära puhastada.

Kairi Tänavsuu: Ettepanekud on oodatud 18. jaanuarini.

Pille Saarnits: Rápina kontorisse tuleks tulla ja ära näidata mahtu. Piusal on seda tehtud, aga paari aasta pärast oli olukord sama.

Priit Tram: Riverways läheb töösse. See määratleb ära jõgedele: Ahja, Võhandu, peatuskohad, need ehitatakse välja.

Pille Saarnits: See on Eesti-Läti koostöö projekt.

Andres Sepp: Kas see on ka kirjas, mis riigimaadel toimetatakse? RMK-s ei ole seda asja käinud.

Priit Tram: Kooskõlastused peaksid olema olemas. Mina sain nii aru.

Pille Saarnits: Nad ei ole veel kuhugi jõudnud, kuid neil algas see ka nii, et iga omavalitsus toimetab omaette.

Andres Sepp: Kui riigimaale ehitatakse mingi ebaseaduslik kooskõlastamata objekt, siis järgneb ju lammutamine.

Aivar Kottise: Kas kava ei puuduta üldse eraobjekte? Näiteks minu majapidamist.

Pille Saarnits: Kaitsekorralduskava on RMK-le ja Kale tööplaaniks ja eelarve aluseks. Need peab seal 10 a jooksul ära tegema. Kui tahate midagi teha, mis kavas pole, tuleb kooskõlastada.

NB: Protokollis ei ole kajastatud sõnavõtte, mida pole võimalik taustfoonist selgesti eristada.

1. Osalejate registreerimisleht
2. Koosolekul esitatud ettekande slaidid

Kairi Tänavsuu
protokollija

Protokollile on lisatud avalikustamise koosoleku teade, fotod (3).

Avalikustamise koosoleku protokollis lisa 1. Osalejate registreerimisleht

Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamine – avalikustamiskoosolek

11. jaanuar 2013, algusega 12:00; Kiidjärve külaselts-raamatukogu

OSALEJATE REGISTREERIMISLEHT

Jrk	Nimi	Organisatsioon/kontaktandmed	Allkiri
1.	Laine Tõnasmäe	ELLE OÜ, kairi @environment.ee	[Signature]
2.	Pille Antons	ELLE OÜ, pille @environment.ee	[Signature]
3.	Andres Sapp	RMK Põlvamaa maitselised @villu.ee	[Signature]
4.	Prüüt Tõnasmäe	OÜ LOKKO TALE	[Signature]
5.	Jia Simmi	Tavaskoja Salamaa	[Signature]
6.	Merle Palk	Keskkonnaamet	[Signature]
7.	Kert Reimar	Keskkonnaamet	[Signature]
8.	Ave Järlas	Keskkonnaamet praktikant	[Signature]
9.	Prüüt Vaeland	Keskkonnaamet	[Signature]
10.	Jaanus Eveste	Keskkonnaamet	[Signature]
11.	Pille Saaraste	Keskkonnaamet	[Signature]
12.	Arto Naumov		[Signature]
13.	Taru Oluuk	RMK loodusmees	[Signature]
14.	Urmas Kolina	Väitse-Kuuste vallavalitsus	[Signature]
15.	Lewo Tohv	OÜ Matkajuhid	[Signature]

Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamine – avalikustamiskoosolek, 11.01.2013

Jrk	Nimi	Organisatsioon/kontaktandmed	Allkiri
16.	Tarmo Tomikas	maasomanik, tarmo@tarkutame.ee	Tarmo Tomikas
17.	Aivar Kotkin	Karnionu p. naja info@karnionu.ee	Aivar Kotkin
18.	Jüri Kalevi	Kaljuvise talu omanik	Jüri Kalevi
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			
33.			
34.			
35.			
36.			

INSPIRING
ENVIRONMENT

Ahja loodusala KKK avalikustamiskoosolek

11. jaanuar 2013

Kairi Tänavsuu
ELLE OÜ
kairi@environment.ee

European Union
Regional Development Fund

Eesti Keskkonnafond

Kaitsekorralduskava

Tegevuskava hoiualade ja kaitsealade kaitse korraldamiseks:

- ✓ ala (loodus)väärtused, olulised keskkonnategurid ja nende mõju loodusobjektile;
- ✓ kaitse eesmärgid, nende saavutamiseks vajalikud tööd;
- ✓ tööde tegemise eelisjärjestus (prioriteetsus), ajakava ning maht;
- ✓ kava elluviimise eelarve.

Rakenduslik tegevusplaan

Kavandatavad tegevused peavad lähtuma ala kaitse-eesmärkidest

Kaitseala võõndid ja neis keelatud ja lubatud tegevused määratakse ala kaitse-eeskirjas

Hoiualadele kaitse-eeskirja ei koostata

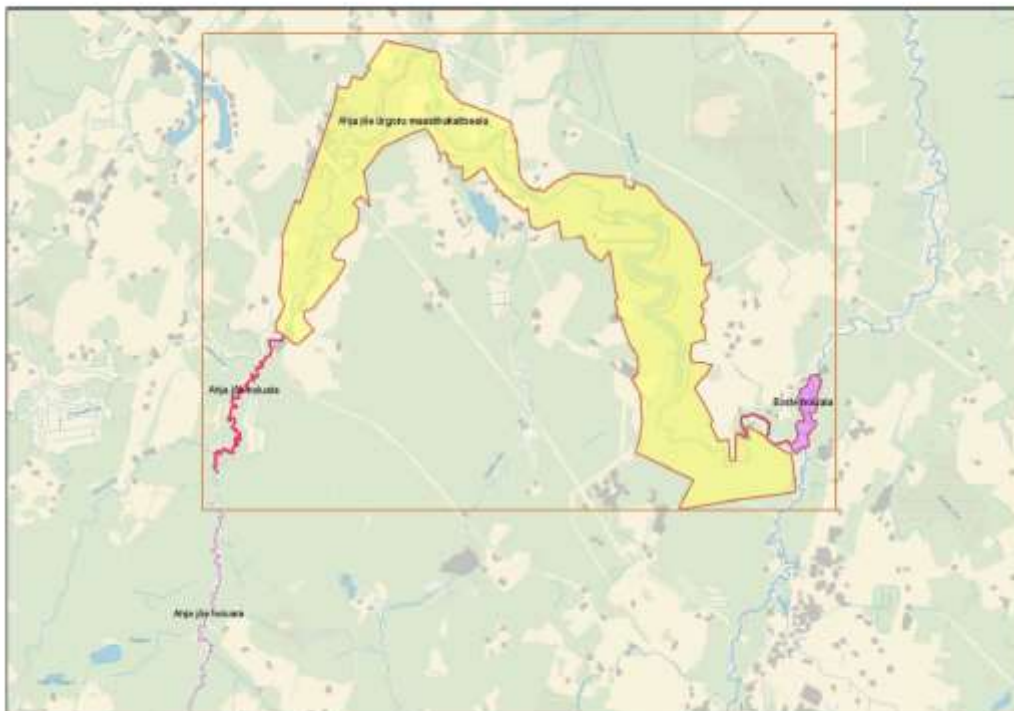
Ahja loodusala

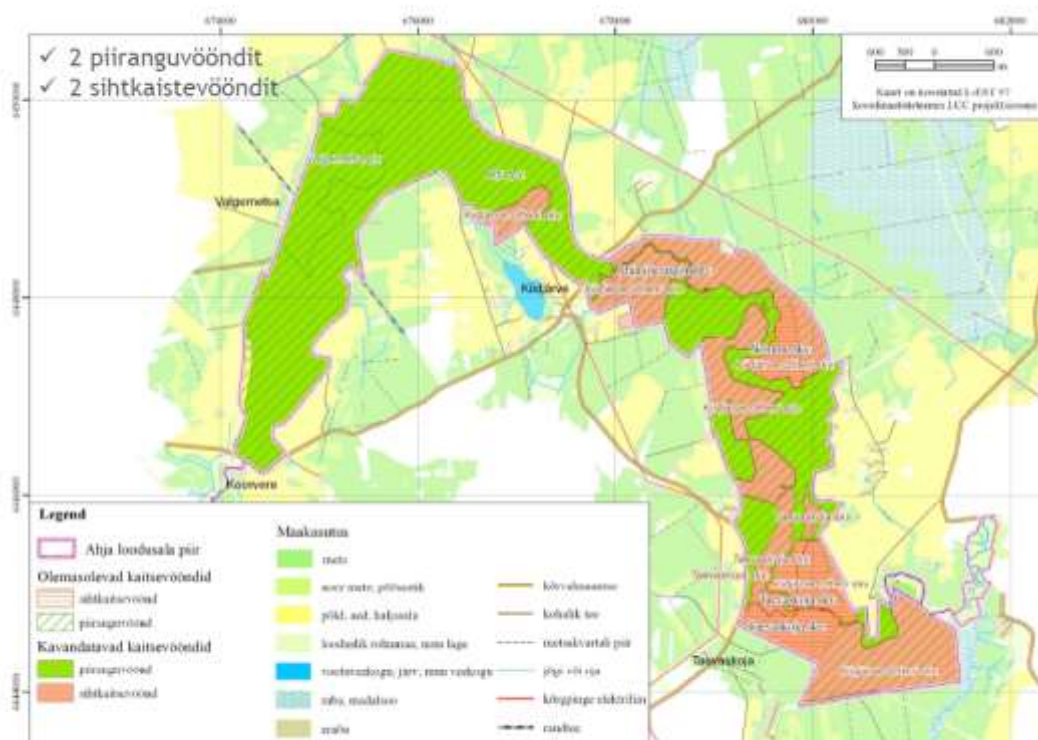

- ✓ Pindala 1147,3 ha
- ✓ Ahja jõe ürgoru MKA, pindala 1120 ha
- ✓ Ahja jõe HA, 14 ha
- ✓ Eoste HA, 23,6 ha
- ✓ Hilba jõe HA

Ahja jõe ja Hilba jõe HA KKK 2013-2022

Keskendume Ahja jõe ürgoru MKA ja Eoste HA

Elupaigatüübid:

- ✓ jõed ja ojad (3260) - Ahja LA, Ahja jõe ürgoru MKA, Ahja jõe HA, Eoste HA
- ✓ liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*) - Ahja LA, Ahja jõe ürgoru MKA, Eoste HA
- ✓ lamminiidud (6450) - Ahja LA, Ahja jõe ürgoru MKA, Eoste HA
- ✓ allikad ja allikasood (7160) - Ahja LA, Ahja jõe ürgoru MKA
- ✓ liivakivipaljandid (8220) - Ahja LA, Ahja jõe ürgoru MKA
- ✓ vanad loodumetsad (9010*) - Ahja LA, Ahja jõe ürgoru MKA

Liigid:

- ✓ Saarmas - Ahja LA
- ✓ harilik hink - Ahja LA, Ahja jõe ürgoru MKA, Ahja jõe HA, Eoste HA
- ✓ harilik võldas - Ahja LA, Ahja jõe ürgoru MKA, Ahja jõe HA, Eoste HA
- ✓ paksukojaline jõekarp - Ahja LA, Ahja jõe ürgoru MKA, Ahja jõe HA, Eoste HA
- ✓ rohe-vesihobu - Ahja jõe ürgoru MKA
- ✓ Limatünnik - Ahja jõe ürgoru MKA
- ✓ austria roidputk - Ahja jõe ürgoru MKA
- ✓ kevad-ristmadar - Ahja jõe ürgoru MKA
- ✓ Jäälind - Ahja jõe ürgoru MKA

Foto: Remo Savisaar | www.moment.ee

Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused

✓ Inventuurid, seired, uuringud

Riikliku seire jätkumine, liikide inventuurid leviku täpsustamiseks, elupaigatüüpide kordusinventuur, külastajate loendamine (lisandub kanuutajate loendamine)

✓ Hooldus, taastamine ja ohjamine

Elupaikade ja koosluste hooldustööd (niitmine, võsa eemaldamine, karjatamine)

✓ Taristu

Külastuskoormuse suunamine, matkaradade renoveerimine, lõkke- ja puhkekohtade hooldus, kaitsealuste objektide tähistamine, külastajate teavitamine, piiritähiste paigaldamine ja hooldamine

✓ Kavad eeskirjad

Kaitsekorra muutmine, KKK tulemuslikkuse hindamine ja uue perioodi KKK koostamine

Prioriteetsus

✓ I prioriteet

Vajalik kaitse-eesmärgiks olevate väärtuste säilimiseks

✓ II prioriteet

Olulised, kuid nende elluviimise edasilükkumine ei too kaasa drastilisi tagajärgi

✓ III prioriteet

Aitavad kaudselt kaasa väärtuste soodsa seisundi tagamisele

Inventuurid, seired ja uuringud

- ✓ Kaitsealuste liikide levikuandmete korrastamine ja täpsustamine
Seire ja vaatlusandmete korrastamine, täpsustamine välitöödel ja registrisse kandmine
- ✓ Elupaigatüüpide kordusinventuur ja seisundi hindamine
Sisendiks kaitsekorraldusperioodi tulemuslikkuse hindamisele, uue perioodi KKK koostamisele ja võetud rahvusvaheliste kohustuste üle vaatamisele.
- ✓ Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine
Vahehindamine perioodi keskel (võimaldab teha korrekture), lõpphindamine perioodi lõpus.
- ✓ Riiklike seireprogrammide jätkamine

Pool-looduslikuslike koosluste hooldustegevused

Niitmine:

Lamminiidud (6450), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)

Regulaarselt üks kord aastas; raskesti ligipääsetavates kohtades niita ja võsa raiuda üks kord 3-5 aasta jooksul

Karjatamine:

Lamminiidud (6450), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (6270*)

0,2-1,0 lü/a

Ajutiselt või täiendavalt

1 lü – põllumajandusloomade arvestuse tingühik (1 lü = 1 täiskasvanud veis või hobune; 0,15 lü = 1 täiskasvanud kits või lammas)

Külastusobjektide tegevused

- ✓ Kiidjärve looduskeskus-teabepunkt – lõpetada renoveerimine
- ✓ Matkarajad – lõpetada renoveerimine, hooldada taristut, tähistada
- ✓ Lõkke-, puhkekohtade hooldus, järelevalve
- ✓ Parklate hooldus
- ✓ Kalapääsude rajamine paisudele

Tähised, viidad, infomaterjalid

- ✓ Piiritähiste hooldus ja täiendavate tähiste paigaldamine
- ✓ Amortiseerunud/vananenud tähiste likvideerimine
- ✓ Infostendide uuendamine ja hooldus, infotahvlite hooldus
- ✓ Infomaterjalide uuendamine (matkaradade infovoldik, eesti, vene, inglise keelse infoga ala loodusväärtustest ja kuidas neid hoida)

Kavad, eeskirjad

- ✓ KKK vahehindamine
- ✓ KKK tulemuslikkuse hindamine
- ✓ KKK koostamine järgnevaks perioodiks 2023-2032 aastateks
- ✓ Kaitse-eeskirja muutmisvajaduse analüüs ja uuendamine (vööndipiiride ja välispiiride ühtlustamine, kaitseala laiendamise vajaduse analüüs, kaitse-eesmärkide üle vaatamine kordusinventuuri järgselt)

Soovitused metsamajandamise põhimõteteks

Kaitse-eeskirja eelnõu kinnitamine (9010*) kaitseks

Vanad loodusmetsad jäävad looduslikule arengule

Ulatusliku ürasekikahjustuse puhul võib kasutada püünispuid

Piiranguvööndis raieid piirata 15. aprillist - 15. juunini

Paljandite servadel mitte teha lageraiet (ca 20-30 m ulatuses), maastikuvaate säilitamiseks võib raiuda üksikuid noori puid

Kui 1/3 puu juurtest on paljandunud ja üle paljandi serva – lõigata puu osaliselt ära ning jätta juurestiku osa puutumata

Piiranguvööndi raielangil alles jätta ka lamapuitu diam. > 30 cm

---

Täiendavad ettepanekud:

ELLE OÜ (Estonian, Latvian ja Lithuanian Environment OÜ)

Kontaktisik: Kairi Tänavsuu

E-mail: kairi@environment.ee

tel: 611 7694

Avalikustamise koosoleku teade

KESKKONNAAMET

Eesti tuleviku heaks

**AHJA LOODUSALA
KAITSEKORRALDUSKAVA AVALIKUSTAMISKOOSOLEK**

Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regioon on algatanud Ahja loodusala kaitsekorralduskava koostamise. Kaitsekorralduskava on ala põlväärtuste tagamise tegevusplaan, milles tuuakse välja ala eesmärgiks olevad loodusväärtused ja nende mõjutegurid ning koostatakse vajalike tegevuste tabel tööde ajakava ning maksumusega. Kaitsekorralduskava koostaja on Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ (ELLE OÜ).

Kaitsekorralduskava koostamise avalikkuse kaasamise koosolek toimub 11. jaanuaril 2013 kell 12.00 Klidjärve raamatukogus.

Kaitsekorralduskava eelnõuga on võimalik tutvuda 04.01.-18.01.2013 kodulehel www.environment.ee/ahja

Kohale on oodatud maaomanikud, kohalikud elanikud, ettevõtjad ja teised asjast huvitatud isikud.

Lisainfo:

OÜ ELLE
Kairi Tänavsuu
611 7694

Keskkonnaamet
Merle Palk
799 0908

Avalikustamise koosoleku foto

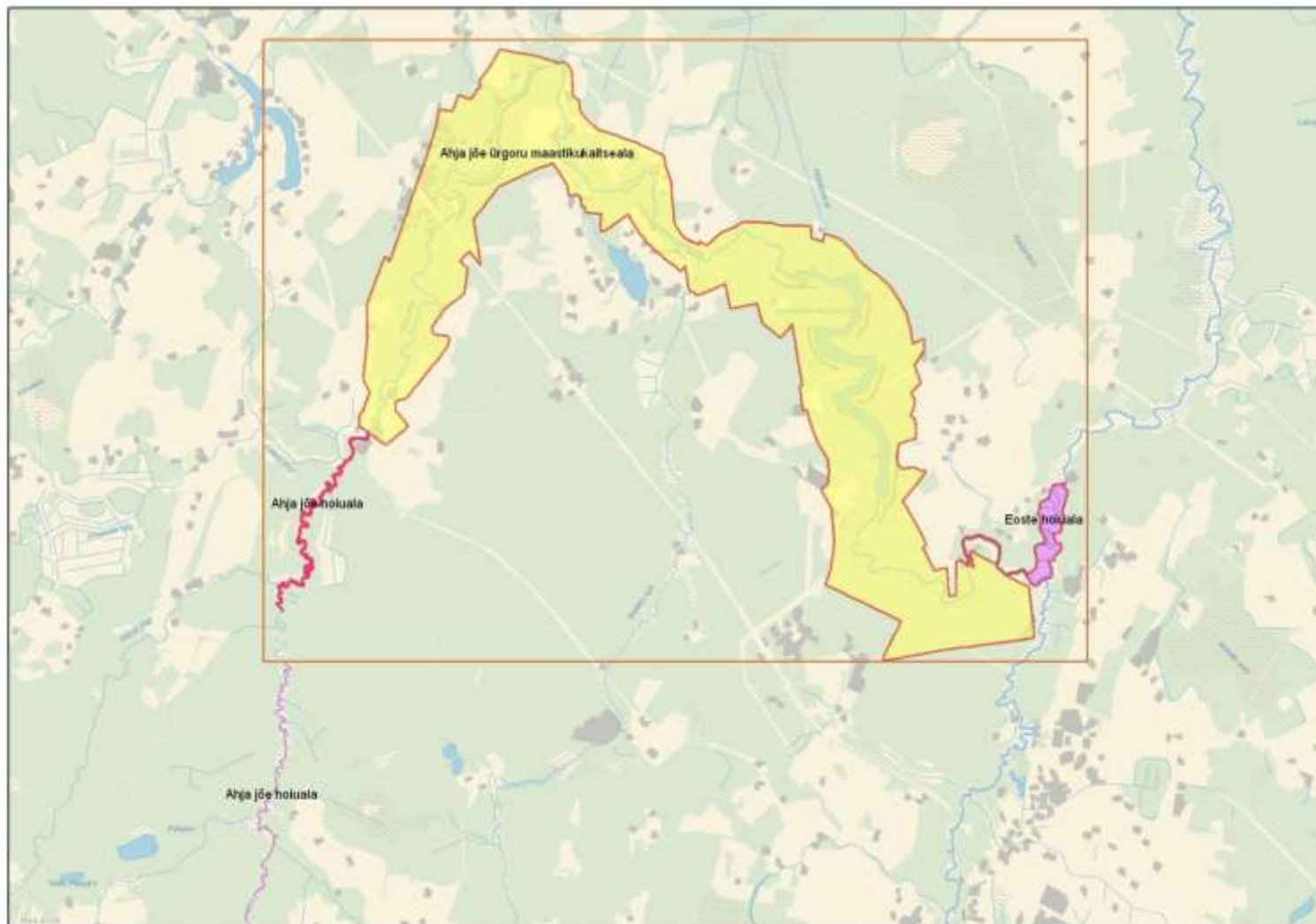

Avalikustamise koosoleku foto

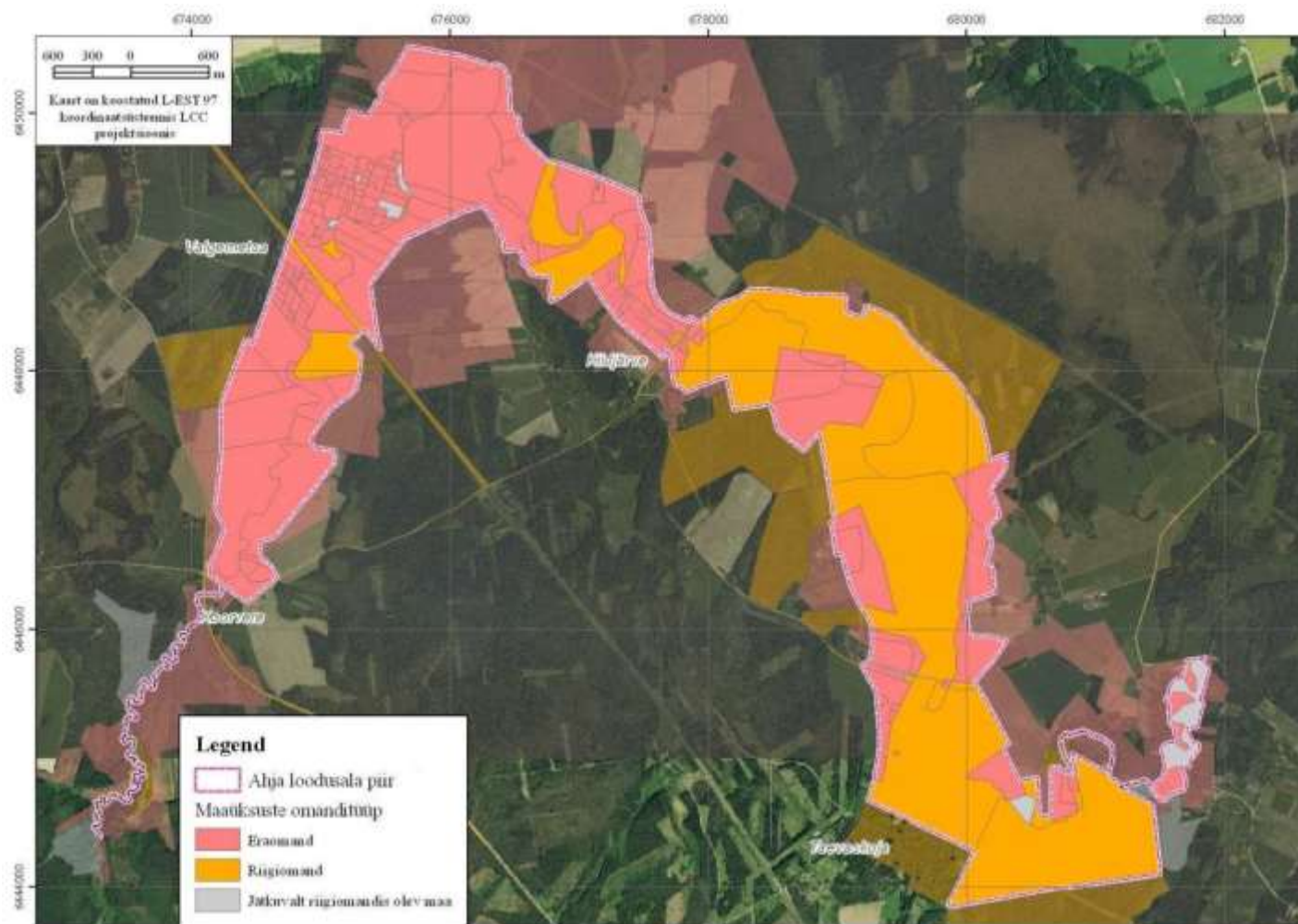

Avalikustamise koosoleku foto

Lisa 4 Ahja loodusala paiknemine

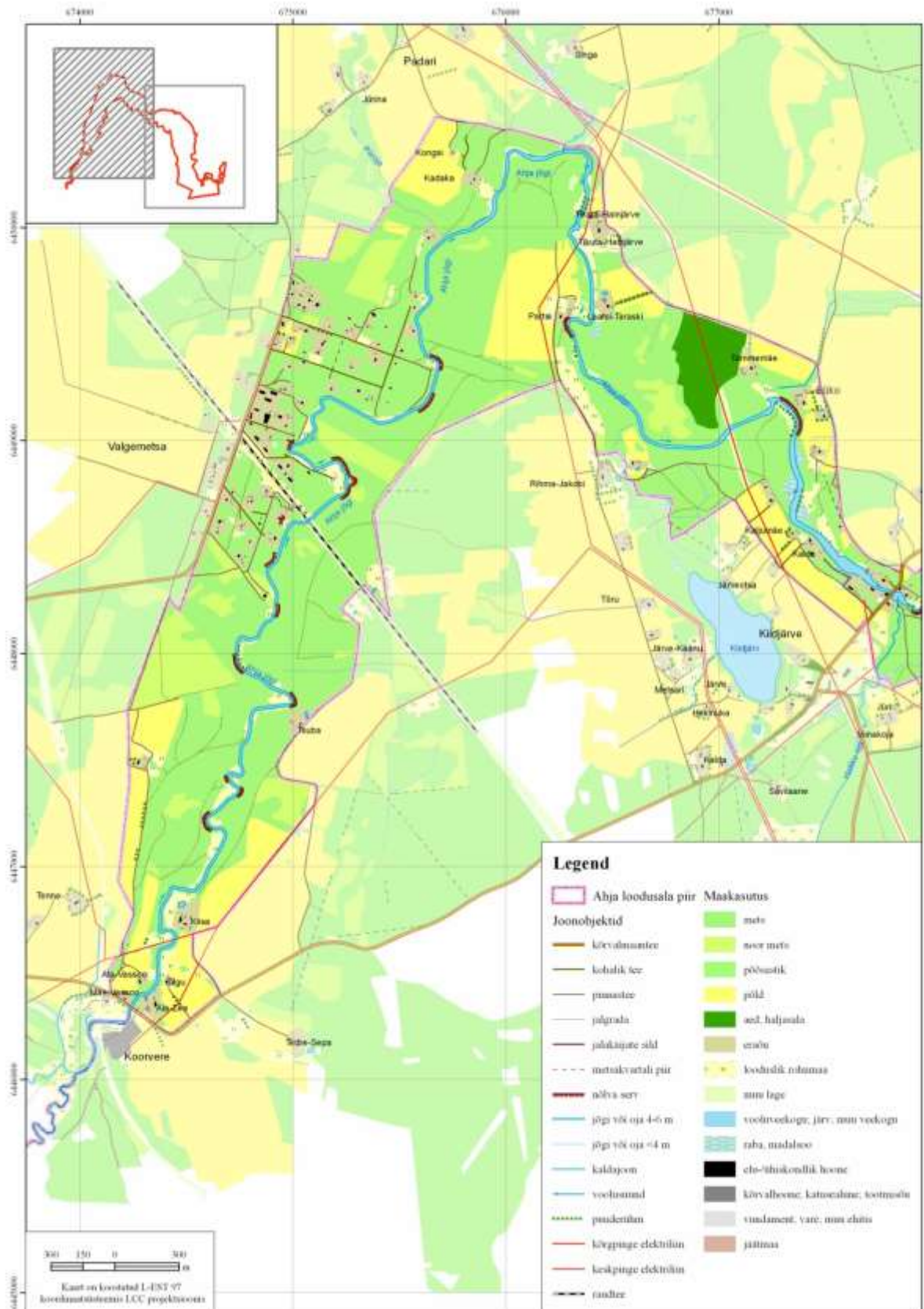

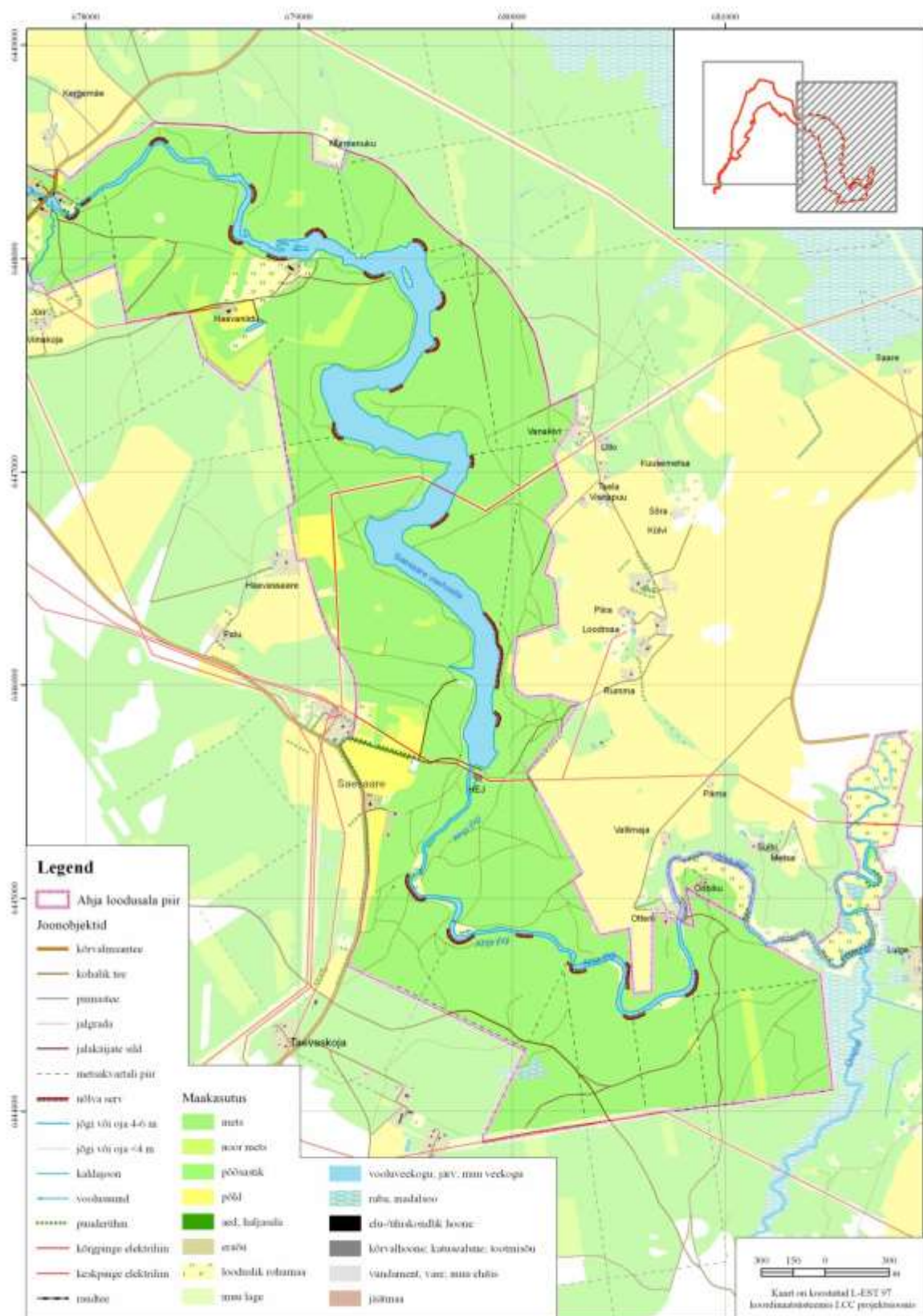
Lisa 5 Ahja loodusala maaomandi jaotuse kaart (Andmed: Maa-amet)

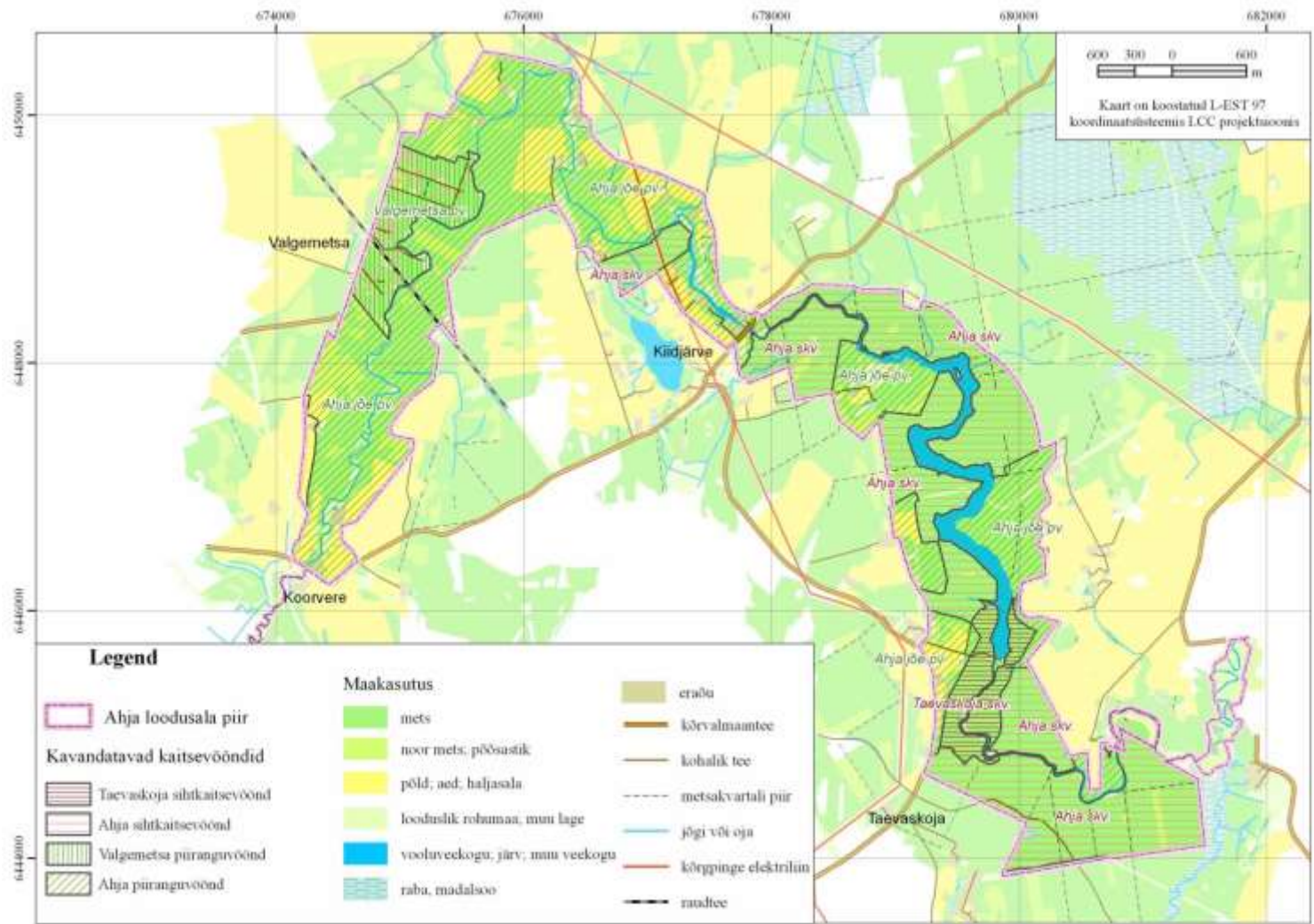

Lisa 6 Ahja jõe ürgoru MKA, Eoste HA ja osaliselt Ahja jõe HA kõlvikulise jaotuse kaart (Andmed: Maa-amet)

Lisa 7 Kaitsevööndite paiknemise kaart (Andmed: Keskkonnaamet)

Ahja jõe ürgoru MKA, Eoste HA ja osaliselt Ahja jõe HA kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024 lisa 9

Linnuvaatluste tabel *

Liigi eestikeelne nimetus	Liigi ladinakeelne nimetus	Kaitsekategooria	Linnudirektiiv ⁹	Esinemine alal ¹⁰	Kaitseeesmärk
jäälind	<i>Alcedo atthis</i>	II	I lisa	Haudelind, mitte igaaastane talvitaja	Ahja jõe ürgoru MKA
kanakull	<i>Accipiter gentilis</i>	II	I lisa	Haudelind	Ei
laanerähn	<i>Picoides tridactylus</i>	II	I lisa	Haudelind	Ei
täpikhuik	<i>Porzana porzana</i>	III	I lisa		Ei
vesipapp	<i>Cinclus cinclus</i>	III	Puudub	Talvitaja, mitte igaaastane haudelind	Ei
tait	<i>Gallinula chloropus</i>	III	II lisa		Ei
väike-kirjurähn	<i>Dendrocopos minor</i>	III	Puudub	Haudelind	Ei
musträhn	<i>Dryocopus martius</i>	III	I lisa	Haudelind	Ei
väike-kärbsenäpp	<i>Ficedula parva</i>	III	I lisa	Haudelind	Ei
männi-käbilind	<i>Loxia pytyopsittacus</i>	III	Puudub		Ei
kaldapääsuke	<i>Riparia riparia</i>	III	Puudub	Haudelind	Ei
koldvint	<i>Serinus serinus</i>	III	Puudub		Ei
väikepütt	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	III	Puudub		Ei
laanepüü	<i>Tetrastes bonasia</i>	III	Puudub	Haudelind	Ei
hoburästas	<i>Turdus viscivorus</i>	III	II lisa	Haudelind	Ei
öösorr	<i>Caprimulgus europaeus</i>	III	I lisa	Varasem haudelind	Ei
aed-roolind	<i>Acrocephalus dumetorum</i>	Puudub	Puudub		Ei
vihitaja	<i>Actitis hypoleucos</i>	Puudub	Puudub		Ei

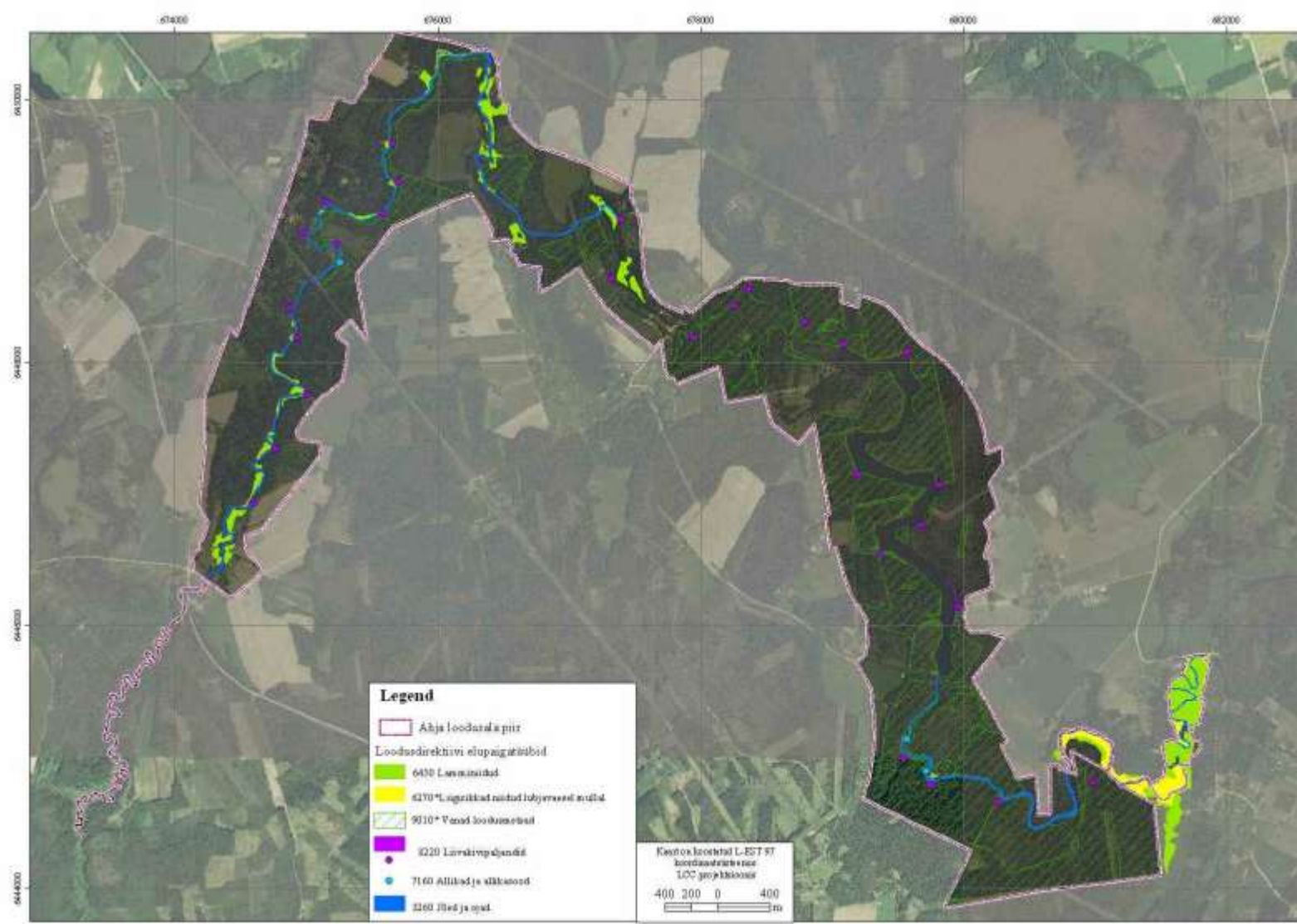
⁹ Euroopa Nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ (Linnudirektiiv)

¹⁰ Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kinnitamata kaitsekorralduskava 2002-2011. (kuup. 24.05.2006)

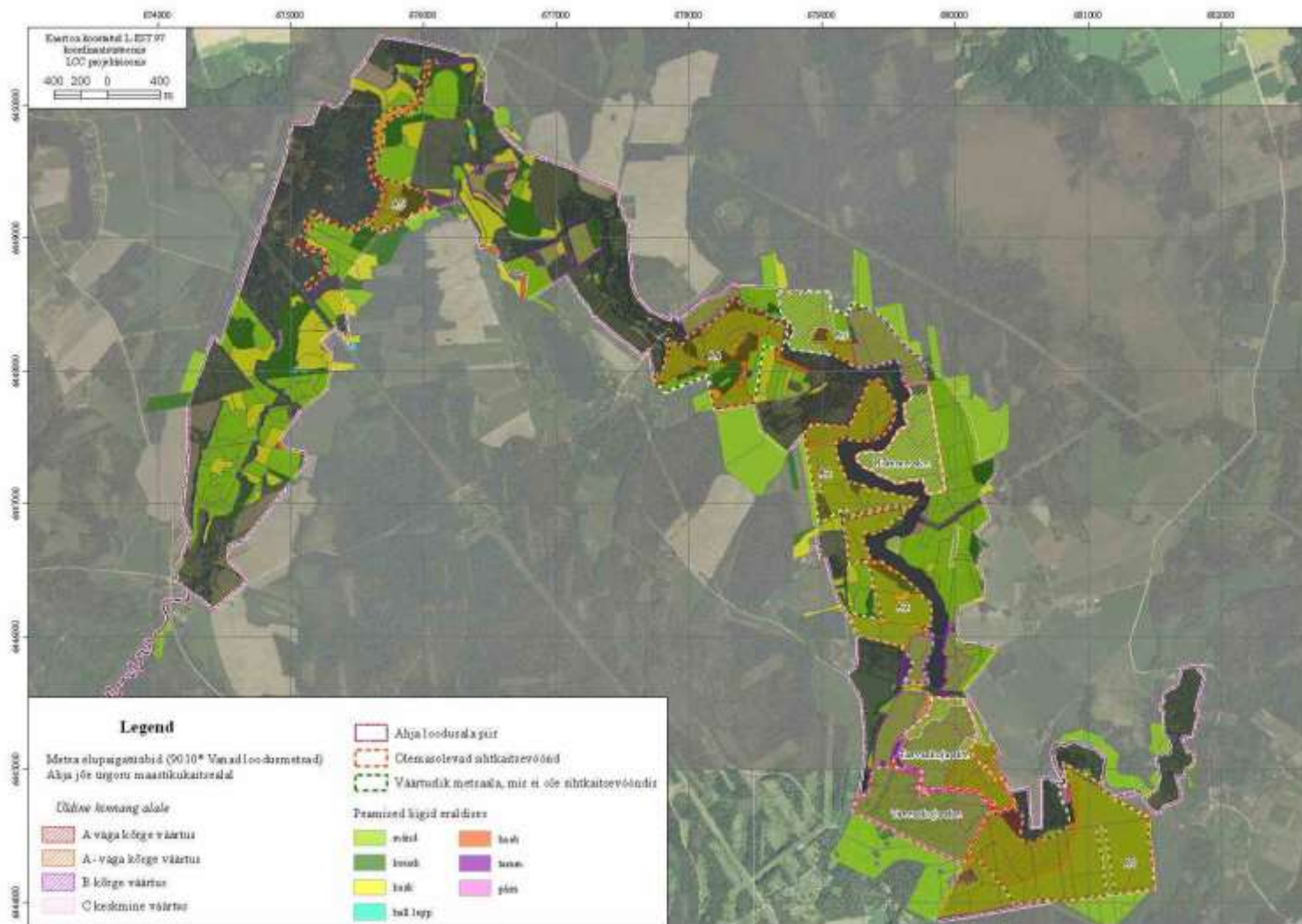
Liigi eestikeelne nimetus	Liigi ladinakeelne nimetus	Kaitsekategooria	Linnudirektiiv⁹	Esinemine alal¹⁰	Kaitse-eesmärk
põldlõoke	<i>Alauda arvensis</i>	Puudub	II lisa		Ei
sinikael-part	<i>Anas platyrhynchos</i>	Puudub	II lisa		Ei
siidisaba	<i>Bombycilla garrulus</i>	Puudub	Puudub		Ei
sõtkas	<i>Bucephala clangula</i>	Puudub	II lisa		Ei
urvalind	<i>Carduelis flammea</i>	Puudub	Puudub		Ei
siisike	<i>Carduelis spinus</i>	Puudub	Puudub		Ei
porr	<i>Certhia familiaris</i>	Puudub	Puudub		Ei
suur-kirjurähn	<i>Dendrocopos major</i>	Puudub	I lisa		Ei
talvike	<i>Emberiza citrinella</i>	Puudub	Puudub		Ei
metsvint	<i>Fringilla coelebs</i>	Puudub	I lisa	Haudelind	Ei
pasknäär	<i>Garrulus glandarius</i>	Puudub	II lisa		Ei
kuuse-käbilind	<i>Loxia curvirostra</i>	Puudub	Puudub		Ei
jääkoskel	<i>Mergus merganser</i>	Puudub	II lisa		Ei
jõgivästriik	<i>Motacilla cinerea</i>	Puudub	Puudub		Ei
mänsak	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Puudub	Puudub		Ei
musttihane	<i>Parus ater</i>	Puudub	I lisa		Ei
tutt-tihane	<i>Parus cristatus</i>	Puudub (ka e-elurikkusest)	Puudub	Haudelind	Ei
väike-lehelind	<i>Phylloscopus collybita</i>	Puudub (ka e-elurikkusest)	Puudub		Ei
mets-lehelind	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Puudub	Puudub		Ei
nõlva-lehelind	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	Puudub	Puudub		Ei
väike-põõsalind	<i>Sylvia curruca</i>	Puudub	Puudub		Ei
käblik	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Puudub	I lisa		Ei

* e-Elurikkuse ja Ahja jõe ürgoru maastikukaitseala kinnitamata kaitsekorralduskava 2002-2011 andmed

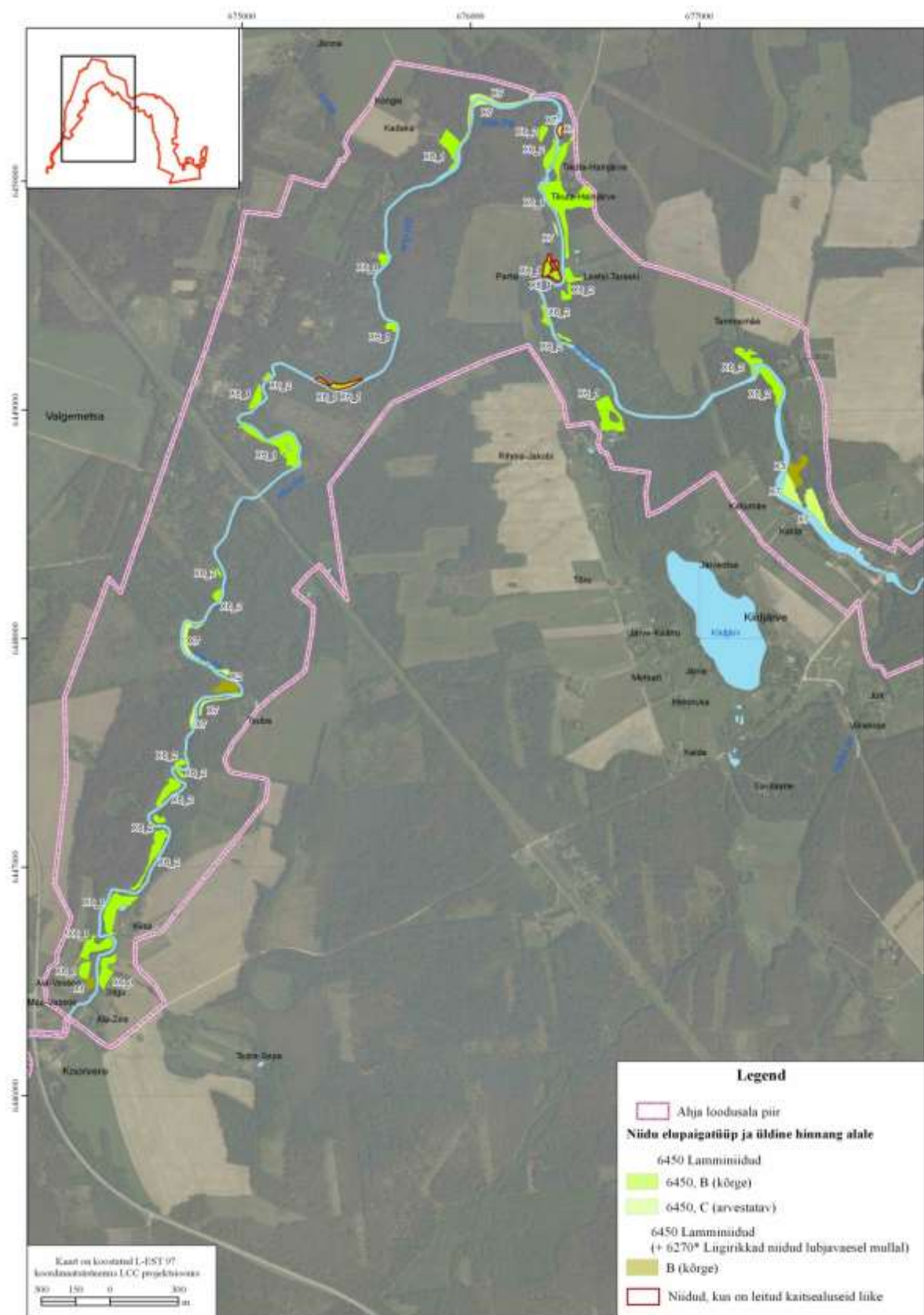
Lisa 9 Ahja jõe ürgoru MKA, Eoste HA ja osaliselt Ahja jõe HA elupaigatüüpide kaart

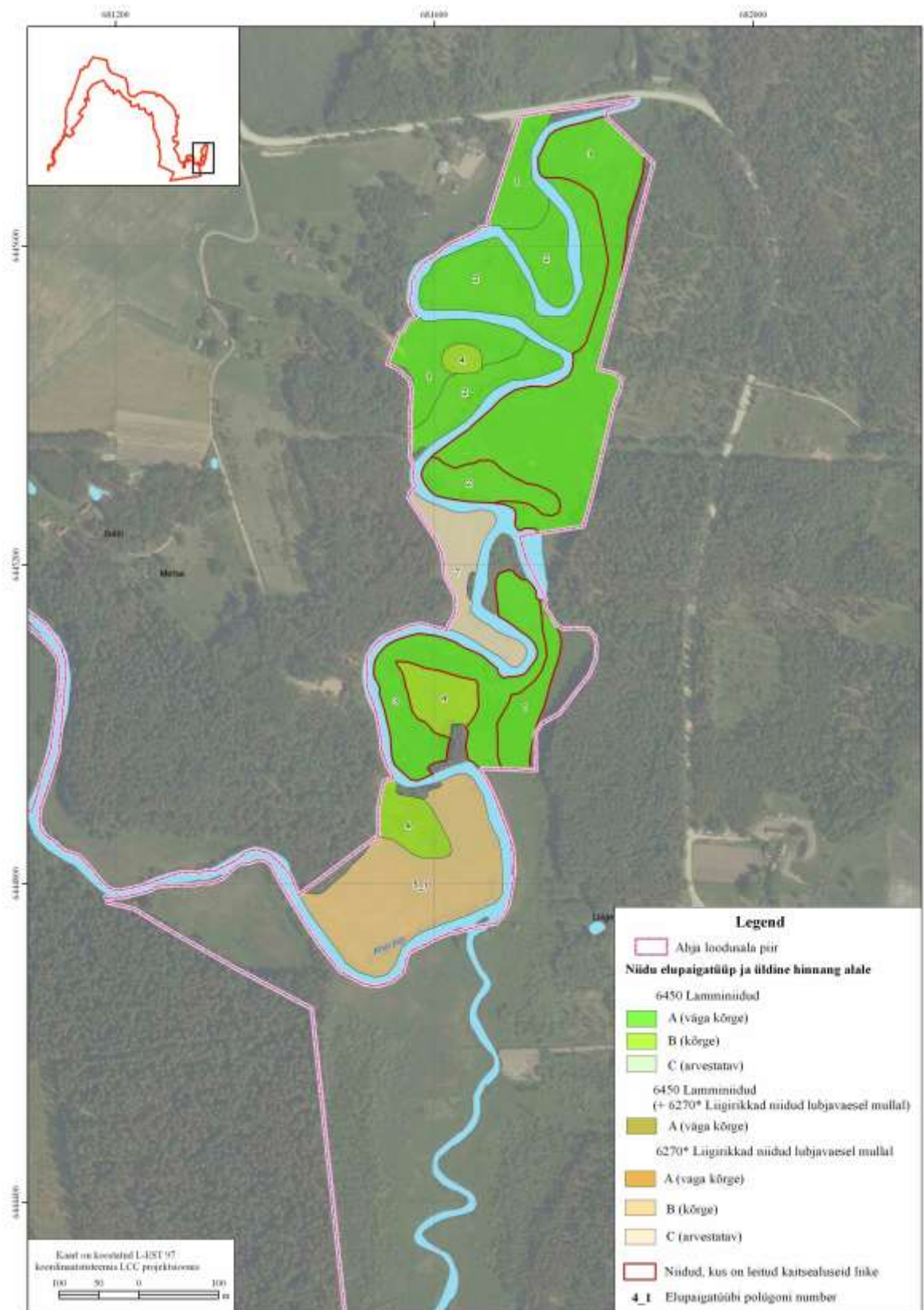
Lisa 10 Ahja jõe ürgoru MKA, Eoste HA ja osaliselt Ahja jõe HA vanade loodumetsade kaart

Lisa 11 Ahja jõe ürgoru MKA, Eoste HA ja osaliselt Ahja jõe HA niiduelupaikade kaart

Ahja jõe ürgoru MKA, Eoste HA ja osaliselt Ahja jõe HA kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024 lisa 13

Tabel 1. Üksikobjektide nimekiri

Üksikobjektid	Ürg-looduse üksikobjekt	Iseloomustus	Tähtsus	Seisund	Mõjutegur	Kaitse	Kaitsealused liigid
Tsuba (Tšuba) pae (KLO1000452)	Jah	Paljand on keskosas ligikaudu 10 m kõrgune ja laskub suures ulatuses sileda seinana otse vette.	Teaduslik, rekreatiivne.	Hea	Asub jõe põrkepervel, paljandi kohal asuva metsa hooldus tagab säilimise, vähene küllastatavus.	Säilitada.	roomav öövilge (<i>Good-ya repens</i>), III kat.
Sõnajala mägi (KLO1000452)	Jah	Kirdest kagusse suunduva jõelooke kirdeserval paljanduvad 12 m kõrguse kaldajärsaku alumises osas 40 m pikkusel lõigul Burtnieki lademe Härma kihistiku põimkihilised liivakivid. Läbilõike kõrgus ulatub 5 m.	Teaduslik, rekreatiivne.	Hea	Jõe erosioon ja varingud, suur osa paljandist säilinud värskena.	Säilitada.	
Suur Taevaskoda (KLO1000452)	Jah	Peaagu 150 m pikkune liivakivisein, kõrgeim osa on 20 m. Paljandiseina juures on moodustunud kärestik. Varingute tulemusel on paljandi seinas ja jalamil hakanud kasvama taimestik.	Rekreatiivne, teaduslik, kultuuri-ajalooline.	Hea	Jõe erosioon. Varingukoonustel arenev taimestik kahjustab liivaseina vähe.	Säilitada.	
Kiviniidu pae (KLO1000452)	Jah	Paljandi voolupoolne 30 m pikkune ja kuni 10 m kõrgune osa laskub sileda seinana otse vette. Sellest ülesvoolu jääva oruperve osas on veel 3 väikest, kuni 2 m kõrgust paljandilappi, mis on suures osas sammaldunud.	Teaduslik, rekreatiivne.	Hea	Vähene küllastatavus. Paljandi alla-voolupoolne osa allub jõe erosioonile.	Säilitada.	karukold (<i>Lycopodium clavatum</i>), III kat

Üksikobjektid	Ürg-looduse üksikobjekt	Iseloomustus	Tähtsus	Seisund	Mõjutegur	Kaitse	Kaitsealused liigid
Ületammi kalju (KLO1000452)	Ei	Ahja jõeoru paremkalda veerult Valgesoo veskisillani laskuva metsatee vasakul pervel on 50 m pikkune ja kuni 7 m kõrgune paljand, mille alumises osas on uurded. Jõe poole liikudes, on liivaseina alumises osas ka väiksemad käigud. Kõik nad on kuivad.	Teaduslik, rekreatiivne, kultuuri-ajalooline.	Keskmine	Osaliselt rikutud sissekraabitud nimede poolt. Kerge juurdepääs	Lülitada kaitsvate objektide nimekirja	
Väike-Taevaskoja allikad: Emaläte ja Neitsikoopa allikas (KLO1000452)	Ei	Emaläte – vooluhulk on keskmiselt 4–4,5 l/s, temperatuur aastaringselt 6°C. Koopas on 2 väiksemat allikat, millest üks on kahe grifooniga tõusuallikas. Suudme laius on 1 m. Neitsikoopa suudme kõrgus on 3 m.	Maastikuline, veekaitseline objekt, turistlik.	Hea	Intensiivne külastus	Võtta üksikobjektidena kaitse alla.	
Väike Taevaskoda, Emaläte ja Neitsikoobas (KLO1000452)	Jah	140 m pikkusel kaldajärsakul on ülalt sakilise servaga liivasein, kõrgusega 10 m. Paljandiseinast väljub 4 selget seinale ristiasetsevat lõhet. Mõõda paljandi keskosas asuvat lõhepinda lõikub liivaseina teravatipuline Neitsikoopa nime kandev käik. Vette avaneva koopasuu kõrgus on 5 m, laius allosas 4 m ja pikkus 14 m. Koopa põhjas voolab allikaoja. Väike-Taevaskoja ülesvoolupooles osas on Emaläte. Emalätte koobas koosneb kahest osast. Alt 8 m laiune ja 3 m kõrgune ümara ülaservaga koopaava viib 8 m pikkusesse grotti, mille keskosas voolab allikaoja.	Rekreatiivne, teaduslik, kultuuri-ajalooline.	Hea	Osaliselt rikutud sissekraabitud nimede poolt. Kerge juurdepääs.		suur käöpõll (<i>Listera ovata</i>), III kat.
Ussiloosku mägi (KLO1000452)	Jah	30 m pikkune lõik. Paljand laskub valdavas ulatuses järsu, 8-meetrilise konarliku pinnaga seinana otse vette. Paljandiseina lõikavad lõhepinnad.	Rekreatiivne, teaduslik.	Hea	Jõe erosioon, püsinud alumises osas pikalt muutumatuna. Ülevalt seinast on osaliselt kinni kasvanud. On sisse-kraabitud nimesid.	Säilitada.	

Üksikobjektid	Ürg-looduse üksikobjekt	Iseloomustus	Tähtsus	Seisund	Mõjutegur	Kaitse	Kaitsealused liigid
Kindapäka mägi (KLO1000452)	Jah	30 m pikkusel lõik, paljand kuni 6 m paksune. Paljandi alumises osas on ka läätsjaid roostepruune vahekihte paksusega kuni 8 cm ja ulatusega 1,2 meetrini.	Teaduslik, rekreatiivne.	Rahuldav	Allub looduslikele protsessidele: erosioon, varingud.	Säilitada.	
Kassimägi (KLO1000452)	Jah	Pika ja kõrge järsu paremkalda veeru allosas on 15 m pikkune otse vette langev liivakivisein, mille kõrgus keskosas ulatub 4 meetrini. Viimase 50 aasta jooksul on paljandi horisontaalne ulatus tunduvalt vähenenud.	Rekreatiivne, teaduslik.	Hea	Ligipääsetav paadiga. Allub looduslikele protsessidele: erosioon, varingud. Asend pörkepervel tagab säilimise. Otstest kinni kasvanud.	Säilitada.	
Juuda pae (KLO1000452)	Jah	Ahja jõe ligi 11 m kõrgusel kaldajärsaku 40 m pikkusel lõigul on paljand 7,5 m kõrgune. Jalamilt jääb veepinnani 2,5–3 m. Paljandi keskmises osas on veepinnast 6 m kõrgusel liivaseinas süvend, mis aheneb 2 m sügavuseks koopaks.	Teaduslik, rekreatiivne.	Rahuldav	Liivakivi sein on alumises osas kinni kasvanud, orunõlva järsk iseloom on eelduseks paljandi säilimisele.	Säilitada.	roomav õövilge (<i>Good-yera repens</i>), III kat.
Mutso pae (KLO1000452)	Jah	60 m ulatuses kuni 13 m kõrgune liivakivisein laskub otse vette. Paljandi sein on kohati kärjeline. Paljandil 2 m sügavune ure. Tõenäoliselt on tegemist inimkäte poolt laiendatud lõhepinnaga.	Teaduslik, rekreatiivne.	Hea	Jõe erosioon, vähemalt viimase 50 aasta jooksul säilinud peaaegu muutmatul kujul.	Säilitada.	
Kuradikoobas Ahjal (KLO1000452)	Jah	50 m pikkune ja kuni 5 m kõrge. Kohati sammaldunud. Esineb koopaid ja uurdeid ning neist lähtuvaid allikaid.	Rekreatiivne, kultuuri-ajalooline, teaduslik.	Rahuldav	Vähene külastatavus, looduslikud protsessid.	Säilitada.	siberi võhumõök (<i>Iris sibirica</i>), III kat.
Koorvere allikad: Kuradikoopa ja Kiisa pae allikad (KLO1000452)		Sisse varisenud Kuradikoopa kõrvale on moodustunud sälkorg pikkusega 25 m, milles paljandub punane liivakivi. Sälkorus voolab allikanire. Suurem allikas avanes Ahja jõe paremal kaldal Kiisa pae juures. Väiksemaid allikaimbeid avaneb Kiisa pae paljandi jalamil.	Maastikuline, turistlik, veekaitseline. Jälgitav allikate teke ja hääbumine liivakivides.	Rahuldav	Allikate olukorda on halvendanud kobraste tegevus.	Säilitada, huvitav geoloogiline arenguloog a allikad.	

Üksikobjektid	Ürg-looduse üksikobjekt	Iseloomustus	Tähtsus	Seisund	Mõjutegur	Kaitse	Kaitsealused liigid
Kongsi pae (KLO1000452)	Jah	400 meetrise vahemaaga kaks liivakivi paljandit. Neist ülesvoolu jääv (Kongsi pae) on 15 m pikkune ja 4 m kõrgune vette langev liivakivisein. Paljandi seinas on väikesi uurdeid.	Teaduslik, rekreatiivne.	Halb	Vähemalt ülesvoolu jääva paljandi osas, mille mõõtmed on kinnikasvamise tõttu viimase 45 aasta jooksul poole võrra vähenenud. Vähe külastatav.	Säilitada.	roomav öövilge (<i>Good- yera repens</i>), III kat.
Kivipalu mägi (KLO1000452)	Jah	Kõrge kaldajärsaku 140 m pikkuses lõigus on sätkoruga kaheks osaks eraldatud paljand. Mõlemad paljandi osad koosnevad omakorda kahest pangast. Ülesvoolupoolse osa kõrgus ulatub 17 meetrini, allavoolupoolne 6–7 meetrini. Paljand laskub valdavas ulatuses järsult vette. Ülesvoolupoolse panga jalamil on varingukuhikul jõudnud kasvada noored puud.	Teaduslik, rekreatiivne.	Hea	Allub looduslikele protsessidele. 50 aasta jooksul säilinud peaaegu muutmatul kujul.	Säilitada.	
Oonemäe pae (Kaljumäe pae) (KLO1000452)	Jah	120 m pikkune kuni 7 m paksune liivakivipaljand, mis laskub suures ulatuses järsult vette. Paljandi seinas leidub koopaavasid.	Teaduslik, rekreatiivne, kultuuri-ajalooline.	Hea	Allub jõe erosioonile, säilinud peaaegu muutumatul kujul. Juurdepääs kõrgemale paljandi osale jõest või üle eravalduse.	Säilitada.	
Mõsumägi (Kakumägi, Haavasaare kalju) (KLO1000452)	Jah	Ligikaudu 16 m kõrguse kaldajärsaku alumises osas paljand kuni 6 m paksune. Paljandi ulatus on üle 100 meetri.	Teaduslik, rekreatiivne, kultuuri-ajalooline.	Keskmine	Paljandiseina alumine osa allub jõe erosioonile, ülemisest servast on toimunud kinnikasvamine.	Säilitada.	
Laaritsamägi (Naaritsamägi, Naaritsmägi, Valgesoo kalju) (KLO1000452)	Jah	7 m kõrgused. Paljand laskub järsult vette. Paljandi seinast väljub kaks püstist lõhepinda ning veepiiril on 4 ümarakujulist madalat uurdepinda.	Teaduslik, rekreatiivne.	Hea	Säilinud peaaegu muutumatul kujul.	Säilitada.	

Üksikobjektid	Ürg-looduse üksikobjekt	Iseloomustus	Tähtsus	Seisund	Mõjutegur	Kaitse	Kaitsealused liigid
Lükoalune pae (Lükko pae) (KLO1000452)	Jah	80 m pikkune kuni 4 m lai paljand. Veepiiril on kaks väikest uuret.	Teaduslik, rekreatiivne. Võimalik jäälindude pesitsuspaik.	Hea	Tallub looduslikele protsessidele: erosioon, varingud. Külastatav jõe poolt.	Säilitada.	
Soeoone kalju, Soeoos (KLO1000452)	Jah	Jõekaldast 10 m kaugusel paiknev, 7 m kõrgune paljand ulatusega 10 m. Paljandi alumises osas on koopaava, mis viib õõnesse. Koopa seintes on sissekraabitud nimesid, mis on dateeritud 19. sajandi lõpu ja 20. sajandi esimese poolega.	Teaduslik, kultuuriajalooline.	Rahuldav	Allub looduslikele protsessidele. Viimased 50 aastat säilinud peaaegu muutumatu. Vähe külastatav.	Säilitada.	
Palanumägi (KLO1000452)	Jah	Ahja jõeoru 100 m pikkusel lõigul 8 m kõrge järsuseinaline otse vette langev paljand. Paljandi ülesvoolupoolses otsas on alusega veepinnal üksteise kõrval kaks teravatipulise avaga uuret.	Teaduslik, rekreatiivne.	Hea	Allub erosioonile. Paljandi sein on säilinud ülemises osas muutmatuna, alumine osa koos koopaga on peale Saesaare HEJ paisu ehitamist jäänud vee alla.	Säilitada.	
Piirioidu pae (KLO1000452)	Jah	Ligi 100 m pikkune otse vette langev liivakivisein. Paljandi kõrgus ulatub 10 m. Paljandi ülesvoolupoolses otsas on veel 25 m pikkune madalam paljandiosa, mis on kaldalt juurdepääsetav. Liivakiviseinas on neli sälkorgu. Paljandi keskosas on veepinnal 2 ümara kujuga madalat koopaava.	Teaduslik, rekreatiivne.	Hea	Allub erosioonile. Ligipääsetav jõe poolt.	Säilitada.	
Pulga kalju (KLO1000452)	Jah	Asub 25 m pikkusel lõigul, paljandi kõrgus ulatub 8 meetrini.	Teaduslik, rekreatiivne. Võimalik jäälindude pesitsuskoht.	Hea	Vähe külastatav, allub jõe erosioonile.	Säilitada.	siberi võhumõök (<i>Iris sibirica</i>), III kat.

Üksikobjektid	Ürg-looduse üksikobjekt	Iseloomustus	Tähtsus	Seisund	Mõjutegur	Kaitse	Kaitsealused liigid
Puusta pae (KLO1000452)		60–70 m pikkune paljand, mis moodustab järsu seina kõrgusega kuni 8 m. Paljandi jalam on seejuures veepinnast umbes 1,5 m kõrgusel. Liivakivisein on putukate elutegevuse tagajärjel kohati kärjeline.	Teaduslik, rekreatiivne.	Keskmine	Alumises osas on kinni kasvamine. Taimestiku-vööndi tekkimise tõttu paljandi jalamile on erosioon takistatud.	Säilitada.	roomav öövilge (<i>Goodyera repens</i>), III kat ja karukold (<i>Lycopodium clavatum</i>), III kat.
Roio pae (KLO1000452)	Jah	30 m pikkune, kõrgus ulatub keskosas 5 meetrini. Ülesvoolupoolne paljandi osa on orienteeritud mööda sammaldunud siledat lõhepinda, allavoolupoolne osa on jõest eraldatud taimestikuribaga.	Teaduslik, rekreatiivne. Hästiuuritav läbilõige.	Rahuldav	Säilinud olulise paljandina, kuigi mõõtmelt vähenenud looduslike protsesside tagajärjel.	Säilitada.	
Sadama pae (KLO1000452)		50 m pikkune, 5 m kõrgune. Paljandi jalam on veepinnast 1-2 m kõrgusel.	Teaduslik.	Rahuldav kuni halb	Kinni kasvanud nii liivaseina alumises kui ka ülemises osas. Tugevalt sammaldunud.	Säilitada	karukold (<i>Lycopodium clavatum</i>), III kat.
Savioidu pae ja Mõtstare (Metstare) mägi (KLO1000452)	Jah	Savioidu pae on sälkorgudega kolmeks pangaks eraldatud 100 m pikkune paljand. Kuni 5 m kõrgune paljand on 12 m kõrguse kaldajärsaku jalamil. Savioidu paest allavoolu avaneb jõeorgu 30 m laiune järsunõlvaline sälkorg. Sellest omakorda allavoolu on 300 m pikkusel lõigul tegemist mitmete paarikümne m pikkuste ja mõne meetri kõrguste kollakasvalge liivakivi avamustega - Mõtstare mägi.	Teaduslik, rekreatiivne.	Hea	Alluvad jõe erosioonile, liivaseinte ülemine serv on osaliselt kinni kasvanud. Vähe külustatav.	Säilitada.	

Üksikobjektid	Ürg-looduse üksikobjekt	Iseloomustus	Tähtsus	Seisund	Mõjutegur	Kaitse	Kaitsealused liigid
Oosemägi (Oonega mägi, Vanakivi mägi, Rebasemägi) ja Vanakivi koobas (KLO1000452)	Jah	Paljand asub 120 m pikkusel lõigul, kõrgus kuni 10 m. Paljandi allavoolupoolses osas väljub paljandist sammaldunud lõhepind. Otse sellest allavoolu on veepiiril ümar koopaava kõrgusega 2 m ja laiusega allosas 4 m. Paljandis olevad koopad olid ilmselt esialgu loodusliku tekkega, kuid on inimkäte poolt laiendatud.	Teaduslik, rekreatiivne, kultuuri-ajalooline. Paljandis on suuremad, kuid halva ligipääsuga koopad.	Hea	Allub erosioonile, peale paisu ehitamist on säilinud peaaegu muutumatuna. Raskesti ligipääsetav.	.	
Haavaniidu pae (KLO1000452)	Jah	20 m pikk, keskosas 4 m kõrge. Enne Saesaare paisu ehitamist on siinsed paljandid oma mõõtmetelt tunduvalt kahanenud, mitmed väiksemad paljandid on kadunud.	Teaduslik, rekreatiivne.	Hea	Allub erosioonile, vähe külastatav.	Säilitada.	
Alliku kalju (KLO1000452)		50 m pikk, järsk, 15 m kõrge. Paljandi jõkke laskuvas seinas on kolm väikest uuret. Paljandi ülesvoolupoolses osas on jõega risti paiknev 7 m kõrgune ja 10 m pikkune liivakivisein, milles leidub koopaid, mis viimase paarikümne aasta jooksul oma mõõtmetelt tunduvalt vähenenud	Teaduslik, rekreatiivne, kultuuri-ajalooline.	Hea	On säilinud muutumatul kujul. Paljandit on rikutud sissekraabitud nimedega. Koopad on juurdepääsetavad.	Säilitada.	
Allikukalju allikas (KLO1000452)	Ei	Voolab välja kolmnurkse kujuga 1,5 m kõrgusest liivakivi koopast. Koobas on moodustunud püstitõhe laienemisest allikaoja väljavoolamise kohas. Allikas oli 1972. a. Tartu hüdroloogia jaama Valgemetsa veemõõduposti üheks lävendiks. Vooluhulk 0,25 l/s, temperatuur talvel 5,8°, suvel 6,2°.	Maastikuline, vee-uurimisobjekt, turistlik. Geoloogiliselt unikaalne – võimalus jälgida liivakivikoopa moodustumist.	Hea			

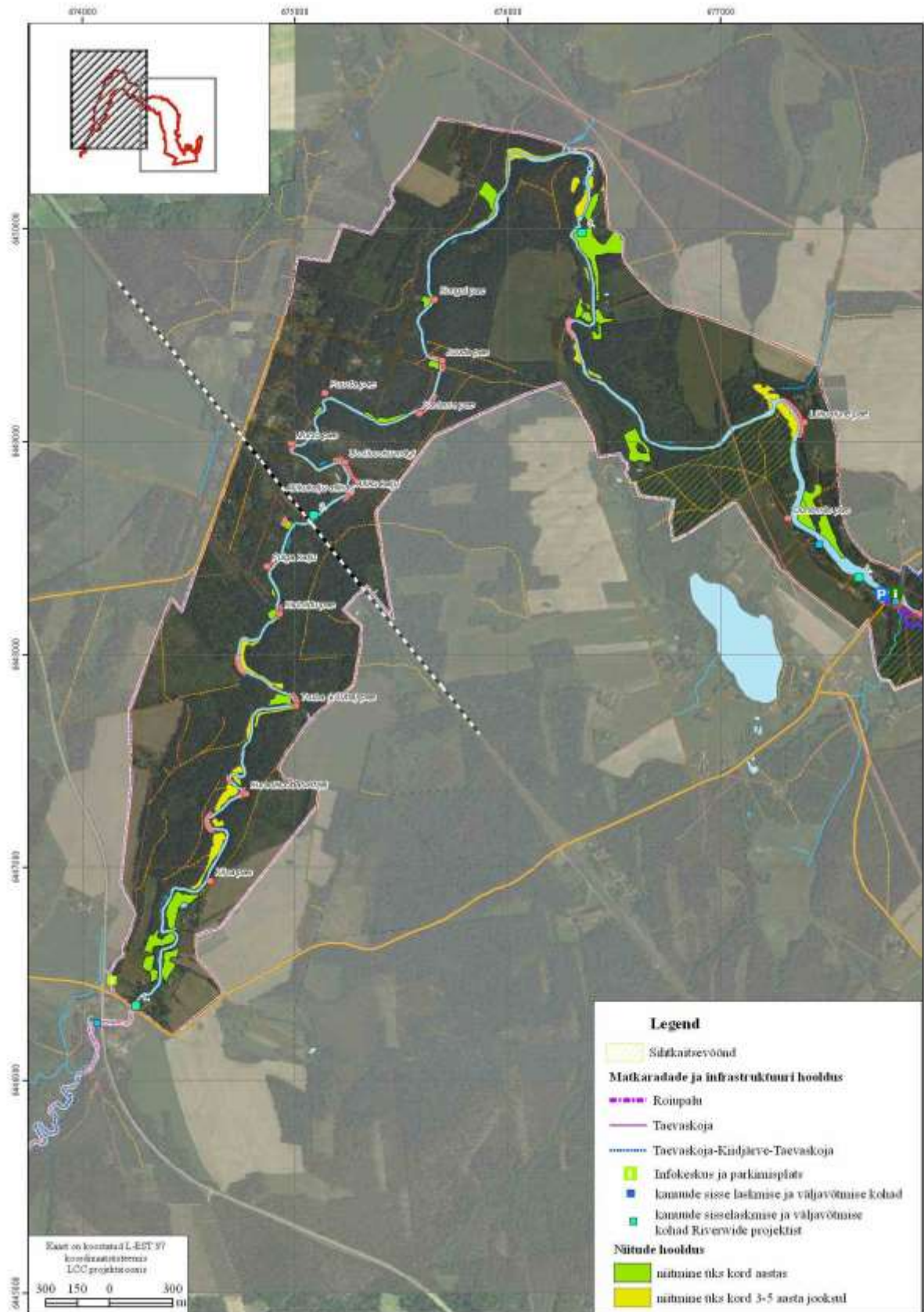

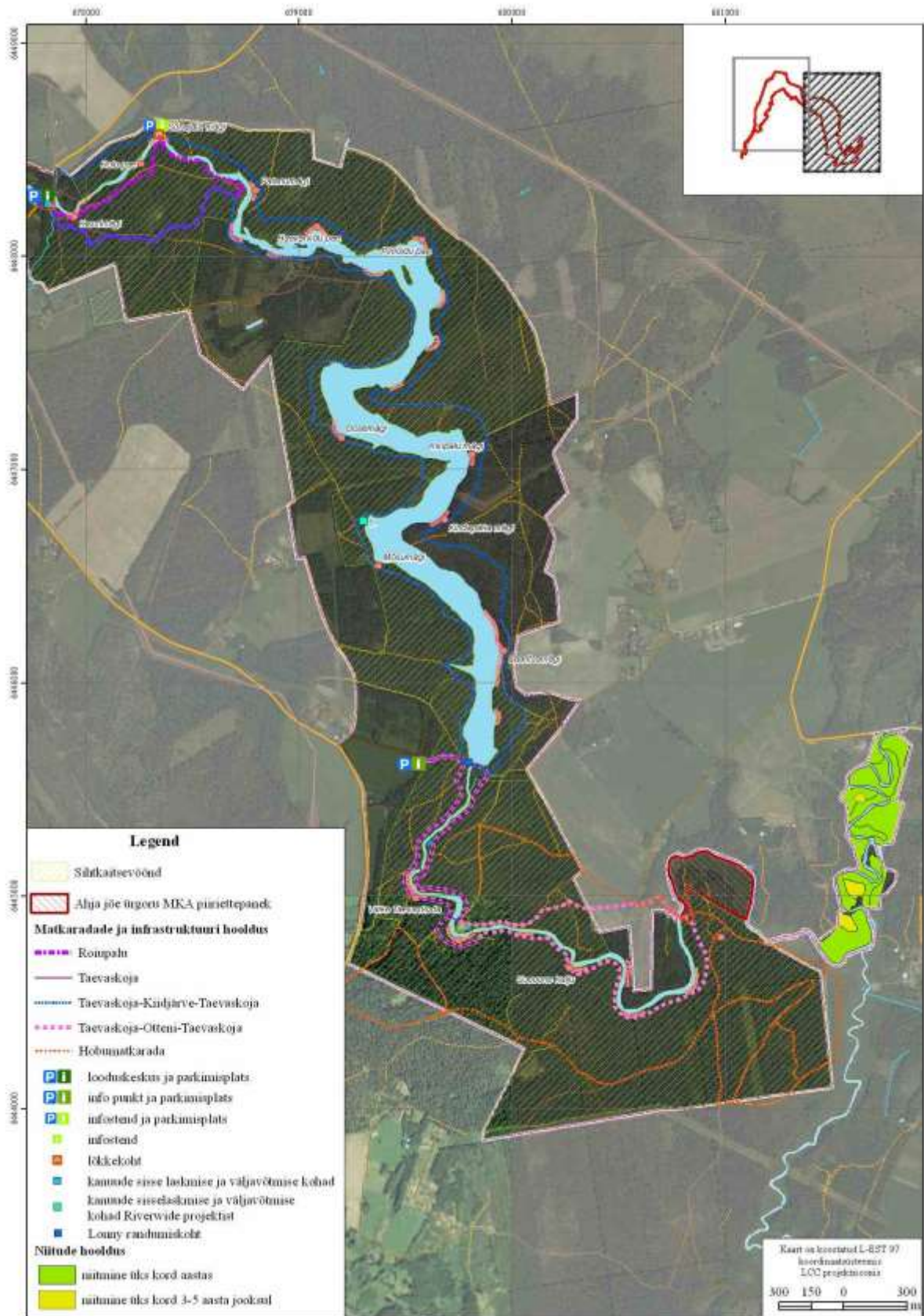
Tabel 2. Pärandkultuuriobjektide nimekiri

Pärandkultuuri objekt	Kood	Küla	Pärandkultuuri objekt	Kood	Küla
Jõeäärne heinamaa	619:PUM:002	Eoste	Pansionaat "Taevaskoda"	619:TAH:007	Taevaskoja
Sillakoht	619:KIS:001	Valgesoo	Puiga talu	619:TAK:029	Taevaskoja
Luusna	619:KUV:001	Eoste	Noorkotkaste laagrikoht	619:KAL:001	Taevaskoja
Ristimäe ohvrikivi	619:KIV:001	Eoste	Neitsikoobas	619:KON:034	Taevaskoja
Pikaniidu	619:KON:013	Valgesoo	Koolmekoht	619:KOL:001	Taevaskoja
Risbieteri kalju	619:KON:036	Taevaskoja	Emaläte	619:KON:035	Taevaskoja
Mõsumägi ehk Kakumägi	872:KON:002	Kiidjärve	Gabrieli määnd	619:KON:037	Taevaskoja
Saesaare rauavalukoda	619:RLK:001	Taevaskoja	Taevaskoda - Põlvamaa suurim looduslik pühapaik	619:HII:006	Taevaskoja
Linakaupmees Matsini talu	619:TAH:003	Taevaskoja	Kassioru sild	872:KIS:001	Kiidjärve
Endine sepikoja koht	619:SEK:005	Taevaskoja	Kiidjärve ohvrikivi	872:KIV:001	Kiidjärve
Saesaare tamm ja elektrijaam	872:VEV:003	Kiidjärve	Kiidjärve kõrgeim määnd	872:PUU:003	Kiidjärve
Oonemägi	872:KON:003	Kiidjärve	Korgikuusk	872:PUU:004	Kiidjärve
Kindapäka mägi	872:KON:004	Kiidjärve	Kassioru talu	872:TAK:021	Kiidjärve
Saesaare	619:KON:033	Taevaskoja	Kiidjärve metskond	872:VKK:005	Kiidjärve
Saesaare moro	872:KON:024	Kiidjärve küla	Kalda talu	872:AST:003	Kiidjärve
Soe uus (Hundi oos)	619:KON:019	Taevaskoja	Kalmer Tennosaare mälestuskivi	872:MAL:002	Kiidjärve
Pusimägi	619:KON:020	Taevaskoja	Laatsi talu allee	872:PUU:006	Kiidjärve
Sõnajala kivi	619:KIV:003	Taevaskoja	Kunnimäe	872:MVP:002	Kiidjärve

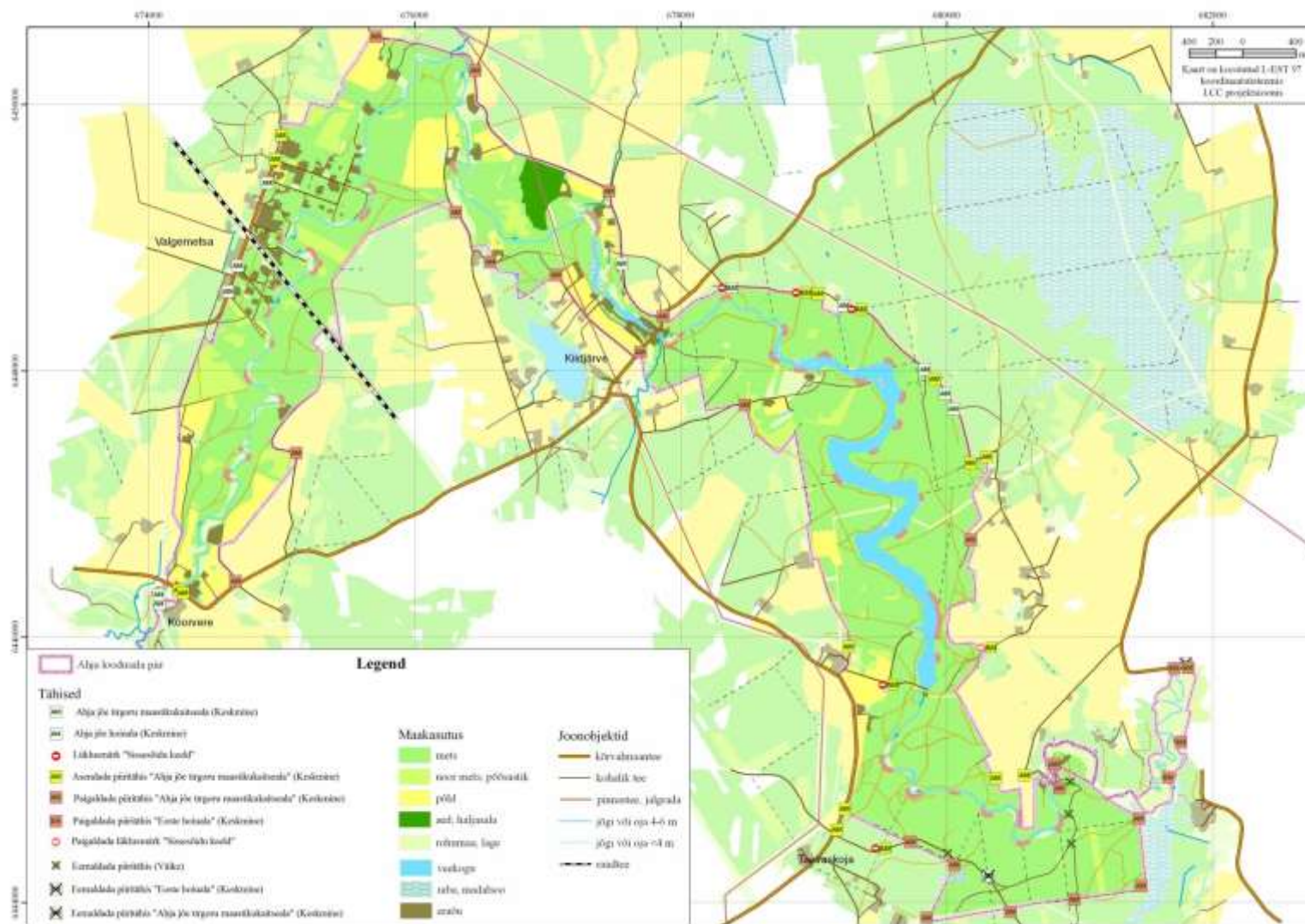
Pärandkultuuri objekt	Kood	Küla	Pärandkultuuri objekt	Kood	Küla
			metsavendade punker		
Taevaskoja metsavendade punker	619:MVP:007	Taevaskoja	Kivirist	872:HAT:001	Kiidjärve
Salakuulaja kivi	619:KON:032	Taevaskoja	Tikuta vesiveski	872:VEV:005	Kiidjärve
Ohvrijõgi	619:KUL:003	Taevaskoja	Kongsi vesiveski koht	872:VEV:002	Valgemetsa
Taevaskoja pansionaat	619:KOK:003	Taevaskoja	Tikuta talu	872:TAK:032	Kiidjärve
Saesaare metsavennapunker	619:MVP:005	Taevaskoja	Kunnimägi	872:KON:015	Kiidjärve
Kimera org	619:KON:022	Taevaskoja	Partsi talu	872:TAK:024	Kiidjärve
Villa "Karin"	619:TAH:006	Taevaskoja	Valgemetsa baar	872:KOR:008	Valgemetsa
Vanda Juhansoo haud	872:HAU:001	Valgemetsa	Valgemetsa puhkelaager	872:PNL:024	Valgemetsa
Vanda Juhansoo haud	872:HAU:001	Valgemetsa	Koorvere vesiveski	872:VEV:004	Koorvere
Pioneeride küla	872:PNL:025	Valgemetsa	Ala-Tsea talu	872:TAK:025	Koorvere
Valgemetsa sanatoorne laager	872:KOO:005	Valgemetsa	Palunurme pöpsiküla	619:POP:003	Valgesoo
Valgemetsa vene kool	872:KOO:006	Valgemetsa	Valgemetsa asundus	872:POK:001	Valgemetsa

Lisa 13 Hooldustegevuste kaart

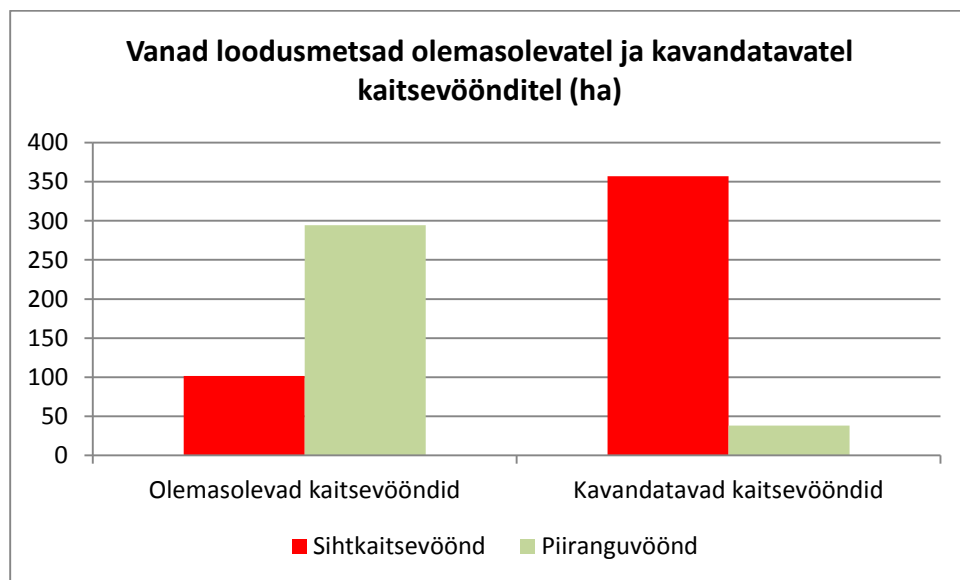
Lisa 14 Piiritähiste kaart

Ahja jõe ürgoru MKA, Eoste HA ja osaliselt Ahja jõe HA kaitsekorralduskava aastateks 2015-2024 lisa 16

Soovitused metsamajandamise põhimõteteks Ahja looduslal

- Kaitse-eeskirjaga on suurendatud sihtkaitsevööndis vanade loodusemetsade (9010*) pindala ligikaudu kolm korda (Joonis 1). Sihtkaitsevööndi kaitsekord võimaldab elupaigatüübi looduslikku arengut.

Joonis 1. Vanad loodusemetsad (9010*) kaitsevööndites

- Sihtkaitsevööndites on paiguti tehtud sanitaarraiet, mille käigus on eemaldatud surnud kuuski. Tõenäoliselt olid need kahjustatud kuusekooreüraski poolt. Puistutes, millesse on mõned aastad tagasi kooreürask tulnud ei ole puude eemaldamine enam vajalik. Mets uueneb looduslike protsesside käigus ning juba surnud puud ei kujuta elusatele puudele nakatumise ohtu. Surnud puud pigem suurendavad elupaikade mitmekesisust. Vanade loodusemetsade puhul on igasugune puude raiumine ja nende metsast eemaldamine negatiivse mõjuga.

Kuid kui ürasekite levik ohustab terveid puid (näiteks majandatavas metsas), võib nende ohjeldamiseks kasutada sihtkaitsevööndis püünispuid¹¹.

- Raied piiranguvööndis peavad olema piiratud 15. aprillist kuni 15. juunini, et mitte häirida (kaitsealuseid) linde pesitsusperioodil.
- Lageraie on keelatud paljandite servadel vööndis, mille laius võrdub esimese rinde kõrgusega (ligikaudu 20-30 m), et vältida erosiooni. Maastikuvaadete säilitamiseks näiteks matkaradadel võib vajadusel läbi viia üksikute noorte puude eemaldamist. Erosioonialtides kohtades on eraldiseisvate puude raiumine õigustatud olukordades, kus vähemalt 1/3 puu juurestikust on paljastunud ja ripub üle paljandi serva (Foto 1). Taoliste puude paljandilt langemisega kaasneks pinnase erosioon. Sellisel juhul tuleb raiuda vaid osa puust, jättes juurestiku koos osaga tüvest puutumata.

Foto 1. Paljastunud juurtega puu Kaldametsa farmi lähedal paljandi peal

- Kava koostajad soovivad piiranguvööndi raielangil täiendavalt alles jätta ka surnud seisvad puud ja lamapuit diameetriga üle 30 cm, juhul kui nad ei kujuta endast ohtu metsamajandustöödele.
- Raielangile jäetavad säilikpuud tuleb planeerida väikeste gruppidena metsaservade lähedale, et säilitada iseloomulike liikide kooslusi.

---

¹¹ Sibul, I., 2006. Metsakahjustused ja nende ennetamine. Eesti Põllumajandusülikool

- Vanades männipuistutes võivad II rindest peale kasvavad kuused aja jooksul männid välja vahetada. Majandamata metsades toimub see loodusliku arenguna. Majandatavates metsades toimub see aegjärgse raie tõttu, kui esimestel aastatel peale raie on mändide järelkasv pärsitud. Männikutes on soovitatav kasutada valik-, häil- või veerraiet. Raiutavad häilud on seejuures pindalaga 0,1 ha või raiutava ala diameeter võrdne I puurinde kõrgusega (vahemaad raielankide vahel on vähemalt pool keskmisest I rinde kõrgusest). Puurinde eemaldamise tagajärjel intensiivse rohu- ja põõsaste kasvu pärssimiseks ning soodustamiseks männi seemnete idanevust tuleb maapind kultiveerida.
- Kaasikute noorendikes on soovitatav valikraie või väikestel aladel lageraie, et vältida kinnikasvamist. Kuivades kasekooslustes on sobilik aegjärgne raie.